

ФАКУЛЬТЕТИ І КАФЕДРИ НАЦІОНАЛЬНОЇ МЕДИЧНОЇ АКАДЕМІЇ ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ ОСВІТИ ім. П.Л. ШУПИКА: ІСТОРІЯ ТА СЬОГОДЕННЯ

ФАКУЛЬТЕТ ЗАГАЛЬНОЇ ПРАКТИКИ — СІМЕЙНОЇ МЕДИЦИНИ

Кафедра акушерства, гінекології та репродуктології

Кафедра заснована у 1980 р. при Київському державному інституті удосконалення лікарів. Завідувач кафедри — **доктор медичних наук, професор В'ячеслав Володимирович Камінський**, головний спеціаліст з акушерства та гінекології МОЗ України та ГУОЗ м. Києва.

Професор В.В. Камінський — член Президії Асоціації акушерів-гінекологів України, консультант МОЗ України, входить до складу спеціалізованої Вченої ради Національної медичної академії післядипломної освіти ім. П.Л. Шупика (НМАПО) по захисту кандидатських і докторських дисертацій за спеціальністю «Акушерство, гінекологія, анестезіологія», координатор проекту «Попередження перинатальної трансмісії ВІЛ», нагороджений Почесною грамотою Кабінету Міністрів України за вагомий особистий внесок в забезпечення розвитку медичної освіти і науки та багаторічну сумлінну працю. Автор понад 200 наукових публікацій, з них 2 монографії, 9 методичних рекомендацій, 3 раціоналізаторські пропозиції, 10 винаходів, також отримав 7 патентів на винахід. Під керівництвом В.В. Камінського впроваджено новий, сучасний напрямок наукової діяльності кафедри: дослідження факторів безпліддя та перинатальних ускладнень у хворих з порушеннями репродуктивної функції з метою удосконалення та розробки (оптимізації) стандартів діагностики і лікування зазначених патологій.

Співробітники кафедри

Доцент, д-р мед. наук І.О. Судома, доцент, канд. мед. наук О.М. Борис, доцент, канд. мед. наук А.А. Суханова, доцент, канд. мед. наук В.В. Коноплянко, доцент, канд. мед. наук С.В. Дудка, асистент, канд. мед. наук Л.І. Воробей, асистент, канд. мед. наук В.Д. Зукін, асистент, канд. мед. наук О.Г. Єщенко, асистент, канд. мед. наук М.В. Зеленська, асистент, канд. мед. наук О.В. Мельник, асистент, канд. мед. наук Н.В. Пехньо, асистент, канд. мед. наук Л.В. Суслікова, асистент Г.Б. Стовбун, асистент Т.О. Однокоз, завідувач лабораторії, канд. мед. наук В.В. Суменко, лаборант І.П. Дзекунова, лаборант І.А. Кондрацька.

Клінічні бази кафедри

Київський міський центр репродуктивної та перинатальної медицини; Пологовий будинок № 2 м. Києва; Центральний госпіталь державної прикордонної служби

України; Київський міський онкологічний центр; Клініка ВРТ «ІСІДА»; Клініка ВРТ «НАДІЯ».

У 2008 р. на основній базі кафедри створено «Центр науково-доказової медицини» (керівник — доцент, канд. мед. наук О.М. Борис) з цілодобовим швидкісним доступом в Інтернет, можливістю on-line спілкування з фахівцями провідних клінік світу, вільним доступом до сайтів Кокранівської та інших авторитетних електронних наукових інформаційних баз, що суттєво розширило науково-пошуковий, дослідницький та клінічний потенціал кафедри.

З жовтня 2007 р. проведено реорганізацію основної клінічної бази кафедри — Пологового будинку № 4, на базі якого створено Київський міський центр репродуктивної та перинатальної медицини (КМЦРПМ).

На основі набутого досвіду проводиться розробка клінічних протоколів, стандартів діагностики і лікування. Продовжуються поглиблене вивчення діагностики та лікування патології шийки матки, синдромів ендокринної гінекології, ендометріозу, стромальних пухлин яєчників, вивчення профілактики і тактики ведення вагітності та пологів у ВІЛ-інфікованих жінок.

За останні 10 років на кафедрі опубліковано понад 300 наукових робіт, 6 монографій, оформлено 17 винаходів; зроблено 23 доповіді на міжнародних наукових форумах. Наукові досягнення кафедри втілені в практику охорони здоров'я лікувальних закладів України. На кафедрі готуються 2 докторські та 8 кандидатських дисертацій. За період роботи кафедри оформлено 38 винаходів, 42 раціоналізаторські пропозиції.

Адреса кафедри: Київ, вул. Героїв Сталінграда, 16, Пологовий будинок № 4; тел. (044) 411-92-33; <http://kmapo.edu.ua/ua/faculties/fack/fuck/>

Кафедра дитячої, соціальної та судової психіатрії

Кафедра організована у 1969 р. Перший завідувач — професор Й.А. Полішук. У 1975 р. кафедрі очолила професор Л.А. Булахова, а з 1992 — **професор Анатолій Павлович Чуприков**.

Серед перших публікацій особливе значення мають монографії «Клінічна генетика в психіатрії», «Довідник дитячого невропатолога й психіатра», «Догляд за хворими дітьми в дитячому психіатричному стаціонарі» та ін.

З часом на кафедрі почали викладати не лише дитячу психіатрію, але й судово-психіатричну експертизу, а надалі, з появою в складі кафедри професора В.Д. Мішиєва, також наркологію й психотерапію.

Науковий напрямок кафедри збагатився розробкою латеральної нейропсихіатрії. Зокрема, дослідження наукової школи професора А.П. Чуприкова поклали початок напрямку у терапії розладів психіки й поведінки — лате-

Редакція «Українського медичного часопису» висловлює щирі вдячність співробітникам Національної медичної академії післядипломної освіти ім. П.Л. Шупика за надану інформацію та допомогу у підготовці публікації.

ральній терапії. Лише в цій галузі отримано понад 30 авторських посвідчень і патентів, видано методичні рекомендації й інформаційні листи, що затверджують латеральну терапію як офіційно визнаний метод лікування. До раніше розроблених методик латеральної електростимуляції при психотичних розладах за ці роки приєдналися методи світлокольоротерапії, застосовувані в основному в галузі граничної психіатрії. У рамках наукової школи успішно розвивався напрямок діагностики психічних розладів у осіб з аномальною латеральною конституцією (ліворуких, лівооких тощо). Були вивчені особливості клініки й перебігу алкоголізму залежно від характеристик асиметрії мозку. Слід сказати, що ініційована А.П. Чуприковим у 80-х роках ХХ ст. в колишньому СРСР науково-суспільна кампанія в захист ліворуких дітей від переучування, хоча й принесла позитивні плоди (дбайливе ставлення до ліворуких у країнах СНД) і бурхливий ріст кількості ліворуких, проте проблема як захисту ліворуких дітей, так і особливостей нерво-психічної патології в них продовжує залишатися актуальною й нині.

У зв'язку з ростом у країні випадків раннього дитячого аутизму (РДА), на кафедрі почалася розробка патофізіології (електрофізіологічні й нейроімунологічні дослідження) та комплексної терапії РДА: психофармакотерапія в поєднанні зі спеціальною дієтою та імунотерапією.

У зв'язку з наказом ГУОЗ м. Києва у складі Київської міської психоневрологічної лікарні кілька років назад створений Київський міський лікувально-діагностичний і науково-методичний центр «Психічне здоров'я дітей та підлітків», до складу якого ввійшла кафедра, відділення молодшого дитинства, підліткове відділення, реабілітаційно-фізіотерапевтичне відділення (патології мови та іншої психічної патології), кафедра медичної психології й психокорекції МАУП. Це об'єднання успішно функціонує насамперед тому, що в ньому сповідується єдина ідеологія безкорисливого й альтруїстичного служіння хворим дітям та їх родинам. До співробітників центру тягнуться родини насамперед тому, що знаходять у них і милосердну, і високопрофесійну допомогу.

На сьогодні на кафедрі проводяться цикли з психотерапії, наркології (куратори — професори В'ячеслав Данилович Мішиєв і Галина Яківна Пилягіна), з актуальних питань дитячої психіатрії (доценти Оксана Остапівна Древіцька, Ірина Олександрівна Семенова, асистент Ігор Валерійович Кузнецов), а також цикли для медичних психологів і судових психіатрів. Співробітники кафедри зустрічають ювілей НМАПО, маючи у своєму розпорядженні знання в різних напрямках психіатрії, тобто будучи «універсальними психіатрами». Крім участі в повсякденному житті відділень базових лікарень, співробітники кафедри організують конференції та семінари для київських психіатрів, лікарів інших спеціальностей, шкільних психологів. Реформування психіатрії, правові основи діяльності українських психіатрів сьогодні активно пропагуються серед курсантів.

Адреса кафедри: Київ, вул. Фрунзе 103А, 2-й (дитячий) корпус, 1-й поверх. Тел.: (044) 468-13-35, 463-74-78; <http://kmapo.edu.ua/ua/faculties/fack/trr/>

Кафедра інфекційних хвороб

Професорсько-викладацький склад

Завідувач кафедри — *доктор медичних наук, професор Василь Васильович Гебеш.*

Викладачі кафедри

Сухов Юрій Олександрович, канд. мед. наук, доцент;

Окружнов Микола Васильович, канд. мед. наук, доцент;

Жигарев Юрій Олександрович, канд. мед. наук, асистент;

Голуб Алла Петрівна, асистент.

Основні напрямки діяльності кафедри

Навчально-методична робота. Кафедра першою в Україні розробила комп'ютерний тест-контроль для лікарів-інфекціоністів ІІ, І та вищої категорії, а також лікарів-інтернів. Розроблені навчальні програми та плани для інтернів, клінічних ординаторів, лікарів-спеціалістів. За час існування кафедри кількість слухачів перевищила 8000 осіб. На сьогодні кафедра проводить цикли:

- спеціалізації з інфекційних хвороб тривалістю 5 міс;

- передатестаційні (ПАЦ): «Інфекційні хвороби», 2–4 рази на рік згідно з планом;

- тематичного удосконалення (ТУ™): «Кишкові інфекції, вірусні гепатити, дифтерія, ВІЛ-інфекція», терміни проведення — 78 год, 2 тиж, «ВІЛ-інфекція та СНІД, вірусні гепатити, кишкові інфекції» — 156 год, 1 міс;

- інтернатури з інфекційних хвороб, щорічно, термін навчання 1,5 року. Також на кафедрі проводиться підготовка клінічних ординаторів та аспірантів. Можливе навчання на госпрозрахункових умовах на всіх зазначених циклах, в аспірантурі та клінічній ординатурі.

Основні напрямки науково-дослідної роботи

- вивчення клінічних особливостей та розробка ефективних методів лікування дизентерії, черевного тифу (Г.І. Хоменко, І.Г. Кубасов, І.К. Мітченко, Ю.О. Сухов);

- вивчення патогенезу, клініки, діагностики, лікування грипу (М.І. Слободянюк, В.М. Плетньов);

- вивчення клініки, особливостей перебігу, показників імунітету, згортання крові та фібрinolітичної системи, прекалікреїн-кінінової системи при вірусних гепатитах (І.К. Мітченко, І.Г. Семенченко, А.М. Голубенко, В.С. Топольницький, О.М. Дегтяренко). На сьогодні співробітники кафедри продовжують вивчення проблеми вірусних гепатитів, кишкових інфекцій, лептоспірозів, особливо небезпечних інфекцій (холери тощо), а також принципів хіміотерапії, інтенсивної терапії та реанімації, еферентних та імунотерапевтичних методів лікування.

На кафедрі підготовлено 2 доктори медичних наук — І.К. Мітченко і В.М. Плетньов, 18 кандидатів медичних наук — Б.М. Єрусалімський, Л.Д. Рабінович, І.Г. Кубасов, Н.В. Тат'яно, І.С. Сук, Л.М. Максимець, Н.І. Залюєва, Н.Б. Юрковська, І.Г. Семенченко, А.М. Голубенко, В.С. Топольницький, О.М. Дегтяренко, С.Н. Бичковський, А.Ф. Фролов, В.Н. Ященко, М.Г. Макреева, О.П. Адамович, Ю.О. Сухов. Пройшли підготовку 54 клінічні ординатори, 2 магістри.

Навчалися в аспірантурі 15 лікарів, зараз на кафедрі продовжує навчання 2 аспіранти.

Під керівництвом професора В.В. Гебеша готуються докторські дисертації з проблем кишкових інфекцій — доцентом Ю.О. Суховим і менінгітів — асистентом В.І. Шуляк. Кандидатські дисертації з проблем кору та герпесвірусних інфекцій виконують асистент кафедри А.П. Голуб та аспірант В.В. Третьяков. Аспірантом О.Л. Колядою підготовлена до захисту кандидатська дисертація з проблем диференційної діагностики та лікування менінгітів.

На сьогодні співробітниками кафедри опубліковано понад 900 наукових робіт, 5 монографій, 2 підручники для вищих медичних навчальних закладів та понад 30 методичних рекомендацій для практичної роботи з актуальних питань інфекційної патології.

Лікувальна робота. Завідувач кафедри професор В.В. Гебеш працював практично у всіх епідемічних вогнищах інфекційних хвороб, включаючи холеру, на території СНД. Співробітники кафедри постійно проводять консультативну роботу на базі кафедри (КМКЛ № 4) та інших лікувальних закладах м. Києва, Київської області, чергують по санавіації. Асистенти, клінічні ординатори, аспіранти лікують хворих та несуть чергування в інфекційному відділенні. Базовим закладом для кафедри є Київська міська клінічна лікарня № 4, інфекційне відділення на 80 ліжок та відділення інфекційної реанімації на 6 ліжок.

Адреса кафедри: 03100, Київ, вул. Солом'янська, 17; тел.: (044) 249-78-35 (з факсом та автовідповідачем); <http://kmapo.edu.ua/ua/faculties/fack/rrrijlkhuiln/>

Кафедра медицини катастроф

Кафедра організована в 1968 р. на базі реорганізованої кафедри військово-медичної підготовки. На початку своєї діяльності це був курс медичної служби цивільної оборони (МСЦО). Першим завідувачем курсу з 1968 по 1970 р. був доцент Давигора Микола Дмитрович. З 1970 по 1971 р. обов'язки завідувача кафедри виконував доцент Ходзицький Василь Георгійович. В 1971 р. курс МСЦО було реорганізовано в кафедру. З 1971 по 1986 р. завідувачем кафедри був ст. наук. співроб. М.П. Котляревський. З 1986 по 1989 р. кафедру очолював д-р мед. наук В.Г. Машковський, а з 1989 по 1996 р. — доцент М.В. Нацюк. У 1990 р. згідно з постановою Уряду кафедру МСЦО реорганізовано у кафедру медицини катастроф. З 1996 р. кафедру очолював доцент Г.Г. Рошін, кафедрі було надано статус клінічної, з 1998 р. кафедра стає базовою щодо профілю серед вищих навчальних закладів післядипломної освіти.

На сьогодні на кафедрі працюють: завідувач кафедри, **доктор медичних наук, професор Рошін Георгій Георгійович**; доценти: Мазуренко Олег Валентинович, Іскра Наталія Іванівна, Нацюк Михайло Васильович; асистенти: Кузьмін Валерій Юрійович, Крилюк Віталій Омелянович, Падалка Віктор Миколайович, Гонтаренко Валерій Олександрович; лаборанти: Ускова Ольга Андріївна, Головіна Ірина Геннадіївна.

На кафедрі медицини катастроф згідно з навчальною програмою «Надання невідкладної медичної допомоги постраждалим при надзвичайних ситуаціях та катастрофах» проходять підготовку: керівний склад органів та закладів охорони здоров'я (156 навчальних годин), фахівці особового складу бригад постійної готовності першої та другої черги (156 навчальних годин), лікарі лікувального профілю (хірургічного та терапевтичного) (156 навчальних годин), лікарі-інтерни (72 навчальних години), лікарі-стоматологи (78 навчальних годин), лікарі суміжних кафедр (6 або 12 навчальних годин).

Найважливіші напрямки наукової роботи:

1. Удосконалення форм і методів надання невідкладної медичної допомоги постраждалим внаслідок надзвичайних ситуацій.

2. Надання невідкладної медичної допомоги постраждалим на догоспітальному етапі.

3. Хірургія пошкоджень.

4. Надання невідкладної медичної допомоги постраждалим з політравмою.

5. Надання невідкладної медичної допомоги постраждали внаслідок отруєнь сильнодіючими отруйними речовинами.

В повсякденних умовах лікувально-консультативну роботу викладачі кафедри виконують у базовому лікувальному закладі — Київській міській клінічній лікарні швидкої медичної допомоги, відділеннях політравми і токсикології. В разі виникнення катастроф та надзвичайних ситуацій — у мобільному шпиталі МНС України.

З 1995 р. співробітники кафедри беруть участь в організації роботи Київського учбово-тренувального центру з невідкладної допомоги, на базі якого курсанти кафедри мають можливість відпрацьовувати практичні навички.

Співробітники кафедри безпосередньо брали участь у ліквідації медичних наслідків катастрофічних землетрусів у таких країнах, як Республіка Туреччина (1999), Республіка Індія (2001), Ісламська Республіка Іран (2003), Ісламська Республіка Пакистан (2005).

Брали участь у міжнародних навчаннях з медицини катастроф: Sea breeze-1997; Yankee-2000; Rough and ready-2000, -2001, -2003, -2004, -2005, -2006; SeeSim-2006.

Адреса кафедри: Київ, вул. Братиславська, 3; тел.: (044) 518-57-08, 518-76-26, 518-55-96; <http://mapo.edu.ua/ua/faculties/fack/red/>

Кафедра медицини невідкладних станів

Кафедру засновано згідно з розпорядженням МОЗ колишнього СРСР рішенням вченої ради Київського державного інституту удосконалення лікарів та наказу ректора № 71 від 17.03.1988 р., що зумовлювалося відсутністю в Україні профільних кафедр підвищення кваліфікації лікарів швидкої та невідкладної медичної допомоги. Розпочала свою діяльність кафедра з 28 червня 1988 р. Клінічною базою кафедри була Київська міська клінічна лікарня швидкої медичної допомоги та Центральна станція швидкої медичної допомоги м. Києва.

Першим завідувачем був професор Я.В. Гоєр (1988—1991) — учень академіка М.М. Амосова та про-

фесора О.М. Авілової, відомий своїми унікальними операціями на стравоході, трахеї та органах черевної порожнини. Перші викладачі — доцент (згодом — професор) М.І. Тутченко, хірург, учень академіка О.О. Шалімова (працював до 1997 р.); професор І.С. Зозуля — невропатолог, учень професора Д.І. Панченка і професор Е.Л. Мачерет; доцент В.К. Худошин, учень академіка М.М. Амосова і професор А.І. Трешинського; доцент Е.А. Бусло — кардіолог (працювала до 1992 р.).

У 1991 р. кафедру очолив **професор Іван Савович Зозуля**. З цього часу суттєво змінилася спрямованість навчальної та наукової діяльності кафедри, в основу яких були покладені вимоги практичної медицини і, зокрема, швидкої медичної допомоги. Для вирішення цих питань були встановлені тісні зв'язки з працівниками станцій і підстанцій швидкої медичної допомоги, які брали безпосередньо участь не лише в обговоренні програм і навчальних планів, а й у викладанні питань організації та роботи швидкої медичної допомоги. Це, зокрема, головний лікар центральної станції швидкої медичної допомоги А.В. Вершигора, завідувач підстанцією № 11 П.Ф. Набухотний та інші провідні фахівці швидкої медичної допомоги м. Києва.

У 1992 р. проведено перший передатестаційний цикл і розпочалася підготовка лікарів-інтернів. У тому ж році на кафедру зараховані асистентами канд. мед. наук Л.Л. Поліщук — невропатолог (працювала до 2000 р.), канд. мед. наук Т.І. Ганджа — кардіолог, канд. мед. наук О.В. Курашов — токсиколог (працював до 2000 р.). Згодом вони стали доцентами кафедри. Погодинно на кафедрі працювали доцент (нині — професор) Г.Г. Рошин, лікарі Л.В. Руденко, С.М. Недашківський, М.І. Знаєвський. У 1997 р. на кафедрі працював асистентом канд. мед. наук О.В. Іванченко. У 1998 р. на кафедру зарахована професор В.І. Боброва, у 1999 р. — д-р мед. наук, професор Б.І. Слонєцький, у 2001 р. — канд. мед. наук, доцент О.В. Івашенко, у 2005 р. — канд. мед. наук, доцент В.В. Орел.

За 20 років діяльності кафедри вперше розроблено і удосконалено 22 програми і навчальних планів циклів тематичного удосконалення, передатестаційного та спеціалізації, а також 3 програми підготовки лікарів-інтернів за фахом «Сімейний лікар», «Лікар загальної практики» та «Медицини невідкладних станів». Це забезпечило проведення 71 передатестаційного циклу, 49 — тематичного удосконалення, 7 — спеціалізації, 7 — стажування та 5 циклів інформатики. Пройшли післядипломну підготовку 3786 лікарів швидкої та невідкладної медичної допомоги, зокрема для м. Києва — 1882 особи.

Наукова робота кафедри присвячена актуальним питанням медицини. Співробітниками кафедри опубліковано 762 наукові праці, в тому числі 11 монографій, 19 навчальних посібників, 12 методичних рекомендацій, 712 статей і тез, отримано 55 посвідчень на винаходи і патенти.

На кафедрі захищено 3 докторські дисертації (професори І.С. Зозуля, М.І. Тутченко, Б.І. Слонєцький), під

керівництвом професора І.С. Зозулі захищені 3 докторські дисертації (В.В. Гангальський, Н.М. Бучакчинська, К.М. Ігрунова). На кафедрі навчалися 17 аспірантів, 24 клінічних ординатори, з них 7 іноземних громадян, захищено 21 кандидатську дисертацію.

Лікувальна робота проводиться згідно з угодою між кафедрою і базовими закладами.

Кафедра була ініціатором проведення 14 наукових форумів (науково-практичних конференцій, шкіл-семинарів, симпозиумів), в тому числі двох з'їздів лікарів швидкої медичної допомоги та медицини катастроф.

Кафедра медицини невідкладних станів з 1998 р. опорна серед кафедр, які працюють за програмами «Медицина невідкладних станів». На кафедрі щорічно проводяться наради завідувачів цих кафедр.

Адреса кафедри: 02660, Київ, вул. Братиславська 3, 5-й поверх; тел.: (044) 518-62-11; e-mail: zozuly@ukr.net, bobrova@ukr.net; <http://kmapo.edu.ua/ua/faculties/fack/gtr/>

Кафедра неврології та рефлексотерапії

У 1923 р. при Київському інституті удосконалення лікарів створено кафедру нервових хвороб, яку очолював професор Б.М. Маньковський, а потім професор С.М. Шаравський. З 1951 р. завідувати кафедрою став заслужений діяч науки, д-р мед. наук, професор Панченко Дмитро Іванович, який у 1958 р. закінчив будівництво першого у світі відділення «Біотрон» — палати штучного клімату, ним було засновано гістоморфологічну лабораторію. Це дало змогу на високому рівні вести фундаментальні експериментальні та клінічні наукові роботи. Так, під його керівництвом виконано 19 докторських та 150 кандидатських дисертацій, написано та опубліковано 11 монографій і 140 наукових робіт, які були надруковані в нашій країні та за кордоном. У 1962 р. створено кафедру нервових хвороб № 2 за рахунок викладачів кафедри № 1. Організатором кафедри став професор Перфілов Петро Опанасович (учень професора Д.І. Панченка). У 1980 р. також за рахунок викладацького складу кафедри нервових хвороб № 1 створено кафедру неврології № 3, яку очолив професор Ю.І. Голубченко

З 1978 р. кафедрою нервових хвороб № 1 завідує **професор Мачерет Євгенія Леонідівна** — видатний вчений-невролог, висококваліфікований фахівець, яка ще в 1977 р. очолила курс рефлексотерапії на цій же кафедрі. Докторську дисертацію Євгенія Леонідівна захистила у 1970 р., з 1974 р. — професор кафедри. У 1992 р. професора Є.Л. Мачерет обрано академіком Академії наук вищої школи, а з 1996 р. — чл.-кор. Академії медичних наук (АМН) України. У 1989 р. професору Є.Л. Мачерет присвоєно почесне звання заслуженого діяча науки і техніки УРСР, у 1993 — лауреата Державної премії України. З 1984 р. Є.Л. Мачерет — президент Європейської асоціації з лазеротерапії, віце-президент Всесвітньої асоціації з акупунктури, президент

Української асоціації з акупунктури і лазеротерапії, член редколегії багатьох медичних журналів.

Під керівництвом Євгенії Леонідівни колектив кафедри виконує великий обсяг наукових досліджень, який охоплює широке коло проблем експериментальної та клінічної неврології: питання судинної патології центральної та периферичної нервової системи, черепно-мозкової травми, запальних процесів головного, спинного мозку та периферичних нервів, вертебронеурології. Крім того, з 1978 р. вперше в Україні розпочато науково-експериментальні та клінічні дослідження механізмів дії голкотерапії та лазерорефлексотерапії. Отримані результати знайшли відображення у більше ніж 900 наукових роботах у провідних журналах нашої країни та за кордоном (у країнах Європи, США та в Китаї). Опубліковано 16 монографій (2 з них за кордоном) та навчальних посібників, 6 підручників, понад 60 методичних рекомендацій, авторських посвідчень і патентів — 37.

Під керівництвом професора Є.Л. Мачерет створено науково-практичну школу неврології та рефлексотерапії, у 1977 р. — службу рефлексотерапії в Україні, підготовлено понад 14 тис. спеціалістів, відкрито мережу кабінетів, розроблено значний перелік методик лікування різних захворювань методами рефлексотерапії.

Під керівництвом Є.Л. Мачерет виконано 10 докторських та 59 кандидатських дисертацій, пройшли навчання 39 аспірантів і 56 клінічних ординаторів, підготовлено близько 21 тис. спеціалістів-неврологів, 12,5 тис. рефлексотерапевтів, 250 інтернів та магістрів.

Адреса кафедри: 04107, Київ, вул. Багговутівська 1, Київська обласна клінічна лікарня, корпус № 5; тел./факс: (044) 483-17-56; e-mail: macheret@ukr.net; <http://kmapo.edu.ua/ua/faculties/fack/vsdf/>

Кафедра педіатрії № 2

Кафедра заснована у серпні 1959 р. (в 2009 р. буде відзначати 50-річний ювілей). Перший завідувач і організатор — професор Е.Г. Городецька (1902–1989). Протягом 16 років (1974–1989) кафедру очолювала професор Г.М. Тебенчук. З 1989 р. на кафедрі почав працювати **професор В'ячеслав Володимирович Бережний**, головний педіатр МОЗ України, який у 1990 р. очолив кафедру, що стало третім періодом її діяльності.

Клінічною базою кафедри спочатку була Дитяча лікарня № 15 (нині № 8) Шевченківського району м. Києва. У 1989 р. кафедра перейшла на нову клінічну базу — Міську дитячу клінічну лікарню № 1 м. Києва. Це багатопрофільна дитяча лікарня на 450 ліжок, де є всі умови для педагогічного та лікувального процесів.

У 1998 р. завідувачу кафедри, професору В.В. Бережному присвоєно почесне звання «Заслужений лікар України». Викладачами кафедри на сьогодні є: професор Т.В. Марушко, 5 доцентів (Н.П. Гяделова,

В.В. Корнева, Л.В. Курило, І.Б. Орлюк, Н.К. Уніч) та 2 асистенти (канд. мед. наук В.Г. Козачук та Т.В. Тараненко, яка успішно працює над підготовкою кандидатської дисертації).

На кафедрі проводяться такі цикли вдосконалення лікарів: спеціалізації за фахом «Педіатрія», «Дитяча кардіоревматологія», «Загальна практика — сімейна медицина»; передатестаційні за фахом «Педіатрія», «Дитяча кардіоревматологія», «Загальна практика — сімейна медицина»; тематичного удосконалення: «Актуальні питання педіатрії», «Функціональна діагностика в дитячій кардіоревматології».

Протягом останнього року викладачі кафедри провели активну роботу щодо перегляду та оновлення навчальних планів, програм і комп'ютерних тестових програм до циклів спеціалізації та передатестаційних з педіатрії та дитячої кардіоревматології. У 2006 р. Координаційною радою МОЗ України затверджено навчальні плани та програми для циклів інтернатури з педіатрії та педіатричного блоку для циклів інтернатури за фахом «Загальна практика — сімейна медицина». Викладачі кафедри постійно беруть участь у підготовці тестових завдань до заключного ліцензійного іспиту «Крок-3» за фахом «Педіатрія».

Кафедра постійно оновлює технічні засоби навчання. У педагогічному процесі використовують комп'ютери (8), ксерокси (2), кодоскопи (3), мультимедійний проектор (1), сканер (1), наявний доступ до Інтернет-мережі. В останній час проводиться поступовий перехід на повний мультимедійний супровід педагогічного процесу.

Співробітники кафедри опублікували понад 600 наукових праць, серед них 20 монографій, статті. Отримано 15 авторських свідоцтв на винаходи та деклараційних патентів, опубліковано 30 інформаційних листків, внесено 35 раціоналізаторських пропозицій. За останні 5 років на кафедрі видано 7 навчально-методичних посібників, 1 монографію, 5 методичних рекомендацій, 3 інформаційні листки про нововведення в системі охорони здоров'я та 8 деклараційних патентів на винаходи. Підготовлено 2 докторів медичних наук та 1 кандидата медичних наук.

Основний напрямок наукових досліджень кафедри на сьогодні — актуальні проблеми дитячої кардіоревматології — оцінка стану метаболізму кісткової системи, корекція остеопорозу; стан судинного русла при дифузних захворюваннях сполучної тканини та розробка методів лікування його порушень.

Кафедра педіатрії № 2 — опорна з педіатрії. Завідувач кафедри, професор В.В. Бережний — головний педіатр та підлітковий терапевт МОЗ України, також успішно виконує обов'язки головного редактора науково-практичного журналу «Современная педиатрия». Традиційно під керівництвом професора В.В. Бережного проводяться науково-практичні конференції на тему «Проблемні питання лікування дітей» (у 2008 р. проведено IV з міжнародною участю).

Адреса кафедри: 04209, Київ, вул. Богатирська, 30; тел.: (044) 412-40-58; <http://kmapo.edu.ua/ua/faculties/fack/klm/>

Кафедра сімейної медицини

Кафедру створено у 1921 р. як першу кафедру терапії Київського інституту удосконалення лікарів. З 2001 р. кафедра має назву «Кафедра сімейної медицини».

Очоловали кафедру

Професор О.Б. Беренштейн (1921–1931), професор В.Х. Василенко (1931–1946), професор О.С. Берлянд (1946–1955), професор Д.Ф. Чеботарьов (1955–1962), професор І.М. Ганджа (1962–1992), професор Г.І. Лисенко (з 1993).

Бази кафедри

Київська обласна клінічна лікарня, Київський обласний кардіологічний диспансер, Центральна поліклініка Дарницького району м. Києва, Науково-практичний центр сімейної медицини Дарницького району м. Києва, Поліклініка сімейного лікаря «Русанівка». Філія кафедри: м. Черкаси.

Завідувач кафедри — професор Лисенко Григорій Іванович, доктор медичних наук, декан факультету «Загальна практика — сімейна медицина» НМАПО, головний редактор журналу «Сімейна медицина», Президент Української асоціації сімейних лікарів, Дійсний член Всесвітньої асоціації сімейних лікарів (WONCA), дійсний член Європейської академії природознавчих наук

Викладачі кафедри

Професор Бабиніна Лідія Яківна

Доценти: Ященко Оксана Борисівна, Матюха Лариса Федорівна, Данилюк Світлана Володимирівна, Хімюк Людмила Вікторівна, Мошич Володимир Петрович, Дроботенко Володимир Анатолійович, Губенко Інна Яківна.

Асистенти: Ткаченко Вікторія Іванівна, Маяцька Оксана Віталіївна, Ременник Олег Ісакович, Шпак Володимир Петрович, Данчук Петро Михайлович, Сміщук Юрій Олександрович, Каштелян Олег Аркадійович, Кувіта Юрій Васильович, Черняк Валерій Петрович.

Навчально-методична робота

На кафедрі проводяться цикли:

Спеціалізації за фахом «Загальна практика — сімейна медицина», «Терапія».

Стажування: за фахом «Загальна практика — сімейна медицина», «Терапія».

Передатестаційні цикли: за фахом «Загальна практика — сімейна медицина», «Терапія».

Тематичного удосконалення: Організація і методика викладання спеціальності «Загальна практика — сімейна медицина».

Інтернатура: за фахом «Загальна практика — сімейна медицина».

Основний напрямок наукових досліджень кафедри

Аналіз факторів ризику, прогнозування перебігу, діагностика, лікування та профілактика найбільш поширених захворювань у загальнолікарській практиці.

За останні 5 років на кафедрі видано: 2 підручники, 9 посібників, 1 медичний стандарт первинної та вторинної медичної допомоги населенню, 1 методичну рекомендацію, отримано 6 патентів, опубліковано по-

над 200 статей. Впродовж останніх 5 років на кафедрі захищено 2 кандидатські дисертації, подано до спеціалізованих рад 1 кандидатську і 1 докторську дисертації. Навчалася 5 аспірантів очного навчання, 1 аспірант заочного навчання, 1 здобувач, 32 клінічні ординатори. На кафедрі проводиться підготовка 1 докторської дисертації, 5 кандидатських дисертацій.

Адреса кафедри: 04112, Київ, вул. Багговутівська, 1; тел./факс: (044) 483-17-21; e-mail: fammed@nmapo.kiev.ua; <http://kmapo.edu.ua/ua/faculties/fack/frt/>

Кафедра терапії та геріатрії

У 1970 р. з метою підвищення кваліфікації лікарів з геронтології та геріатрії в Київському інституті удосконалення лікарів (ректор — професор М.М. Умовіст) на базі Інституту геронтології АМН СРСР організовано кафедру геронтології та геріатрії. Першим завідувачем кафедри був академік АМН СРСР Д.Ф. Чеботарьов. У 1972 р. завідувачем кафедри було обрано професора О.Г. Калиновську. У 1990 р. кафедру очолив лауреат Державної премії України, професор А.В. Токар. З 2001 р. кафедра стала називатися кафедрою терапії та геріатрії. У 2002 р. **завідувачем кафедри** обрано **професора Леоніда Антоновича Стаднюка**. У липні 2005 р. він також очолив створений за наказом МОЗ України Державний навчально-методичний геріатричний центр (ДНМГЦ) як структурний підрозділ НМАПО, основною функцією якого є проведення організаційно-методичної роботи щодо стандартизації та проведення до- та післядипломної багаторівневої геріатричної підготовки медичних і соціальних працівників, волонтерів для системи медико-соціальної допомоги людям літнього віку.

На кафедрі нині працюють 9 співробітників (3 професори, 3 доценти, 1 асистент і 2 лаборанти).

Співробітники кафедри розробляють і переглядають програми та навчальні плани циклів спеціалізації, тематичного удосконалення і передатестаційних з геріатрії, а також фрагментів програм підготовки інтернів та сімейних лікарів з геріатрії. Крім того, розробляються програми та проводяться цикли тематичного удосконалення для викладачів медичних навчальних закладів. Згідно з наказом МОЗ України кафедра базова по МОЗ України щодо проведення до- та післядипломної геріатричної підготовки.

Навчальними базами кафедри є Інститут геронтології АМН України, Київський міський шпиталь інвалідів війни, Український державний медико-соціальний центр ветеранів війни, де співробітники кафедри активно проводять лікувальну роботу.

Співробітники кафедри постійно займаються науковими дослідженнями, в основному у геріатричній кардіології. Зокрема, досліджуються зміни гемодинаміки і метаболізму та методи лікування при артеріальній гіпертензії, вікові особливості збудження міокарда за даними магнітокардіографії. Кафедра брала участь у Президентській програмі «Здоров'я людей літнього віку» 2000–2002 рр.; виконала декілька самостійних наукових

тематик, зокрема на замовлення МОЗ України у межах Національної програми по боротьбі з артеріальною гіпертензією. Кафедра бере участь у наукових дослідженнях Інституту геронтології АМН України.

Як постійна клінічна база Фармкомітету України кафедра проводить клінічну апробацію вітчизняних та імпортованих лікарських засобів, у тому числі бере участь у міжнародних багатоцентрових дослідженнях нових препаратів.

Адреса кафедри: Київ, вул. Вишгородська, 67; тел.: (044) 431-05-19, факс: (044) 430-33-51; <http://kmapo.edu.ua/ua/faculties/fack/jhg/>

Кафедра туберкульозу

Рада Клінічного інституту, створеного Спілкою київських лікарів у 1918 р., серед перших курсів для молодих лікарів оголосила цикл лекцій, присвячених застосуванню штучного пневмотораксу в лікуванні хворих на туберкульоз. Цей курс з 1921 р. стає постійним, а клінічною базою для його проведення став Київський інститут туберкульозу.

Лекції та практичні заняття проводив професор Ф.Г. Яновський разом зі своїми учнями, один з яких — Л.Я. Епштейн — пізніше став першим завідувачем кафедри туберкульозу Київського медичного інституту, а ще один — Н.С. Морозовський —

став директором Інституту туберкульозу і за його ініціативою в 1935 р. створено кафедру туберкульозу Інституту удосконалення лікарів, яку він і очолює. Кафедрою свого часу керували такі відомі вчені як Г.А. Львович, Ф.А. Михайлов, І.П. Лернер, О.С. Мамолат, Е.Д. Петров, Б.П. Яценко, а останні 20 років — **професор Віктор Георгійович М'ясніков**. Сьогодні поряд з ним викладачами кафедри працюють доцент П.Г. Отрошенко, доцент О.Д. Николаєва, доцент В.Б. Яроцинський, асистент О.В. Іванкова, асистент О.П. Людвиченко.

Контингент слухачів кафедри — фтизіатри, яких в Україні близько 3000 осіб, а також лікарі інших спеціальностей, програмою підвищення кваліфікації яких передбачені питання діагностики, диференційної діагностики і профілактики туберкульозу різної локалізації. Щорічно на кафедрі навчаються 200–250 фтизіатрів та 700–800 лікарів інших спеціальностей.

Основними науковими напрямками кафедри є вивчення особливостей клінічного перебігу, патогенезу, діагностики і лікування туберкульозу органів дихання у осіб похилого та старечого віку, а також застосування магнітолазероультразвукової терапії в комплексному лікуванні хворих на туберкульоз. За час існування кафедри захищено 2 докторські та 25 кандидатських дисертацій. Видано 17 монографій і навчальних посібників, сотні статей і тез, запатентовано 14 винаходів, підготовлено програми для спеціалізації, інтернатури, циклів тематичного удосконалення та передатестаційної підготовки. Колектив кафедри активно співпрацює з провідним науковим центром фтизіатрії України — Національним інститутом туберкульозу та пульмонології ім. Ф.Г. Яновського АМН України.

Адреса кафедри: Київ, узвіз Протасів Яр, 7; тел.: (044) 275-55-00; <http://kmapo.edu.ua/ua/faculties/fack/ytr/>

Кафедра хірургії та проктології

Завідувач кафедри: професор Мамчик Володимир Іванович, доктор медичних наук

Викладачі кафедри

професор Шуляренко Володимир Адамович

професор Фелештинський Ярослав Петрович

професор Шевнюк Михайло Михайлович

доцент Парацій Зіновій Захарович

доцент Погорелов Олександр Вікторович

доцент Семиног Віктор Іванович

доцент Палієнко Руслан Капітонович

доцент Кебкало Андрій Борисович

асистент Йосипенко Михайло Олексійович

асистент Андієць Володимир Савович

асистент Бондарчук Богдан Григорович

асистент Преподобний В'ячеслав Володимирович

Навчально-методична робота

На кафедрі проводяться цикли:

Інтернатура за фахом хірургія

Спеціалізація за фахом хірургія, проктологія

Стажування за фахом хірургія, проктологія

Передатестаційні цикли за фахом хірургія, проктологія

Тематичного удосконалення: «Сучасна алопластична та лапароскопічна хірургія гриж живота», «Сучасна відеолапароскопічна та малоінвазивна хірургія», «Сучасні питання ендокринної хірургії».

Основні напрями наукових досліджень

«Сучасна алопластична та лапароскопічна хірургія гриж живота», «Сучасна відеолапароскопічна та малоінвазивна хірургія», «Сучасні питання ендокринної хірургії», «Сучасні питання діагностики та лікування виразкової хвороби шлунка та дванадцятипалої кишки», «Сучасні методи діагностики та лікування захворювань підшлункової залози», «Міні-інвазивні та радикальні методи лікування геморою», «Діагностика та хірургічне лікування патології жовчних шляхів», «Діагностика та хірургічне лікування міастенії», «Діагностика та хірургічне лікування захворювань щитовидної залози».

На кафедрі хірургії та проктології за 2005–2007 рр. захищено 7 кандидатських дисертацій.

Отримано 10 патентів України на корисну модель, надруковано 98 наукових робіт, 1 монографію.

Адреса кафедри: Київ, вул. Багговутівська, 1; тел./факс: (044) 483-18-22; <http://kmapo.edu.ua/ua/faculties/fack/hhhhhhhj/>

ХІРУРГІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

Кафедра анестезіології та інтенсивної терапії

Кафедру засновано в жовтні 1957 р., коли на кафедрі торакальної хірургії було організовано курс підготовки лікарів-анестезіологів. У 1958 р. у складі кафедри відкрито самостійний курс анестезіології, який очолює доцент А.І. Тріщинський. У 1967 р. на

базі існуючого курсу створено самостійну кафедру анестезіології. Очолювали кафедру професор А.І. Трищинський (1967–1996); професор І.П. Шлапак (з 1996 р. по сьогодні).

В ювілейному році НМАПО на кафедрі працюють:

Завідувач кафедри — професор Шлапак Ігор Порфирійович, доктор медичних наук, заслужений діяч науки і техніки України.

Викладачі кафедри

Доценти: Бондар Михайло Володимирович (заслужений лікар України), Васильєв Григорій Олександрович, Ващук Федір Степанович, Бишовець Сергій Миколайович

асистенти: Жежер Андрій Олександрович, Міщенко Дмитро Леонідович, Недашківський Сергій Михайлович, Пилипенко Максим Миколайович

Навчально-методична робота

На кафедрі проводяться цикли:

Стажування: за фахом анестезіологія та інтенсивна терапія

Передатестаційні: за фахом анестезіологія та інтенсивна терапія

Інтернатура: за фахом анестезіологія та інтенсивна терапія.

Наукова діяльність

Основний напрямок наукових досліджень кафедри — діагностика, лікування та профілактика пневмоній в умовах відділення інтенсивної терапії.

За останні 5 років на кафедрі видано 7 монографій, 1 підручник, 1 посібник, 9 методичних рекомендацій, отримано 8 патентів на винаходи та 10 грантів.

Впродовж останніх 5 років на кафедрі підготовлено 3 докторів медичних наук, 12 кандидатів медичних наук та 3 магістри.

Адреса кафедри: Київ, вул. Дорогожицька, 9; тел.: (044) 518-41-57; http://kmaro.edu.ua/ua/faculties/surgical/aneostoziologia_terop/

Кафедра нейрохірургії

Кафедру організовано у 1945 р. на базі нейрохірургічної клініки Київського психоневрологічного інституту. Очолювали кафедру академік АМН СРСР, професор О.І. Арютюнов (1945–1960); академік АМН України А.П. Ромоданов (1954–1955); професор Г.П. Педаченко (1960–1993); професор М.Є. Поліщук (з липня 1993 р.)

В ювілейному році НМАПО на кафедрі працюють:

Завідувач кафедри — професор Поліщук Микола Єфремович, чл.-кор. АМН України, доктор медичних наук.

Викладачі кафедри

Доценти: Макєєва Тетяна Іванівна, Оришак Микола Іванович, Короткоручко Анатолій Олександрович, Муравський Андрій Володимирович, Возняк Олександр Михайлович

асистенти: Бурик Владислав Мануїлович, Педаченко Юрій Євгенович, Зозуля Андрій Іванович

Навчально-методична робота

На кафедрі проводяться цикли:

Спеціалізації: за фахом нейрохірургія, дитяча нейрохірургія.

Стажування: за фахом нейрохірургія, дитяча нейрохірургія.

Передатестаційні: за фахом нейрохірургія, дитяча нейрохірургія.

Тематичного удосконалення: «Діагностика та лікування пухлин і судинних захворювань ЦНС», «Больові синдроми в нейрохірургії та неврології», «Особливості клініки та лікування травм центральної та периферичної нервової системи», «Особливості інтенсивної терапії та анестезіології в неврології та нейрохірургії», «Ангіографія та рентгеноендоваскулярна нейрохірургія».

Інтернатура: за фахом нейрохірургія.

Основний напрямок наукових досліджень кафедри — больові синдроми в неврології та нейрохірургії, поєднана та множинна травма ЦНС.

За останні 5 років на кафедрі видано 2 монографії, 2 методичні рекомендації та отримано 7 патентів на винаходи. Розроблено та впроваджено в педагогічний процес та практику 7 нововведень.

Впродовж останніх 5 років на кафедрі підготовлено 2 кандидати медичних наук та 2 магістри.

Адреса кафедри: 04050, Київ, вул. Мануїльського, 32; тел.: (044) 483-94-07; <http://kmaro.edu.ua/ua/faculties/surgical/neurohirurgia/>

Кафедра онкології

Кафедру онкології, що входить до складу хірургічного факультету академії, організовано у 1932 р. Її керівниками були: професор Г.В. Биховський (1932–1936), доцент І.Я. Слонім (1935–1941; 1947–1952), професор С.Т. Новицький (1945–1947), професор І.Т. Шевченко (1952–1959; 1971–1976), професор І.П. Дедков (1959–1971; 1976–1984), професор Мясоєдов Д.В. (1984–2008), з 2008 р. кафедру очолює **професор Мясоєдов Станіслав Дмитрович**.

До професорсько-викладацького складу кафедри входять

Завідувач кафедри — професор Мясоєдов Станіслав Дмитрович

Викладачі кафедри: професори: заслужений діяч науки та техніки України Мясоєдов Дмитро Володимирович, Ташієв Рахман Кулієвич, Захаричев Валерій Дмитрович, Шалімов Сергій Олександрович, Євтушенко Олег Іванович, Воробійова Людмила Іванівна; Сорокін Богдан Вікторович; Гордійчук Прокіп Іванович, **доцент** Тофан Анатолій Васильович та **асистент** Неспрядько Сергій Валерійович.

Навчальні бази кафедри — Національний інститут раку МОЗ України та Київська міська онкологічна лікарня МОЗ України.

На кафедрі проводяться цикли: спеціалізації — зі спеціальності онкологія, онкогінекологія, ендоскопія, онкохірургія; **передатестаційні** — зі спеціальності ендоскопія, онкогінекологія, онкохірургія, онкологія,

здійснюється підготовка інтернів з онкології та суміжних дисциплін.

Проводиться підготовка *клінічних ординаторів та аспірантів* — зі спеціальності онкохірургія, онкологія, онкогінекологія.

Наукова діяльність кафедри пов'язана з дослідженням актуальних проблем комбінованого та комплексного лікування злоякісних новоутворень з використанням кріохірургії та пластичної хірургії при злоякісних пухлинах ободової та прямої кишки, шлунка, молочної залози. Також здійснюється дослідження впливу змін показників системи гемостазу та вмісту ангіогенного фактору на віддалені результати лікування хворих на рак товстої кишки та шлунка. Співробітники кафедри беруть участь у спільних дослідженнях з лікування раку підшлункової залози з фармацевтичними фірмами Англії, лікування раку молочної залози з фірмами США, Німеччини та Швейцарії.

Лікувальна робота кафедри спрямована на здійснення на сучасному рівні хірургічного, комбінованого та комплексної терапії злоякісних новоутворень черевної та грудної порожнин, порожнини таза; виконання пластичних та відновлювальних оперативних втручань на товстій кишці, шлунка, молочної залозі. Кафедра базова з онкохірургії в Україні.

Адреса кафедри: 03115, Київ, вул. Верховинна, 69, Київська міська онкологічна лікарня; тел.: (044) 450-74-35; 453-39-34; факс: (044) 450-74-36; <http://kmapo.edu.ua/ua/faculties/surgical/onkologia/>

Кафедра ортопедії і травматології № 1

Кафедру організовано у 1975 р. під назвою «Травматології та військово-польової хірургії» для підвищення кваліфікації травматологів і військових лікарів з питань травматології та військово-польової хірургії. Очолювали кафедру професор В. М. Левенець (1975–2001); професор Г.І. Герцен (з 2001 р. — до сьогодні).

В ювілейному році НМАПО на кафедрі працюють:

Завідувач кафедри — професор Герцен Генріх Іванович, доктор медичних наук

Викладачі кафедри

чл.-кор АМН України, професор Гайко Георгій Васильович
професор Мовчан Олександр Степанович

доценти: Процик Анатолій Іванович, Кабацій Мирослав Степанович, Кінча-Полішук Тамара Анатоліївна, Дибкалюк Сергій Віталійович

Навчально-методична робота

На кафедрі проводяться цикли:

Спеціалізації: за фахом ортопедія і травматологія, дитяча ортопедія і травматологія.

Стажування: за фахом ортопедія і травматологія, дитяча ортопедія і травматологія.

Передатестаційні: за фахом ортопедія і травматологія, дитяча ортопедія і травматологія.

Тематичного удосконалення: «Остеохондроз хребта. Вертеброгенні артропатії», «Сучасні методи діагностики та лікування захворювань суглобів» (для терапевтів).

Інтернатура: за фахом ортопедія і травматологія.

Основний напрямок наукових досліджень кафедри — нестабільність колінного суглоба.

За останні 5 років на кафедрі видано IV томи підручника «Травматологія літнього віку» та 5 навчально-методичних посібників, отримано 8 патентів на винаходи та 2 гранти. Розроблено та впроваджено в педагогічний процес і практику 2 нововведення.

Впродовж останніх 5 років на кафедрі підготовлено 2 докторів медичних наук, 4 кандидатів медичних наук та 1 магістра.

Адреса кафедри: Київ, вул. Кондратюка, 8; тел.: (044) 502-85-09; http://kmapo.edu.ua/ua/faculties/surgical/orto_travm1/

Кафедра ортопедії і травматології № 2

Завідувач кафедри — професор Анкін Микола Львович, доктор медичних наук, головний лікар КЗОЗ «Київська обласна клінічна лікарня», головний ортопед-травматолог УОЗ Київської області

Викладачі кафедри

професор Попов Василь Антонівич, заслужений лікар України

професор Радомський Олександр Анатолійович

доценти: Романенко Олександр Юхимович, Левченко Василь Олексійович, Білоноженко Анатолій Васильович, Шуба Володимир Йосипович

асистенти: Бондарчук Василь Іванович, Поп Василь Юрійович, Марухно Юрій Іванович

старший лаборант: Білотіл Ярослава Василівна

лаборант: Оліфірова Світлана Олександрівна

Навчально-методична робота

На кафедрі проводяться цикли:

Спеціалізації: за фахом ортопедія і травматологія.

Стажування: за фахом ортопедія і травматологія.

Передатестаційні: за фахом ортопедія і травматологія.

Тематичного удосконалення: «Сучасні методи лікування переломів кісток і пошкодження суглобів», «Остеосинтез в травматології та ортопедії», «Невідкладна травматологія», «Ендопротезування кульшового і колінного суглобів».

Інтернатура: за фахом ортопедія і травматологія.

Впродовж року проводяться 7 ПАЦ, 2 цикли ТУ та 2 госпрозрахункові цикли.

Виконується підготовка слухачів, клінічних ординаторів та аспірантів:

В останні роки щорічно проходили навчання 225–230 слухачів, 5–6 клінічних ординаторів вітчизняних та 7–8 — іноземних, 4 аспіранти, 1 магістр, 28–30 лікарів-інтернів.

Наукова діяльність

Основний напрямок наукових досліджень кафедри — хірургічне лікування високоенергетичної травми нижньої кінцівки.

За останні 5 років на кафедрі видано 2 монографії, 2 методичні рекомендації та отримано 7 патентів на винаходи. Розроблено та впроваджено в педагогічний процес та практику 7 нововведень: ендопротезування кульшового і колінного суглобів системою «STRYKER»,

малоінвазивний остеосинтез переломів шийки стегнової кістки канюльованими гвинтами, малоінвазивний остеосинтез черезвертлюгових переломів стегнової кістки гамма-стержем, остеосинтез переломів пластинами LSP з кутовою стабільністю, артроскопічна хірургія колінного, гомілково-ступневого і плечового суглобів, остеосинтез черезвертлюгових переломів стегнової кістки системою DHS.

За останні 5 років на кафедрі підготовлено 3 кандидати медичних наук та 1 магістра.

Адреса кафедри: 04107, Київ, вул. Багговутівська 1, Київська обласна клінічна лікарня; тел.: (044) 483-16-55; http://kmapo.edu.ua/ua/faculties/surgical/orto_travm2/

Кафедра отоларингології

Кафедру засновано в 1922 р. Очлювали кафедру: професор С.О. Ставракі (1922–1930); професор М.Я. Харшак (1930–1944); професор О.С. Коломійченко (1944–1964); професор С.І. Мостовий (1964–1974); професор О.А. Євдошенко (1975–1991); професор Б.Г. Іськів (1991–2002); професор Р.А. Абизов (з 2003 р. — до сьогодні).

В ювілейному році НМАПО на кафедрі працюють:

Завідувач кафедри — професор Абізов Рустем Адільович, доктор медичних наук, заслужений діяч науки і техніки України

Викладачі кафедри

професор Шкорботун Володимир Олексійович, заслужений лікар України

доценти: Мельник Марія Олексіївна, Пелешенко Олександр Олексійович, Лакіза Сергій Олексійович, Шкоба Ярослав Васильович (заслужений лікар України), Біль Богдан Назарович (заслужений лікар України)

асистенти: Горішний Ігор Іванович, Кривша Віталій Вікторович, Самойленко Сергій Сергійович

Навчально-методична робота

На кафедрі проводяться цикли:

Спеціалізації: за фахом отоларингологія.

Стажування: за фахом отоларингологія.

Передатестаційні: за фахом отоларингологія, онкоотоларингологія.

Тематичного удосконалення: «Актуальні питання отоларингології та онкоотоларингології», «Невідкладна ЛОР-допомога і граничні стани в отоларингології та загально медичній практиці».

Інтернатура: за фахом отоларингологія.

Основний напрямок наукових досліджень кафедри — діагностика та хірургічне лікування хворих на рак гортані; оптимізація діагностики та удосконалення методів лікування хворих на хронічний гнійний середній отит і запальні захворювання носа, глотки та гортані.

За останні 5 років на кафедрі видано 3 підручники, 2 навчальні посібники та отримано 10 патентів на винаходи. Розроблено та впроваджено в педагогічний процес та практику 7 нововведень.

Впродовж останніх 5 років на кафедрі підготовлено 1 доктора медичних наук, 4 кандидатів медичних наук та 1 магістра.

Адреса кафедри: Київ, вул. Багговутівська, 1; тел.: (044) 483-15-85; <http://kmapo.edu.ua/ua/faculties/surgical/otolaringolog/>

Кафедра офтальмології

Професорсько-викладацький склад

Завідувач кафедри — професор Сергієнко Микола Маркович, доктор медичних наук, чл.-кор. НАН та АМН України, лауреат Державної премії України, заслужений діяч науки і техніки України, головний офтальмолог МОЗ України

Викладачі кафедри

професор Кондратенко Юрій Миколайович

професор Риков Сергій Олександрович

доценти: Еміль Вікторія Антонівна, Лемзяков Геннадій Григорович, Денисюк Наталія Борисівна, Акіменко Олена Володимирівна, Лаврик Наталія Семенівна, Бакбардіна Людмила Михайлівна, Сергієнко Андрій Миколайович, Новак Людмила Пантілеївна, Туманова Оксана Вікторівна, Петренко Наталія Едуардівна

асистенти: Шаргородська Ірина Василівна, Сабліна Людмила Володимирівна, Торчинська Наталія Всеволодівна, Косуба Сергій Ігорович, Тутченко Лариса Петрівна, Рубан Андрій Миколайович, Збітнева Світлана Василівна

лаборанти: Мойсеєнко Борис Васильович, Нечипоренко Алла Федорівна, Спіркова Майя Віталіївна

Навчально-методична робота

На кафедрі проводяться цикли:

Спеціалізації: за фахом офтальмологія, за фахом дитяча офтальмологія.

Стажування: за фахом офтальмологія, за фахом дитяча офтальмологія.

Передатестаційні: за фахом офтальмологія, за фахом дитяча офтальмологія.

Тематичного удосконалення: «Оптометрія та контакта корекція», «Мікрохірургія ока з методами імплантації штучного кришталика», «Актуальні питання офтальмології».

Інтернів: за фахом офтальмологія, за фахом дитяча офтальмологія.

Впродовж року проводиться 21 цикл ТУ, 13 циклів ПАЦ, 2 спеціалізації, 6 циклів стажування та 2 госпрозрахункові цикли.

Підготовка слухачів, клінічних ординаторів та аспірантів

В останні роки щорічно проходили навчання 600–640 слухачів, 15–24 клінічних ординаторів вітчизняних та 10–15 іноземних, 3–4 аспіранти, 1 магістр, 60–100 інтернів.

Кафедра має аудиторію на 100 місць і 4 навчальні кімнати. 36 операційних кімнат у 4 операційні мікроскопи з телевізійними моніторами, що дозволяє курсантам ефективно вивчати техніку операцій.

Наукова діяльність

Основний напрямок наукових досліджень кафедри — розробка нових методів екстракції катаракти та імплантації штучних кришталиків, на які одержано близько 20 авторських свідоцтв.

За останні 5 років на кафедрі видано 4 монографії, 4 підручники, 5 посібників, 10 методичних рекомендацій та отримано 10 патентів на винаходи. Розроблено та впроваджено в педагогічний процес та практику 2 нововведення: Спосіб оптимізації лікування глаукоми із застосуванням нових зелених світлофільтрів ZSF3 та Засоби оптимізації лікування глаукоми.

На кафедрі працює 1 чл.-кор. НАН та 1 чл.-кор. АМН України, 2 заслужених лікарів України, 1 лауреат Державної премії України, 2 заслужених діячі науки та техніки України.

За останні 5 років на кафедрі захищено 2 докторські дисертації. Підготовлено 8 кандидатів медичних наук та 3 магістри.

Адреса кафедри: 03680, Київ, просп. Комарова, 3, Центр мікрохірургії ока; тел.: (044) 408-05-36, факс: (044) 404-44-85; e-mail: nms@micro.kiev.ua; http://kmapo.edu.ua/ua/faculties/surgical/oftalmologia/

Кафедра торакальної хірургії та пульмонології

Створена у 1975 р. Засновник кафедри і перший завідувач — заслужений діяч науки, лауреат Державної премії СРСР, заслужений лікар України, доктор медичних наук, професор Авілова Ольга Матвіївна (1975—1988) — видатний хірург світового рівня, одна із засновників торакальної хірургії в Україні, піонер реконструктивної хірургії трахеї та бронхів. З 1988 р. кафедру очолив учень професора О.М. Авілової **професор Анатолій Васильович Макаров** — двічі лауреат Державної премії України, заслужений лікар України. Нині на кафедрі працюють професори М.М. Багіров (лауреат Державної премії України), В.Г. Гетьман, П.П. Сокур, доценти Л.В. Юдіна, О.О. Ободніков та Б.О. Кравчук.

Основне завдання кафедри — багатопрофільна підготовка спеціалістів з пульмонології та торакальної хірургії у дорослих і дітей, а також з хірургії поєднаних пошкоджень і оперативної відеоторакоскопії. Усі цикли кафедра проводить за власними програмами.

За 33 роки на кафедрі підготовлено понад 8000 фахівців з пульмонології, торакальної хірургії, бронхології, травм і поєднаних травм.

Найважливішими науковими розробками кафедри є реконструктивна та відновлювальна хірургія трахеї, бронхів, стравоходу, при травмах органів дихання та грудного каркасу, діагностика і лікування гнійно-деструктивних захворювань легень, плеври, середостіння. За період діяльності кафедри підготовлено і захищено 5 докторських і 22 кандидатських дисертації.

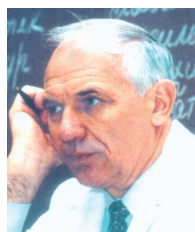
Співробітники кафедри опублікували понад 600 наукових праць, 20 монографій, 7 методичних рекомендацій, отримали 38 авторських свідоцтв і патентів на винаходи. Викладачі кафедри постійно надають допомогу органам охорони здоров'я шляхом проведення науково-практичних конференцій, надання консультативної та лікувальної допомоги, зокрема по лінії Республіканської санітарної авіації.

Клінічна база кафедри складається з 4 відділень: торакальної хірургії для дорослих (60 ліжок), для дітей (40), поєднаних травм (40), пульмонології (60) та реанімації.

За останні 5 років кафедра значно поповнилася діагностичною, контролюючою, ендоскопічною, лабораторною та дихальною апаратурою. Впроваджено новітні технології при оперативних втручаннях: зварювання м'яких тканин у торакальній, абдомінальній хірургії та травматології (приблизно 1500 операцій). Розпочато проведення відеоендоскопічних втручань при невідкладних станах у торакальній хірургії та лазерної фотодеструкції пухлин та рубців трахеобронхіального дерева.

Адреса кафедри: 01133, Київ, пров. Лабораторний, 20; тел.: (044) 528-82-88, 529-82-47, 528-80-42, 528-82-18; e-mail: kmk17@health.kiev.ua; http://kmapo.edu.ua/ua/faculties/surgical/toro/

Кафедра хірургії серця та магістральних судин

Кафедру засновано у 1992 р. на базі Інституту серцево-судинної хірургії імені М.М. Амосова АМН України. Засновник кафедри — **академік НАН та АМН України Геннадій Васильович Книшов**.

В ювілейному році НМАПО на кафедрі працюють:

Завідувач кафедри — академік НАН та АМН України Книшов Геннадій Васильович, доктор медичних наук, лауреат Державної премії

Викладачі кафедри
професор Вітовський Ростислав Мирославович
доценти: Антощенко Анатолій Олександрович, Білінський Євген Олександрович
асистенти: Ісаєнко Володимир Владиславович, Парацій Олексій Зіновійович
лаборанти: Кузьміна Ксенія Павлівна, Кузьміна Тетяна Радиславівна.

Навчально-методична робота

На кафедрі проводяться цикли:

Спеціалізації: за фахом хірургія серця та магістральних судин

Передатестаційні: за фахом хірургія серця та магістральних судин

Тематичного удосконалення: «Вроджені вади серця», «Набуті вади серця», «Ішемічна хвороба серця», «Терапевтичні аспекти кардіохірургії», «Ультразвукова та електрокардіографічна діагностика патології серця в кардіологічній та кардіохірургічній клініках (вікові аспекти)».

Основні напрямки діяльності кафедри — розробка методів діагностики хірургічного лікування вроджених та набутих вад серця, порушення ритму серця, пухлин серця, інфекційного ендокардиту, кардіоміопатій.

За останні 5 років співробітниками кафедри видано 3 монографії, 1 підручник, 1 методична рекомендація, отримано 6 патентів на винахід, підготовлено 2 фільми про хірургічне лікування міксом серця та інфекційного ендокардиту.

Впродовж останніх 5 років співробітниками кафедри підготовлено 1 доктора медичних наук та 2 кандидатів медичних наук.

Адреса кафедри: 03680, Київ, вул. Амосова, 6; тел.: (044) 275-43-22, факс 275-55-66; e-mail: root@cardio.freenet.kiev.ua; http://kmapo.edu.ua/ua/faculties/surgical/serdce/

Кафедра хірургії та трансплантології

Кафедру засновано у 1955 р. Очолювали кафедру академік АМН СРСР М.М. Амосов (1955–1976); академік О.О. Шалімов (1976–1992); чл.-кор. НАН та АМН України професор В.Ф. Саєнко (1992–2007).

В ювілейному році НМАПО на кафедрі працюють:

Виконуючий обов'язки завідувача кафедри професор Полінкевич Броніслав Станіславович, доктор медичних наук, лауреат Державної премії України, заслужений лікар України

Викладачі кафедри

професор Ничитайло Михайло

Юхимович, лауреат Державної премії України

професор Смержевський Валентин Йосипович,

лауреат Державної премії України

професор Лаврик Андрій Семенович

доценти: Нікішин Леонід Федорович (лауреат Державної премії України), Андрєшчев Сергій Андрійович (заслужений лікар України)

асистенти: Галочка Ігор Петрович, Біляєв Валерій Васильович.

Навчально-методична робота

На кафедрі проводяться цикли:

Спеціалізації: за фахом судинна хірургія.

Передатестаційні: за фахом хірургія, судинна хірургія.

Тематичного удосконалення: «Ангіографія та рентгеноендоваскулярна хірургія», «Лапароскопічна хірургія та інші сучасні хірургічні технології», «Нові технології в ендovasкулярній хірургії», «Сучасні питання хірургії печінки та жовчних шляхів», «Питання хірургії».

Інтернатура: за фахом хірургія.

Основний напрямок наукових досліджень кафедри — хірургія виразкової хвороби шлунка, судинна хірургія, лапароскопічна хірургія.

За останні 5 років на кафедрі видано 6 монографій, 5 навчальних посібників, 6 методичних рекомендацій та отримано 12 патентів на винаходи. Розроблено і впроваджено в педагогічний процес та практику 5 нововведень.

Впродовж останніх 5 років на кафедрі підготовлено 3 докторів медичних наук, 2 кандидатів медичних наук.

Адреса кафедри: 03680, Київ, вул. Героїв Севастополя, 30; тел.: (044) 408-19-90; http://kmapo.edu.ua/ua/faculties/surgical/transpl/

Кафедра урології

У 1923 р. на базі кафедри факультетської хірургії Київського медичного інституту засновано курс для підвищення знань з урології для хірургів, дерматовенерологів та лікарів інших спеціальностей. Базою

цього першого навчального осередка була амбулаторія на вулиці Басейній міста Києва. Завідувачами курсом були С.Я. Ратнер та П.І. Гельфер.

У 1931 р. створено кафедру урології, завідувачами якої були професори А.А. Чайка (1933–1941), П.І. Гельфер (1845–1953), О.В. Проскура (1953–1973), В.В. Жила (1988–1994). Професор О.В. Проскура в свій час виконувала обов'язки головного уролога УРСР, заступника правління Республіканського товариства урологів УРСР. З ініціативи міністра охорони здоров'я України П.Л. Шупика і О.В. Проскури та завдяки їх зусиллям було започатковано заснування та будівництво Науково-дослідного інституту урології в м. Києві. О.В. Проскура була за сумісництвом керівником наукового відділу інституту урології, П.М. Федорченко (1973–1988) 2 роки виконував обов'язки директора цього інституту, був заступником голови Товариства урологів м. Києва та Київської області, членом правління Республіканського товариства урологів. У різні періоди на кафедрі працювали С.Я. Ратнер, П.І. Гельфер, А.А. Чайка, П.Л. Полонський, Ф.М. Шескин, Б.Ф. Златман, Л.І. Ободинська, О.П. Богатов, О.В. Проскура, Я.Г. Готлиб, В.А. Товбін, М.В. Пластунов, Х.Н. Блатной, П.М. Федорченко, М.В. Двоєглазов, В.В. Жила, В.І. Сапсай, Г.П. Волков, П.С. Черненко, А.С. Крикун.

З 1994 р. **завідувач кафедри — професор Валерій Семенович Дзюрак**, доктор медичних наук, заслужений лікар України, секретар Асоціації урологів України, голова проблемної комісії з урології.

На кафедрі працюють

професори С.О. Возіанов,

О.Ю. Щербак, І.І. Горпінченко, Ю.М. Гурженко; *доцент* А.І. Бойко; *асистенти* М.І. Кравченко, Ф.З. Гайсенюк, В.В. Когут, Д.І. Бабинін.

Базами кафедри в різний час були

Урологічне відділення Київської обласної лікарні (1918–1923; 1949–1953), 8 урологічних ліжок та урологічний кабінет поліклініки клінічного інституту на вул. Саксаганського, 75 (1923–1929); урологічне відділення Київського окружного госпіталю на 75 ліжок (1929–1937); урологічне відділення Лікарні Південно-Західної залізниці на 20 ліжок (1831–1937; 1945–1948); урологічне відділення Лікарні імені Жовтневої революції (1937–1941; 1953–1964); урологічне відділення лікарні «Медмістечко» (з 1963 р.); урологічне відділення лікарні № 16 (1971–1973); урологічне відділення Шпиталю інвалідів Великої Вітчизняної війни (1983–1986); урологічне відділення лікарні № 25 (з 1973 р.); Київський науково-дослідний інститут урології та нефрології (з 1994 р.).

На кафедрі з 1946 по 1957 р. проводили тільки цикли спеціалізації. З 1958 р. додається цикл загально-го удосконалення, з 1980 р. — цикл ТУ «Травма та невідкладна допомога в урології», з 1993 р. — передатестаційний цикл, з 1997 р. — цикл ТУ «Сучасні методи лікування сечокам'яної хвороби» та цикл інформації та стажування для пенсіонерів. У 1986–1994 рр. цикли спеціалізації не проводилися, а з 1997 р. знову призначено 1, а з 2006 р. — 2 цикли спеціалізації. У 1991 р. створено вітчизняну уніфіковану

вану програму передатестаційних циклів. Аспірантуру на кафедрі введено в 1960 р. Закінчили аспірантуру і захистили кандидатські дисертації 16 осіб. Підготовлено 6 докторів наук. За останні 3 роки підготовлено на циклах: ПАЦ — 357, ТУ — 269, спеціалізації — 36 курсантів; інтернів — 43. Навчальні плани і програми з спеціалізації та удосконалення постійно оновлюються. Оснащення кафедри задовільне.

Наукові розробки працівників кафедри

Присвячені лікуванню запальних процесів, анормаліям органів сечостатевої системи, лікуванню сечостатевих нориць, діагностиці та лікуванню нетримання сечі у жінок, урогінекології, статевим розладам у хворих на аденому передміхурової залози. З 1988 р. головною темою наукових досліджень викладачів кафедри стала сечокам'яна хвороба. Роботи професорів В.С. Дзюрака, В.В. Жили, доцента А.С. Крикуна поглибили уявлення про етіологію та патогенез цього захворювання, вагомий внесок було зроблено в методи лікування та метафілактики сечокам'яної хвороби. Завідуючий кафедрою, професор В.С. Дзюрак присвятив своє життя вивченню сечокам'яної хвороби. Сьогодні він один з провідних вчених-урологів щодо цієї проблеми. Беручи безпосередню участь у розробці електродіагностичного методу руйнування каменів сечового міхура, він опанував лікування каменів нирок та сечоводів методом дистанційної ударнохвильової літотрипсії.

Працівники кафедри опублікували понад 1500 наукових праць, глави до 4 монографій, 1 монографію на мові дарі, понад 20 наукових праць у журналах за кордоном.

Професор В.С. Дзюрак — член правління Асоціації урологів України, голова Республіканської проблемної комісії з питань урології при МОЗ України та АМН України.

Адреса кафедри: 03680, Київ, просп. Комарова 3, корпус 4; тел.: (044) 488-07-57; <http://kmaro.edu.ua/ua/faculties/surgical/urologia/>

Кафедра загальної та невідкладної хірургії

Кафедру засновано у 1936 р. Очолювали кафедру професор М.С. Коломійченко (1936–1955); доцент З.М. Кантор (вересень–жовтень 1958); професор В.Й. Акімов (1958–1964); професор Д. Ф. Скрипниченко (1964–1987); доцент О.О. Біляєва (1987–1988); професор А.П. Радзіховський (1989 — до сьогодні).

В ювілейному році НМАПО на кафедрі працюють:

Завідувач кафедри — професор Радзіховський Анатолій Павлович, доктор медичних наук, заслужений діяч науки і техніки України, лауреат Державної премії України та Міжнародних премій ім. М.В. Ломоносова, ім. М.В. Глушкова, академік Української академії наук, інженерних наук та кадрової академії України, заслужений художник України, член президії Українського фонду культури, президент товариства «Україна—Хорватія».

Викладачі кафедри

професор Біляєва Ольга Олександрівна, академік і член президії Академії наук вищої освіти України, заслужений лікар України

професор Колесников Євгеній Борисович, лауреат Державної премії України, Академік міжнародної академії медичних наук та Американської академії косметичної хірургії

доценти: Соломко Анатолій Васильович, Мироненко Олександр Іванович

асистенти: Процюк Раду Радувич, Сютя Любомир Омелянович, Знаєвський Микола Іванович, заслужений лікар України

лаборанти: Тростинська Інна Валентинівна; Побережник Тетяна Вячеславівна

Навчально-методична робота

На кафедрі проводяться цикли:

Спеціалізації: за фахом «хірургія».

Передатестаційні: за фахом «хірургія», «комбустіологія».

Тематичного удосконалення: «Основи пластичної хірургії», «Опіки і їх наслідки та реабілітація хворих», «Опіки у дітей», «Невідкладна хірургія органів черевної порожнини», «Інформація та стажування з опікової хвороби», «Інформація та стажування з опікової хвороби у дітей».

Інтернатура: за фахом хірургія.

Основний напрямок наукових досліджень кафедри — комплексне лікування перитоніту і профілактика його ускладнень, кишкова непрохідність як актуальна проблема ургентної хірургії, малоінвазивні технології при лікуванні захворювань органів черевної порожнини.

За останні 5 років співробітники кафедри видали монографій — 8, навчально-методичних посібників — 5, рацпропозицій — 7. Отримано 30 авторських свідоцтв і патентів на винаходи. Розроблено та впроваджено 4 галузеві нововведення.

Впродовж останніх 5 років на кафедрі підготовлено 2 докторів медичних наук та 5 кандидатів медичних наук.

Кафедра хірургії та судинної хірургії

Кафедру створено у квітні 2006 р.

В ювілейному році НМАПО на кафедрі працюють:

Завідувач кафедри — професор Бобров Олег Євгенович, доктор медичних наук

Викладачі кафедри

професор Паламарчук Володимир Іванович, декан хірургічного факультету

доценти: Гвоздяк Микола Миколайович, Тураєв Петро Іванович, Мендель Микола Андрійович

асистенти: Ігнатів Ігор Миколайович, Шуляренко Олег Володимирович

лаборанти: Вільгаш Анатолій Михайлович, Пліш Михайло Йосипович

Навчально-методична робота

На кафедрі проводяться цикли:

Передатестаційні: за фахом хірургія.

Тематичного удосконалення: «Основи судинної хірургії для загальних хірургів», «Основи лапароскопічної хірургії», «Амбулаторна хірургія», «Хірургічна інфекція», «Актуальні питання невідкладної абдомінальної хірургії».

Інтернатура: за фахом хірургія.

Основний напрямок наукових досліджень кафедри — хірургічна інфекція, панкреатологія, герніологія, флебологія, ускладнення хірургічної інфекції, правові аспекти медицини.

За останні 3 роки на кафедрі видано 2 монографії та отримано 6 патентів на винаходи. Розроблено і впроваджено в педагогічний процес та практику 6 нововведень.

Впродовж останніх 3 років на кафедрі підготовлено 1 кандидата медичних наук та 2 магістрів.

Адреса кафедри: 03680, Київ, вул. Кондратюка, 8; тел.: (044) 432-88-88 (2-33); <http://kmapo.edu.ua/ua/faculties/surgical/sosud/>

Кафедра комбустіології та пластичної хірургії

Кафедру засновано згідно з рішенням вченої ради та наказу ректора НМАПО, чл.-кор. АМН України, професора Ю.В. Вороненка з 1 вересня 2007 р.

В ювілейному році НМАПО на кафедрі працюють:

Завідувач кафедри — професор Козинець Георгій Павлович, доктор медичних наук, лауреат Державної премії України, головний позаштатний спеціаліст МОЗ України зі спеціальності «комбустіологія»

Викладачі кафедри

доценти: Галич Сергій Петрович — доктор медичних наук, лауреат Державної премії України, Васильчук Юрій Михайлович, Кебуладзе Іван Михайлович, Пінчук Василь Дмитрович

асистенти: Фурманов Олександр Юрійович, Циганков Володимир Петрович

лаборанти: Нечипорук Світлана Миколаївна, Старцева Марина Сергіївна

Навчально-методична робота

На кафедрі проводяться цикли:

Спеціалізації: за фахом комбустіологія.

Передатестаційні: за фахом комбустіологія.

Тематичного удосконалення: «Сучасні методи лікування поширених та глибоких опіків», «Опіки у дітей та їх наслідки», «Відмороження, клініка та лікування», «Опіки, їх наслідки та реабілітація хворих», «Пластична хірургія тулуба», «Пластична хірургія обличчя», «Пластична хірургія молочної залози», «Пластична хірургія кінцівок».

Основний напрямок наукових досліджень кафедри — розробка методів раннього хірургічного лікування поверхневих та глибоких дермальних опіків, методів превентивного хірургічного лікування субфасціальних опіків при термічних та електротермічних ураженнях, розробка методів хірургічної реабілітації хворих з післяопіковими контрактурами та деформаціями суглобів, методів ранньої діагностики, профілактики та лікування септичних ускладнень при поширених

глибоких опіках, реплантація кінцівок та їх сегментів, ампутованих внаслідок травми.

За останні 5 років співробітники кафедри видали 4 монографії, 1 підручник, 1 посібник, 4 методичні рекомендації, 7 патентів та винаходи.

Впродовж останніх 5 років співробітники кафедри підготували 1 доктора медичних наук та 1 кандидата медичних наук.

ТЕРАПЕВТИЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

Кафедра гастроентерології, дієтології і ендоскопії

У 1965 р. згідно з наказом Міністерства охорони здоров'я СРСР при Київському державному інституті удосконалення лікарів організовано кафедру дієтології на базі терапевтичного відділення Миської клінічної лікарні № 6 «Медмістечко».

З 1971 р. кафедру перейменовано на кафедру гастроентерології та дієтології.

З 1983 р. кафедра гастроентерології та дієтології очолює роботу Київського міського товариства гастроентерологів та постійно бере участь у роботі Київського міського та обласного товариств терапевтів.

З 2006 р. кафедра носить назву «Кафедра гастроентерології, дієтології і ендоскопії».

З 1998 р. і до сьогодні кафедру очолює доктор медичних наук, професор **Наталія Вячеславівна Харченко**.

Науковий напрямок роботи кафедри — діагностика та лікування виразкової хвороби, хронічних гастритів, гастроєзофагеальної

рефлексної хвороби, панкреатитів, дифузних захворювань печінки, лікування дисбіозу кишечника, розробка питань дієтичного харчування. Співробітники кафедри велику увагу приділяють питанням діагностики та лікування захворювань печінки різної етіології, підвищенню якості лікування хворих відповідно до всесвітніх новітніх рекомендацій. Кафедра — єдина в Україні кафедра клінічної дієтотерапії, на високому науковому рівні займається індивідуальною корекцією раціону при різних порушеннях обміну речовин, різноманітних захворюваннях. Кафедра є сертифікованою базою клінічної апробації лікарських препаратів Державного фармакологічного центру МОЗ України.

Співробітники кафедри беруть активну участь у роботі вітчизняних та міжнародних з'їздів, конгресів, симпозіумів, щорічно беруть участь у роботі Європейського гастроентерологічного конгресу, звідки можуть почерпнути інформацію щодо етіології, патогенезу, діагностики, особливостей перебігу та лікування захворювань органів травлення та шлунково-кишкового тракту.

Співробітники кафедри проводять велику лікувальну та консультативну роботу в гастроентерологічному та інших відділеннях лікарні № 8 та поліклініках міста, консультують хворих з різних регіонів України.

Створено та працює **Науково-медичний консультативний гастроентерологічний Центр МОЗ України**,

який надає методичну, консультативну допомогу лікарям-гастроентерологам для вирішення складних питань діагностики та лікування різних захворювань і проводить консультації хворих.

Кафедра гастроентерології, дієтології і ендоскопії — провідна в системі післядипломної освіти. Щорічно проводяться цикли спеціалізації з гастроентерології (з курсом ендоскопії), з дієтології; передатестаційні цикли з гастроентерології та дієтології, цикли тематичного удосконалення.

З 1999 р. під керівництвом співробітників кафедри створена та успішно працює *Школа гастроентерологів, гепатологів України*. На сесіях Школи виступали провідні фахівці з Росії, Франції, Німеччини, Ізраїлю та інших країн. За ці роки слухачами школи були понад 3500 лікарів — гастроентерологів, терапевтів, хірургів, педіатрів, сімейних лікарів.

Співробітники кафедри — високодосвідчені фахівці. Ми вчимо лікарів, тому повинні знати більше, бути першими серед рівних.

Адреса кафедри: 004201, Київ, вул. Кондратюка, 8, КМКЛ № 8; тел./факс: (044) 311-26-78; e-mail: kmapo3@mbbox.com.ua; <http://kmapo.edu.ua/ua/faculties/therapeutic/gastroenterology/>

Кафедра дерматовенерології

Кафедру дерматовенерології як самостійну організовано у 1921 р. Дерматологію викладав завідувач кафедри професор О.Г. Лур'є, а венерологію — професор В.В. Боровський. Послідовно кафедру очолювали професор А.П. Лавров, професор К.О. Каришева, професор М.М. Кузнець, професор О.Я. Дегтяр, доцент Т.Ф. Заварова, професор І.І. Потоцький — учень професора О.І. Картамишева. З 1960 по 1977 р. завідувачем кафедри стала професор К.А. Калантаєвська. У 1978 р. кафедрі очолив професор Б.Т. Глухенький. Саме тоді була організована кафедра дитячої дерматовенерології, якою спочатку завідував професор І.В. Шуцький (1978—1986), а потім (1986—1993) — доцент Л.Д. Калюжна. Кафедра дитячої дерматовенерології існувала з 1978 по 1993 р. Потім вона була об'єднана з кафедрою дерматовенерології. Завідувачем об'єднаної кафедри в 1993 р. стала професор Л.Д. Калюжна.

На сьогодні на кафедрі дерматовенерології працюють: *Завідувач кафедри* — заслужений діяч науки і техніки України, доктор медичних наук, *професор Лідія Денисівна Калюжна*; *доценти:* канд. мед. наук Ж.В. Корольова, Л.А. Дерев'янка, О.В. Гаврилюк; *асистенти:* канд. мед. наук Є.М. Міхньова, Е.О. Мурзіна, О.О. Яворовська, І.М. Бондаренко, К.О. Бардова, С.В. Возіанова.

Клінічними базами кафедри дерматовенерології є Клінічна шкірно-венерологічна лікарня м. Києва на 300 ліжок та Міжрайонний дерматовенерологічний диспансер № 4 м. Києва. Викладачі кафедри постійно здійснюють консультативну та лікувальну роботу у клінічних базах, консультують хворих з різних регіонів України. Клінічні бази кафедри — провідні за-

клади охорони здоров'я міста Києва з дерматовенерології, що дозволяє на сучасному рівні здійснювати клінічну роботу аспірантів, клінічних ординаторів, інтернів, лікарів-курсантів.

Кафедра дерматовенерології є базовою з дерматовенерології у післядипломній освіти. Співробітниками кафедри складені та затверджені МОЗ України програми, навчальні плани і тестові комп'ютерні питання для інтернатури з дерматовенерології, спеціалізації з дерматовенерології та дитячої дерматовенерології, передатестаційних циклів. На кафедрі постійно проходять передатестаційні цикли з дерматовенерології та дитячої дерматовенерології, цикли спеціалізації, тематичного удосконалення. У 2008 р. відновлена інтернатура з дерматовенерології, що була скасована протягом 3 років. Кафедра є розробником навчального плану та програми циклу стажування «Косметологія в практиці дерматовенеролога». Місячний цикл з косметології проводиться на госпрозрахунковій основі. Забезпеченість кафедри комп'ютерною та мультимедійною технікою дозволяє на сучасному рівні подавати лекційний матеріал, ознайомлювати лікарів з випадками рідких дерматозів, синдромів, помилок діагностики.

Основний напрямок наукових розробок кафедри проводиться за цільовими науково-дослідними роботами «Вікові аспекти діагностики перебігу та лікування хронічних дерматозів» та «Клініко-епідеміологічна характеристика і стандартизація діагностики та лікування інфекцій, що передаються статевим шляхом». Починаючи з 1991 р. на кафедрі під керівництвом професора Л.Д. Калюжною захищено 24 кандидатські дисертації, готується 3 докторські дисертації, на сьогодні на кафедрі навчаються 4 аспіранти, 9 клінічних ординаторів. Кафедра щорічно проводить Українські науково-практичні конференції з різних проблем дерматовенерології та науково-практичні конференції для молодих вчених-дерматовенерологів післядипломної освіти.

Адреси кафедри: Київ, вул. Богатирська, 32; тел.: (044) 413-53-52; вул. Островського, 48; тел./факс: (044) 249-46-56; <http://kmapo.edu.ua/ua/faculties/therapeutic/dermatovenerologic/>

Кафедра ендокринології

Кафедра ендокринології розміщена на базі Інституту ендокринології та обміну речовин ім. В.П. Комісаренка АМН України. Кафедру очолює чл.-кор. НАН та АМН України, *професор Тронько Микола Дмитрович*. На кафедрі працюють 2 доценти (кандидати медичних наук) та 2 асистенти (кандидати медичних наук). На кожному навчальному циклі, які проводяться згідно з планом, проходять навчання 32 слухачі.

Основний напрямок науково-дослідної роботи кафедри — розробка методів діагностики, лікування та профілактики хронічних ускладнень цукрового діабету.

Клінічною базою кафедри є поліклініка Інституту ендокринології та обміну речовин ім. В.П. Комісаренка

АМН України на 55 000 відвідувань на рік та клінічні відділення клініки цього ж інституту загалом на 150 ліжок. На кафедрі є 4 навчальні кімнати та лекційний зал. Кафедра оснащена необхідною демонстраційною апаратурою та 5 комп'ютерами.

Викладацький склад кафедри

завідувач: чл.-кор. АН та АМН України, доктор мед. наук, професор Тронько Микола Дмитрович, педагогічний стаж — 25 років, володіє англійською, російською мовами

доцент, канд. мед. наук Буглак Микола Іванович, педагогічний стаж — 20 років, володіє німецькою, російською мовами

доцент, канд. мед. наук Науменко Володимир Гаврилович, педагогічний стаж — 16 років, володіє англійською, російською мовами

асистент, канд. мед. наук Пилипенко Вікторія Миколаївна, педагогічний стаж — 8 років, володіє польською, російською мовами

асистент, канд. мед. наук Спринчук Наталія Андріївна, педагогічний стаж — 4 роки, володіє англійською, російською мовами

Навчальні програми, за якими кафедра проводить навчання

ПАЦ «Ендокринологія» — тривалість 156 год

ПАЦ «Дитяча ендокринологія» — тривалість 156 год

«Спеціалізація з ендокринології» — тривалість 468 год

«Спеціалізація з дитячої ендокринології» — тривалість 468 год

«Вибрані питання клінічної ендокринології» (тематичне удосконалення) — тривалість 78 год

«Гінекологічна ендокринологія» (тематичне удосконалення) — тривалість 78 год

«Ендокринна гіпертонія» (тематичне удосконалення) — тривалість 78 год

Заняття проводяться згідно з програмами та робочими планами навчальних циклів, які передбачають: читання лекцій, на які відводиться загалом: на циклах спеціалізації — 108 год, циклах ПАЦ — 8 год, циклах ТУ — 24 год

проведення семінарських занять, на які відводиться загалом: на циклах спеціалізації — 106 год, циклах ПАЦ — 54 год, на циклах ТУ — 26 год

проведення практичних занять, клінічних розборів, знайомство з сучасними методами діагностики та лікування ендокринних захворювань, участь у клінічних обходах, клінічних та наукових конференціях. Загалом на практичні заняття відведено: на циклах спеціалізації — 218 год, циклах ПАЦ — 86 год, циклах ТУ — 26 год.

Клінічні ординатори ведуть хворих у клінічних відділеннях, чергують у стаціонарі, беруть участь у консультативних прийомах у поліклініці.

Поточний контроль рівня знань здійснюється шляхом опитування протягом навчання. Після проходження певної теми чи курсу проводяться заліки. Протягом навчального циклу кожний курсант має підготувати 2–3 реферати за темами, вибраними самостійно чи рекомендованими викладачем. Наприкінці навчального циклу курсанти складають іспит з прак-

тичних навичок та комп'ютерний іспит, а також з ними проводиться іспит-співбесіда, за результатами якого виставляється загальна оцінка.

Мова викладання — українська (за бажанням слухачів — російська).

Адреса кафедри: Київ, вул. Вишгородська, 69; тел.: (044) 431-02-47, 430-36-94, 464-18-73; <http://kmapo.edu.ua/ua/faculties/therapeutic/endocrinology/>

Кафедра кардіології та функціональної діагностики

Ідея створення бази для підвищення кваліфікації лікарів в Українському інституті клінічної медицини належить академіку Миколі Дмитровичу Стражеско — засновнику і першому директору цього інституту. Кафедру терапії-ІІ Київського інституту удосконалення лікарів вперше було відкрито у 1938 р.

3 1985 р. кафедру очолює чл.-кор. НАН і АМН України, заслужений діяч науки та техніки України, д-р мед. наук, **професор Бобров Володимир Олексійович**. Професор Бобров В.О. — автор понад 1100 наукових праць, з яких понад 250 надруковані за кордоном,

40 монографій, навчальних програм і посібників з післядипломного навчання лікарів-терапевтів і кардіологів, зареєстровано 17 патентів на винаходи. Під керівництвом В.О. Боброва підготовлено 119 докторів і кандидатів медичних наук (39 докторів і 80 кандидатів медичних наук). Професор В.О. Бобров — член вченої ради НМАПО та Ради терапевтичного факультету, входить до складу редколегій і редакційних рад часописів «Лікувальна справа», «Медичний реферативний журнал», «Архив клинической и экспериментальной медицины», «Журнал фундаментальной и клинической медицины», «Український медичний часопис», «Международный медицинский журнал», російських журналів «Кардиология» і «Терапевтический архив». Він обраний дійсним членом Європейського товариства кардіологів, Ради з клінічної кардіології Американської кардіологічної асоціації.

Клінічна база кафедри — Інститут кардіології імені академіка М.Д. Стражеска АМН України, Київський міський центр серця, Медичне науково-практичне об'єднання «Медбуд».

У складі кафедри працюють 15 співробітників, у тому числі 6 докторів медичних наук та 13 кандидатів медичних наук: *завідувач кафедри*, професор Бобров В.О., *професори* О.Й. Жарінов, М.М. Долженко, О.В. Боброва, Ю.М. Сіренко, Ю.М. Соколов, доценти І.В. Давидова, В.О. Куць, С.М. Мимренко, Н.В. Тхор, В.І. Зайцева, М.Ю. Соколов, Ю.Н. Погорельський, асистенти, канд. мед. наук Г.П. Вережнікова, О.М. Лазаренко, С.В. Поташев, А.П., Шкурят І.А. Степаненко, Н.О. Ліфантьєва.

На кафедрі проводяться цикли

спеціалізації: з клінічної кардіології (3 міс), функціональної діагностики (4 міс)

передатестаційні: з клінічної кардіології (1 міс), функціональної діагностики (1 міс)

тематичного удосконалення: «Актуальні питання клінічної кардіології», «Функціональна діагностика в кардіології», «Актуальні питання клінічної фармакології в кардіології», «Актуальні питання клінічної аритмології», «Добове моніторування ЕКГ і артеріального тиску», «Ультразвукове дослідження серця і судин, добуве моніторування ЕКГ та АТ», «Інвазивна кардіологія».

Нині на кафедрі навчаються 15 іноземних клінічних ординаторів.

За останні 5 років викладачами кафедри загалом надруковано близько 300 праць. У тому числі 4 монографії, 11 навчально-методичних посібників (серед них 3 мають гриф ЦМК МОЗ України), тести з кардіології, тести з функціональної діагностики, 13 методичних рекомендацій, серед яких 5 мають гриф МОЗ України. За 5 років захищені та затверджені ВАК України 3 докторські та 10 кандидатських дисертацій. Готується 8 кандидатських дисертацій 3 аспірантами і 5 здобувачами кафедри.

Адреса кафедри: 03151, Київ, вул. Народного ополчення, 5; тел.: (044) 275-66-33, 275-67-69; <http://kmapo.edu.ua/ua/faculties/therapeutic/cardiology/>

Кафедра клінічної імунології та алергології

Заснована у 1985 р. Перший її завідуючий чл.-кор. АМН та АН України, доктор медичних наук, професор Е.В. Гюлінг — відомий вчений імунолог, який проводив наукові дослідження та клінічну апробацію багатьох імуномодулювальних препаратів.

З його участю розроблені клінічні показники для лікування вілозеном, тимогеном, преформованими природними факторами — ДМХ-випромінювання, а також цілий ряд препаратів з новим профілем застосування (мірамистин, карбюлоза).

У зв'язку зі звільненням професора Е.В. Гюлінга у 1997 р. кафедра клінічної імунології та алергології стала курсом імунології та алергології при кафедрі сімейної медицини, а завідувачем курсу — канд. мед. наук, доцент Л.В. Кузнецова.

У 2001 р. курс клінічної імунології та алергології приєднано до складу кафедри медичної генетики (завідувач кафедри — д-р мед. наук, чл.-кор. АМН України, професор Н.Г. Горюченко), яка була перейменована в кафедру медичної генетики, клінічної імунології та алергології.

З 7 квітня 2005 р. кафедра клінічної імунології та алергології була відокремлена від кафедри медичної генетики, клінічної імунології та алергології. **Завідувач кафедри** — доктор медичних наук, професор **Лариса Володимирівна Кузнецова**.

Кафедра клінічної імунології та алергології працює на базі Клінічної міської лікарні № 8, Міського алергологічного центру м. Києва, ТОВ «Клініка імунології та алергології «Форпост» та Національного наукового центру «Інститут кардіології імені академіка М.Д. Стражеска».

Співробітниками кафедри розробляються до застосування нові методи лікування імуноотропною та специфічною імунотерапією.

За час існування кафедри розроблено програми по навчанню слухачів, з них програми спеціалізації та ПАЦ зі спеціальності «Клінічна імунологія», «Імунологія», «Алергологія», «Лабораторна імунологія», «Невідкладні стани в алергології», ТУ «Застосування методів гірудотерапії в медичній практиці», «Клінічна імунологія та алергологія», «Імунотерапія при запальних та алергічних захворюваннях», «Актуальні питання алергології», програми стажування зі спеціальності «Алергологія», «Клінічна імунологія» та «Імунологія».

Кафедра базова зі спеціальностей «Алергологія», «Клінічна імунологія», «Імунологія».

Наукова діяльність кафедри позначилася захистом 20 кандидатських та 2 докторських дисертацій, написанням більше 1000 наукових праць, 267 раціоналізаторськими пропозиціями, 32 авторськими свідоцтвами, 22 патентами. За останні роки захищено 4 кандидатські дисертації, готуються до захисту ще 12 кандидатських дисертацій та 3 докторські дисертації.

За останні роки було отримано 25 раціоналізаторських пропозицій, 11 позитивних рішень на патент, 4 патенти. Написано 10 монографій, 10 науково-практичних посібників та підручник «Алергологія», готуються до друку підручники «Клінічна імунологія» та «Лабораторна імунологія».

Співробітники кафедри беруть участь у роботі науково-практичних конференцій, з'їздів, симпозіумів. Колектив кафедри — організатор республіканських науково-практичних конференцій та симпозіумів з міжнародною участю. Також співробітники кафедри виступають на телебаченні, радіо, публікуються у періодиці.

Співробітники кафедри є головними спеціалістами міста Києва та Київської області з алергології та клінічної імунології, членами редакційної ради профільних журналів, членами спеціалізованих рад.

Адреса кафедри: 04112, Київ, вул. Кондратюка, 8; тел.: (044) 432-27-18; <http://kmapo.edu.ua/ua/faculties/therapeutic/aler/>

Кафедра медичної реабілітації, фізіотерапії та курортології

У 1924 р. на кафедрі нервових хвороб Київського інституту удосконалення лікарів (КІУЛ, нині — НМАПО) вперше впроваджено цикл лекцій з клінічної фізіотерапії. Цей рік можна вважати початком викладання фізіотерапії в інституті, а засновником і першим викладачем циклу став старший асистент Олексій Романович Киричинський.

У 1930 р. затверджено доцентський курс фізіотерапії, а з 1 вересня 1944 р. в КІУЛ відкрито самостійну кафедру фізіотерапії, керувати якою було доручено професору О.Р. Киричинському.

О.Р. Киричинський зробив вагомий внесок у розвиток фізіотерапії та організацію фізіотерапевтичної служби не лише в Україні, а й у Радянському Союзі загалом. Наукові дослідження О.Р. Киричинського нейрорефлекторних механізмів дії фізичних факторів стали підґрунтям для подальшого вивчення фізіотерапії. Разом з В.Я. Осиповим О.Р. Киричинський вперше у світі розробив штучні азотні ванни, вивчав парафінолікування, що дозволило широко впровади-

ти ці методи в практику. Монографії О.Р. Киричинського («Рефлекторная физиотерапия», «Неврозы висцерального происхождения», «Физиотерапия гинекологических заболеваний» та ін.) є класичними і не втрагли свого значення і сьогодні.

З 1961 р. кафедру очолювали учні Олексія Романовича — професори В.Я. Осипов (1961–1963), С.М. Фіногенов (1963–1971), у 1972 р. завідувачем кафедри став професор Володимир Вадимович Оржешковський.

Співробітники кафедри під керівництвом професора В.В. Оржешковського розробляли питання фізіотерапії захворювань суглобів та хребта, гіпертонічної та гіпотонічної хвороб, вивчали нові методи фізіотерапії (ДМХ, СМХ-терапія, скипидарні ванни, ампліпульс-терапія, магнітотерапія, ультрафототерапія тощо). Видано ряд монографій. Особливо вдалою була «Клиническая физиотерапия», яка є основним посібником практичних лікарів і нині.

Багато років на кафедрі плідно працювали Е.В. Ігнат'єва, В.Г. Грицай, Е.В. Спасокукоцька, О.О. Тівикова, Д.І. Чопчик, О.Д. Фастиковський, В.М. Парамончик, В.П. Коваленко.

У 1992 р. кафедру очолив **професор Іван Захарович Самосюк**.

У 1999 р. кафедру перейменовано на кафедру медичної реабілітації, фізіотерапії та курортології, до якої було приєднано цикл лікувальної фізкультури та відкрито філію в Інституті проблем медичної реабілітації в м. Трускавець. На кафедрі, крім *завідуючого* (професор І.З. Самосюк), працюють *професори*: В.І. Козявкін (очолює філію в м. Трускавець), В.П. Губенко, О.А. Владимиров; *доценти*: Т.М. Зачатко, С.К. Копчак, А.В. Ткаліна, С.М. Федоров, Р.В. Чудна.

Головним напрямком наукових пошуків кафедри були і є розробка нових методів фізіотерапії та фізіопунктури, вивчення їх впливу в експерименті та клініці, можливість поєднання фізичних чинників з фармакологічними ліками — фізіофармакотерапія. Науковці кафедри детально і глибоко вивчають, розробляють та впроваджують у практику новітні фізичні чинники: електромагнітне випромінювання міліметрового діапазону, низькоенергетичне лазерне випромінювання, магнітні поля, електростимуляцію, низькочастотний ультразвук.

Тільки за останній час співробітники кафедри отримали 10 патентів України на винаходи, видали 15 монографій, а два колективи за участю співробітників кафедри професорів І.З. Самосюка та В.І. Козявкіна стали лауреатами Державної премії України в галузі науки і техніки.

Кафедра має хороші умови для проведення навчальної та лікувальної роботи. Основна її база — Київський міський шпиталь інвалідів Великої Вітчизняної війни, санаторій «Жовтень» АТ «Укрпрофоздоровниця», науково-методичний центр «Медичні інноваційні технології» та Інститут проблем медичної реабілітації — один із найкращих реабілітаційних центрів Європи.

Разом з адміністрацією та лікарями цих закладів кафедра намагається впроваджувати в лікувальний процес нові медичні та реабілітаційні технології, що ґрун-

туються насамперед на застосуванні фізіотерапевтичних та фізіопунктурних методик. Вони дають змогу зменшити медикаментозне навантаження на організм хворого при не менш активному лікуванні, до того ж фізіотерапевтична процедура чи сеанс лікувальної фізкультури вдесять разів дешевші, аніж сучасні ліки. При цьому слід зазначити, що використання фізіотерапевтичної апаратури з малим енергетичним навантаженням на організм людини є важливим здобутком кафедри.

Усі роки кафедра проводить цикли спеціалізації, передатестаційні та тематичного удосконалення, готуючи лікарів — фізіотерапевтів і курортологів, а також лікарів-клініцистів різних спеціальностей. У навчальному процесі головна увага приділяється не лише засвоєнню лікарями сучасних теоретичних знань, а й досконалому оволодінню сучасними фізіотерапевтичними методиками.

На кафедрі, крім лікарів України, навчалися і навчаються ординатори і аспіранти з Лівану, Сирії, Туреччини, Ірану, Естонії, Казахстану та інших країн.

Діяльність кафедри протягом усього її існування сприяє розвитку фізіотерапії в державі. Тісна співпраця з Всеукраїнською асоціацією фізіотерапевтів і курортологів дає змогу впроваджувати новітні розробки кафедри в заклади практичної охорони здоров'я, курортну систему. Не менш важливою є також розробка разом з асоціацією нової фізіотерапевтичної апаратури і впровадження її в практику. Співробітники кафедри брали участь у роботі всіх (7) Всесоюзних з'їздів фізіотерапевтів і курортологів, у ряді міжнародних конгресів і семінарів.

Майбутнє охорони здоров'я — інтегративна медицина, тобто поєднання європейської (алопатичної) та натуральної (акупунктури, фізіопунктури та інших варіантів немедикаментозного лікування, насамперед фізіотерапевтичних та курортних факторів) медицини. Цього принципу співробітники кафедри дотримуються протягом 80 років її існування. Він же визначає основні напрямки на майбутні дослідження: розвиток медичної реабілітації (в тому числі й курортної), фізіотерапії, лікувальної фізкультури та валеології. Ці перспективні напрямки в медицині є економічно вигідними і, що не менш важливо, нешкідливими для хворих.

Адреса кафедри: 04075, Київ, вул. Червонофлотська, 26, Київський міський шпиталь ІВВВ; тел.: (044) 431-92-97, 431-98-03, 253-10-24; <http://kmapo.edu.ua/ua/faculties/therapeutic/rehabilitation/>

Кафедра неврології № 1

Заснована 3 січня 1980 р. згідно з наказом МОЗ СРСР від 25.07.1979 р. як кафедра нервових хвороб № 3 для підвищення кваліфікації лікарів-невропатологів м. Києва та Київської області, а в 1997 р. — перейменована в кафедру неврології № 1.

Засновник кафедри та її завідувач — **професор Головченко Юрій Іванович**, доктор медичних наук, заслужений діяч науки та техніки України, член ряду редакційних колегій медичних часописів та збірників, член президії Українського товариства невропатологів та психіатрів, голова спеціалізованої Вченої

ради по захищенню дисертаційних робіт за фахом неврологія. Протягом 1985–1995 рр. був деканом терапевтичного факультету Інституту удосконалення лікарів, а з 1983 по 2003 р. — головним позаштатним невропатологом МОЗ України.

На сьогодні кафедра складається з висококваліфікованих фахівців, в тому числі: завідувач кафедри — д-р мед. наук, професор Ю.І. Головченко, канд. мед. наук, доцент Р.Я. Адаменко, канд. мед. наук, доцент Т.М. Калішук-Слободін, канд. мед. наук, доцент Т.І. Насонова, канд. мед. наук, асистент Т.В. Колосова, канд. мед. наук, асистент Н.І. Самосюк, канд. мед. наук, асистент О.В. Клименко, канд. мед. наук, асистент М.А. Тріщинська, асистент В.Г. Федорець, асистент О.І. Асауленко.

За 27 років роботи на кафедрі проводились цикли спеціалізації, інтернатури та передатестаційні цикли, протягом яких удосконалили своє знання декілька тисяч лікарів-невропатологів з різних регіонів України. Слухачі мають змогу займатися у лекційній залі, п'яти навчальних кімнатах, лабораторії функціональних досліджень, обладнаних сучасною комп'ютерною технікою, застосовуючи апаратуру для параклінічного обстеження неврологічних хворих та мультимедійний супровід навчального процесу.

Згідно з наказом МОЗ № 226 від 2007 р. кафедрою розроблена нова програма, план та комп'ютерні тестові завдання для циклу «Спеціалізація з неврології», щорічно поновлюються плани, методичні розробки, тестові ситуаційні задачі для всіх циклів, що проводяться на кафедрі. Постійно друкуються в медичних часописах лекції та роботи з методичних питань.

Наукова тематика кафедри різнобічна та стосується перш за все особливостей судинних захворювань головного мозку та захворювань периферичної нервової системи. Захищено 6 дисертацій на здобуття ступеня доктора медичних наук В.І. Бобровою, В.Ю. Ніколенко, О.Є. Юрик, Л.В. Андріюком, В.В. Кузнецовим, К.Ф. Трінусом та кандидатські дисертації О.В. Ткаченко, Т.Т. Макаровою, Л.Д. Оконською, О.П. Онопрієнком, Т.М. Калішук, Т.Г. Немчіковою, Т.В. Колосовою, Н.І. Романенко, О.Г. Усатенко, О.І. Клименко, В.А. Віницьким, Н.І. Самосюк, Т.І. Панченко, О.Л. Сіделковським, О.В. Клименко, М.А. Тріщинською, В.Г. Федорець, О.І. Асауленко, автори яких працюють викладачами на кафедрах академії та інших вищих навчальних медичних закладів. У клінічній ординатурі, аспірантурі та магістратурі кафедра підготувала більше 50 молодих вчених. Нині навчаються 2 клінічні ординатори, 3 аспіранти.

На сьогодні на кафедрі виконується 2 докторські та 6 кандидатських дисертацій з питань вивчення цереброваскулярних захворювань та ураження периферичної нервової системи у хворих різних вікових груп, при цьому здійснюється співробітництво з профільними кафедрами та відділеннями різних медичних установ України.

Кафедра тривалий час розташована на базі КМКЛ № 9 Шевченківського ТМО м. Києва. Співробітники кафедри здійснюють курацію базового неврологічного відділення, яке налічує 70 ліжок, ви-

конують ургентну та консультативну роботу та виїзди по санітарній авіації в лікувальні заклади України.

Адреса кафедри: 04112, Київ, вул. Дорогожицька, 9; База кафедри: Київ, вул. Ризька, 1; тел.: (044) 440-10-44; <http://kmapo.edu.ua/ua/faculties/therapeutic/neurology-1/>

Кафедра неврології № 2

професор Ткаченко Олена Василівна.

На кафедрі працюють високодосвідчені викладачі: *доценти* канд. мед. наук А.З. Коваль, канд. мед. наук Л.В. Корженевський, канд. мед. наук О.В. Новікова, канд. мед. наук В.В. Оржешковський, *асистенти* канд. мед. наук В.Г. Колотуша, Л.М. Башкірова, канд. мед. наук Р.А. Стецюк, І.О. Цьоха.

Клінічна база кафедри — неврологічне відділення Київської міської клінічної лікарні № 12. Для проведення навчального процесу кафедра має оснащену навчальну базу.

На кафедрі пройшли навчання та удосконалення понад 6000 лікарів-неврологів, підготовлено більше ніж 400 лікарів-інтернів. У клінічній ординатурі навчалися понад 30 лікарів-неврологів.

Кафедра неврології № 2 НМАПО є базовою зі спеціальності «Неврологія».

На кафедрі проводяться: **передатестаційні цикли з неврології; цикли тематичного удосконалення:** «Актуальні питання неврології», «Ураження нервової системи при патології внутрішніх органів», «Неврологічні аспекти епілептології», «Сучасні підходи до діагностики та лікування судинних захворювань нервової системи» тощо; підготовка інтернів за спеціальністю «Неврологія»; підготовка клінічних ординаторів та аспірантів.

Серед численних наукових напрямків досліджень, які здійснюються на кафедрі, на сьогодні пріоритетними є вивчення клініко-діагностичних особливостей цереброваскулярної патології головного мозку, клініко-діагностичних особливостей патології периферичного відділу нервової системи, розробка сучасних підходів до вивчення проблем соматоневрології. Аспірантами та здобувачами виконуються дисертації за напрямками: клініко-діагностичні особливості та лікувальна тактика при цереброваскулярній патології, черепно-мозкових травмах, наслідках черепно-мозкових травм, при деяких соматоневрологічних захворюваннях, ураженнях периферичного відділу нервової системи. Було захищено 6 докторських і більше ніж 20 кандидатських дисертацій.

Викладачі кафедри проводять значну лікувально-консультативну роботу як у базовій клінічній лікарні, так і в інших лікувальних закладах України, зокрема у клінічній лікарні «Феофанія» Державного управління справами при Президенті України, Головному

військового клінічного госпіталі міністерства оборони України, Головному військовому клінічному госпіталі прикордонних військ, Госпіталі військово-медичного управління СБУ, а також забезпечують лікувально-консультативну допомогу Республіканській службі екстреної медичної допомоги Міністерства охорони здоров'я України.

Співробітники кафедри беруть участь у міжнародних конгресах, симпозиумах. На кафедрі проходять підготовку в клінічній ординатурі лікарі — громадяни інших країн.

Адреса кафедри: Київ, вул. Підвисоцького 4А; тел.: (044) 528-33-48, 528-37-21; <http://kmapo.edu.ua/faculties/therapeutic/neurology-2/>

Кафедра нефрології

Завідувач — Пиріг Любомир Антонович, академік АМН України, чл.-кор. НАН України, заслужений діяч науки і техніки України, доктор медичних наук, професор.

Кафедру створено у 1995 р. Її базами стали нефрологічні відділення Центрального клінічного військового госпіталю МО України і 1-ї Київської міської дитячої клінічної лікарні, відділення гемодіалізу Київської обласної клінічної лікарні. Створено навчальні та агестаційні програми циклів спеціалізації, передагестаційного циклу для нефрологів, циклів тематичного удосконалення для терапевтів, педіатрів та інших спеціалістів з актуальних питань нефрології, діагностики і лікування захворювань нирок і хронічної ниркової недостатності.

За цей час за участю співробітників кафедри за редакцією професора Л.А. Пирога видано посібники з нефрології для студентів та лікарів: «Нефрологія» (1995), «Клінічна нефрологія» (2004), «Хронічна ниркова недостатність» (2004), «Методи дослідження в клінічній нефрології» (2007), «Питання комп'ютерного тестування з нефрології» (2008), опубліковано розділ «Хвороби нирок» в підручнику з пропедевтичної терапії за редакцією професора О.Г. Яворського (2004), а також 424 наукові статті, 22 рецензії, 8 методичних рекомендацій; отримано 7 патентів.

Опрацьовуються наукові проблеми «Інфекція та нирки», «Патогенетична терапія хвороб нирок». Крім завідувача, колектив кафедри складають д-ри мед. наук, професор Д.Д. Іванов, І.О. Дудар, доценти — канд. мед. наук О.І. Таран, С.О. Ротова та С.В. Кушніренко. Захищені 1 докторська і 5 кандидатських дисертацій.

Упродовж педагогічної діяльності на кафедрі підготовлено 1650 лікарів і 1242 лікарів-інтернів. Пройшли навчання у клінічній ординатурі 7 лікарів (з них — 6 іноземці). Кафедра є базовою в системі післядипломної підготовки лікарів з нефрології в Україні.

Співробітники кафедри брали активну участь у роботі чотирьох Всеукраїнських конференцій з нефрології, двох Національних з'їздів нефрологів України, Міжнародної школи нефрологів під егідою ERA-REENA (Київ, 2006; 2007; 2008).

Завідувач кафедри — член редколегій чотирьох журналів, газети «Ваше здоров'я», редактор розділу медицини «Енциклопедії сучасної України», член президії та Наукової ради з клінічної медицини АМН України, член Вченої ради Інституту енциклопедичних досліджень НАН України, очолює медичну секцію товариства «Україна-Світ», Світову федерацію українських лікарських товариств, член Міжнародної асоціації нефрологів, Вченої медичної ради МОЗ України та Національної Ради з охорони здоров'я при Президенті України.

Професор Д.Д. Іванов — член редколегій та редакційних семи журналів, головний позаштатний дитячий нефролог МОЗ України.

Адреса кафедри: 04112, Київ, вул. Дорогожицька, 9; Бази кафедри: Київ, вул. Госпитальна, 18; тел.: (044) 521-85-99, 521-85-88; Київ, вул. Богатирська, 30; тел.: (044) 412-02-20; <http://kmapo.edu.ua/faculties/therapeutic/nephrology/>

Кафедра психіатрії

Кафедру створив у 1927 р. і до 1941 р. очолював її канд. мед. наук І.О. Залкінд.

З 1944 р. кафедру очолив академік АН УРСР професор В.П. Протопопов.

У 1951 р. при кафедрі був організований курс вищої нервової діяльності (ВНД), який в 1953 р. був виділений в окрему кафедру ВНД (завідувачі — П.В. Бірюкович (1953), А.Є. Хільченко (1953–1956)).

У 1956 р. кафедру психіатрії очолив професор Й.А. Поліщук. Під його керівництвом у 1965 р. при кафедрі організовано курс дитячої психоневрології, який у 1969 р. виокремився в самостійну кафедру, яку очолила професор Л.О. Булахова.

У 1979–1986 рр. кафедрою завідував професор В.С. Шапошников.

Викладачами на кафедрі у різні роки працювали професори П.І. Коваленко (1968–1969), Л.О. Булахова (1958–1969), доценти Т.М. Городкова (1944–1978), А.Є. Відренко (1961–1991), О.М. Саган (1967–1969), С.М. Зінченко (1967–1969), В.М. Кузнєцов (1967–1969), асистенти В.П. Савченко (1978–1996), Є.М. Юнак (1944–1948), Л.І. Кокун (1980–1982).

З 1988 р. завідувач кафедри професор Кузнєцов Валерій Миколайович, головний дитячий психіатр МОЗ України, заслужений лікар України. З 1994 р. В.М. Кузнєцова обрано чл.-кор. Московської психотерапевтичної академії. На кафедрі працюють доценти А.В. Олійник, В.Г. Коротоножкін, О.А. Насінник, Л.Т. Уралова, асистенти О.Б. Белов, С.І. Костюченко, А.Г. Бондарчук.

За весь період діяльності кафедри виконано 533 наукові праці, підготовлено 10 навчальних посібників, 12 збірників наукових праць, підготовлено 3 докторські та 26 кандидатських дисертацій. На кафедрі пройшли підготовку 47 клінічних ординаторів і навчалися 15 аспірантів.

За період існування кафедри підготовлено 5943 лікарів за основною спеціальністю, з них 307 — інтерни.

Співробітниками кафедри розроблено програми і навчальні плани для 5-місячного циклу спеціалізації (1998; 2008), інтернатури (2002; 2006; 2008) та передатестаційних циклів (2003; 2008) з психіатрії, видано тестові питання і відповіді для присвоєння звання лікаря (1996), збірник тестових завдань з психіатрії (2002; 2008).

Видавнича діяльність кафедри проводиться через Асоціацію психіатрів України, яка видає журнал «Вісник асоціації психіатрів України» (редактор — доцент О.А. Насінник). З 2003 р. професор В.М. Кузнецов — головний редактор фахового міждисциплінарного науково-практичного журналу «Психічне здоров'я».

Науково-дослідна робота кафедри пов'язана з питаннями теорії та практики психіатрії. На сьогодні на кафедрі виконується науково-дослідна робота щодо удосконалення та застосування діагностичних критеріїв психічних захворювань, яка включена до переліку НДР Міжгалузевої комплексної програми «Здоров'я нації». Всі ці та ряд інших досліджень сприяють поглибленню розуміння суті психічних розладів і розробці раціональних методів лікування.

Адреса кафедри: 04655, Київ, вул. Фрунзе, 103А; тел.: (044) 468-38-45; факс: (044) 463-68-11; e-mail: stask@i.kiev.ua; <http://kmapo.edu.ua/ua/faculties/therapeutic/psychiatry/>

Кафедра терапії

Заснована у 1958 р. Першим завідувачем кафедри був доцент І.П. Лернер. З 1961 по 1978 р. кафедрою завідував професор Г.А. Даштаєнц, з 1978 р. по червень 1996 р. — професор Є.В. Андрущенко. За ці роки створені перші національні навчальні програми підготовки терапевтів для атестації на кваліфікаційні категорії, для інтернів-терапевтів. Вперше в Україні було підготовлено комп'ютерні тести з терапії для передатестаційних циклів. Кафедра проводила різні цикли: спеціалізації (5 міс), загального удосконалення з терапії (4 міс), тематичного удосконалення (1–2 міс), 13 виїзних циклів за межі Києва та України. За час існування кафедри підвищили свою кваліфікацію понад 10 тис. лікарів, викладачами кафедри проконсультовані тисячі хворих у лікувальних закладах Києва та області.

З червня 1996 р. кафедрою завідує професор **Наталія Іванівна Швець**. Як і в попередні роки, кафедра продовжує вивчати гіпертонічну та ішемічну хвороби серця, метаболічний синдром, захворювання органів травлення. Проводиться велика науково-дослідна робота «Дослідження клінічної ефективності інгібіторів ангіотензинперетворюючого ферменту і бета-блокаторів у хворих на ішемічну хворобу серця, артеріальну гіпертензію та серцеву недостатність». Введено новий напрям: моніторинг артеріального тиску в оптимізації діагностики та ефективності вибору лікарських засобів при гіпертонічній хворобі, метаболічному синдромі. З 2004 р. кафедра працює також над темою «Харчова непереносимість і харчові алергії у клініці внутрішніх хвороб (дієтична та медикаментозна корекція)».

На кафедрі проведено 117 передатестаційних циклів, на яких навчалися понад 1000 лікарів з різних областей України, 5 виїзних циклів. Підготовлено 15 клінічних ординаторів, 2 магістранти. Підготовлені 1 доктор медичних наук та 2 кандидати медичних наук. Двома аспірантами кафедри виконуються кандидатські дисертації, спрямовані на розробку первинної профілактики серцево-судинних ускладнень при гіпертонічній хворобі, цукровому діабеті 2-го типу та метаболічному синдромі. У 1997 р. професор Швець Н.І. та співавтори видали монографію «Язвенная болезнь или пептическая язва?». Викладачами кафедри опубліковано 422 наукові статті, оформлено 4 патенти на винаходи. Видано посібник «Бронхиальная астма в практике семейного врача» (2001), навчально-методичний посібник «Еталони практичних навиків з терапії» (2005), 4 навчальні посібники — «Посібник з внутрішніх хвороб» (2004), «Неотложные состояния в клинике внутренней медицины» (2006), «Фармакотерапия заболеваний пищеварительной системы в практике терапевта» (2007), «Фармакотерапия заболеваний сердечно-сосудистой системы в практике терапевта» (2008), 2 збірки питань і тестових завдань для курсантів передатестаційних циклів, методичні рекомендації «Депресії у клініці внутрішньої медицини» (2006). У 2000 р. розроблена та неодноразово оновлена принципово нова атестаційна тестова система з терапії, розроблені навчальні плани і програми спеціалізації з терапії, інтернатури, передатестаційного циклу, циклів тематичного удосконалення «Актуальні проблеми внутрішніх хвороб» та «Фармакотерапія захворювань внутрішніх органів».

Адреса кафедри: 01034, Київ, вул. Рейтарська, 22, Клінічна лікарня № 16, тел.: (044) 272-28-75; <http://kmapo.edu.ua/ua/faculties/therapeutic/therapy/>

Кафедра терапії та ревматології

Організована за постановою Ради Міністрів УРСР у січні 1980 р.

Професорсько-викладацький склад:

Завідувач кафедрою: професор Коваленко Володимир Миколайович, д-р мед. наук, чл.-кор. АМН України, заслужений діяч науки та техніки України, директор Національного наукового центру «Інститут кардіології імені академіка М.Д. Стражеска»;

Шуба Неоніла Михайлівна, д-р мед. наук, заслужений лікар України, професор

Казимирко Віталій Казимирович, д-р мед. наук, професор

Борткевич Олег Петрович, д-р мед. наук, професор
Сілантьєва Тетяна Сергіївна, канд. мед. наук, доцент

Дубкова Антоніна Георгіївна, канд. мед. наук, доцент
Іваницька Лілія Миколаївна, канд. мед. наук, асистент

Воронова Тетяна Дмитрівна, канд. мед. наук, асистент

Кутовий Віталій Вікторович, асистент.

Навчальна робота кафедри включає проведення циклів спеціалізації, стажування, тематичного удо-

сконалення, передатестаційних циклів з терапії та ревматології. На кафедрі за період її роботи удосконалили свою професійну майстерність понад 5000 лікарів-терапевтів та ревматологів. З 1992 р. на кафедрі підготовлено понад 680 лікарів-інтернів з терапії та сімейної медицини.

Колективом кафедри розроблені навчальні програми та плани, а також комп'ютерні тести для передатестаційних циклів та циклів спеціалізації з ревматології та терапії, тематичного удосконалення з актуальних питань ревматології у клініці внутрішніх хвороб, програми, навчальні плани та комп'ютерні тести для інтернів за фахом «Внутрішні хвороби».

Викладачі кафедри під керівництвом завідувача кафедри професора В.М. Коваленка підготували підручники «Избранные вопросы ревматологии в клинике внутренних болезней», «Ревматология», «Ревматоидный артрит», «Номенклатура, класифікація, критерії діагностики та програми лікування ревматичних хвороб», «Практичні навички в ревматології» для лікарів та інтернів, видані методичні рекомендації з питань діагностики і лікування хвороб внутрішніх органів та з ревматології. За час роботи кафедри видано 36 монографій та 23 посібники, опубліковано 37 робіт з методичних питань. У навчальний процес кафедри задіяні комп'ютерна техніка, нові фармако-терапевтичні, клініко-лабораторні та інструментальні технології.

Навчальними базами кафедри є КМКЛ № 6, КМКЛ № 7, Національний науковий центр «Інститут кардіології імені академіка М.Д. Стражеска».

З 1980 р. на базах кафедри проліковано понад 90 тис. хворих. Співробітники кафедри проконсультували понад 55 тис. хворих на базі та в інших закладах. Здійснено 641 виїзд санітарною авіацією. У практику запроваджено 28 методів діагностики та лікування.

Співробітники кафедри займають посади в системі охорони здоров'я: завідувач кафедрою, професор В.М. Коваленко — головний терапевт МОЗ України, професор О.П. Борткевич — головний ревматолог МОЗ України. В минулі роки професор В.І. Мальцев був заступником і міністром охорони здоров'я України, професор Н.М. Шуба — головним ревматологом МОЗ України, головним терапевтом м. Києва.

Кафедра — фундатор Асоціації ревматологів України, Асоціації системної ензимотерапії. Професор В.М. Коваленко — президент Асоціації ревматологів України, член Європейської та Світової антиревматичної ліги, заступник голови правління наукових товариств терапевтів та кардіологів, головний редактор «Українського ревматологічного журналу», член редколегії журналів «Український медичний часопис», «Український кардіологічний журнал» і «Фармацевтичний вісник» тощо.

Професор Шуба Н.М. — віце-президент Асоціації ревматологів України, член експертної ради ВАК України, член редколегії журналів «Український ревматологічний журнал», «Український медичний вісник THERAPIA», «Острые и неотложные состояния в практике врача».

Професор В.К. Казимирко — член редколегії журналу «Рациональная фармакотерапия».

Наукова тематика кафедри становить декілька напрямків: модифікація терапії ревматичних хвороб; розробка методів діагностики і лікування остеопорозу у хворих ревматичного профілю; оцінка клінічної ефективності та впровадження нових протиревматичних фармако-терапевтичних засобів; обґрунтування і втілення системної ензимотерапії в комплексі програм лікування ревматичних хворих.

Кафедра терапії та ревматології відома і своїми спортивними досягненнями — на Всесвітніх медичних іграх у 2005 та 2006 р. асистент кафедри канд. мед. наук Т.Д. Воронова виборола золоті нагороди у змаганнях з настільного тенісу.

З моменту заснування кафедри захищено 10 докторських та 36 кандидатських дисертацій. Під керівництвом професора В.М. Коваленка підготовлено 11 докторів та 25 кандидатів медичних наук. За цей час підготовлено також 49 клінічних ординаторів та 9 аспірантів.

Адреса кафедри: Київ, вул. Стражеска, 6А; тел.: (044) 408-62-24; <http://kmapo.edu.ua/ua/faculties/therapeutic/rheumatology/>

ПЕДІАТРИЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

Кафедра акушерства, гінекології та перинатології

Вдовиченко Юрій Петрович

(1959) — доктор медичних наук (1992), професор (1996), завідувач кафедри акушерства і гінекології та перинатології (1993). У 1983 р. закінчив Кримський медичний інститут. У 1991 р. захистив докторську дисертацію «Роль захисних механізмів в патогенезі і терапії ендометриу після пологів та кесарського розтину». Учень академіка АМН України В.М. Запорожана і чл.-кор. АМН України Л.В. Тимошенка. Автор близько 200 наукових праць, в тому числі 15 винаходів. Науковий напрямок — патологічне акушерство, перинатологія та репродуктологія. Під його керівництвом виконані 2 докторські та 42 кандидатські дисертації. Декан педіатричного факультету (1996—2003). Перший проректор академії (2003). Член експертної ради ВАК України (2002). Президент Українського товариства перинатальної медицини.

Кафедра акушерства та гінекології (нині — кафедра акушерства, гінекології та перинатології) створена в серпні 1918 р. на базі поліклініки Клінічного інституту Київського професійного союзу лікарів, який декретом Ради народних комісарів від 24 липня 1919 р. було реорганізовано у вищий навчальний заклад з присвоєнням назви Київського державного інституту удосконалення лікарів, нині НМАПО. За багато років плідної праці на кафедрі підвищили кваліфікацію понад 8000 лікарів (з 1918 по 2008 р.).

Основні напрямки наукової діяльності кафедри: вивчення патогенезу гемолітичної хвороби плода і немовляти; нейрогуморальна регуляція скорочувальної діяльності матки і корекція її порушень; фактори ризику ускладнень для матері та плода; принципи

комплексної дородової підготовки і знеболювання пологів; маткові кровотечі в акушерстві; гіпоксія плода, асфіксія немовляти; функціональний стан системи адаптації у вагітних та гінекологічних хворих. Нині проводяться наукові дослідження з питань профілактики гнійно-септичних ускладнень в акушерстві та гінекології, а також прогнозування, профілактики, лікування і реабілітації порушень репродуктивної функції жінок на сучасному етапі.

Починаючи з 2005 р. кафедра ініціювала та проводить активну роботу по встановленню міжнародних контактів з фаховими кафедрами, професійними організаціями, університетами та академіями Європейських країн, США і Канади, а також сприяє координації наукових та освітніх програм на післядипломному рівні для українських лікарів акушерів-гінекологів, представників інших кафедр медичних вищих навчальних закладів України залежно від їх професійних інтересів, створено Українське товариство перинатальної медицини.

Адреса кафедри: 04107, Київ, вул. Багговутівська, 1, Київський обласний центр охорони здоров'я матері та дитини (КОЦОЗМіД) — клінічна база кафедри; тел.: (044) 489-35-64, факс: (044) 489-49-35; e-mail: T_Romanenko@ukr.net, Perinatolog@rambler.ru; http://kmapo.edu.ua/ua/faculties/pediatrics/perinatologia_p_1/

Кафедра акушерства і гінекології № 1

Оглядаючи 90-річний шлях НМАПО, серед фундаторів її на чолі кафедри акушерства і гінекології, однієї з чотирьох перших, заснованих у тодішньому Інституті професійної спілки медичних працівників, знаходимо імена на той час широко відомих, визнаних у Києві та за його межами фахівців професорів Г.Ф. Писемського (1862—1937) й В.Л. Лозинського (?—1943). Талановитий учень академіка Г.Є. Рейна (1854—1942), професор Григорій Федорович Писемський очолював кафедру, власне її акушерський підрозділ, до 1937 р. Водночас (до 1930 р.) він керував кафедрою акушерства і гінекології № 1 Київського медичного інституту (тепер Національний медичний університет ім. О.О. Богомольця). Професор В.Л.Лозинський, багаторічний секретар Київського наукового товариства акушерів-гінекологів, керував гінекологічним підрозділом кафедри. Обидва професори уособлювали кращі зразки людяності й професійної лікарської діяльності, властиві їх талановитим попередникам по університетській клініці професорам Г.Є. Рейну, О.О. Муратову, Г.Г. Брюно та ін.

Слід особливо відзначити дбайливе ставлення колективу кафедри до наступності, намагання зберегти й удосконалити досвід попередників, покладений послідовниками в основу наукових розвідок і програм підвищення кваліфікації лікарів у новонародженому інституті.

Історія кафедри акушерства і гінекології інституту, що з кожним роком розширював сферу діяльності, певним чином є відображенням епохи й може бути розглянутою по періодам.

У 1935 р. кафедру було поділено навпіл. Кафедру акушерства і гінекології № 1 очолив професор Г.Ф. Писемський, кафедру акушерства і гінекології № 2 — про-

фесор В.Л. Лозинський. Такий поділ зберігався в до- й повоєнні часи. Професор В.Л. Лозинський очолював кафедру до Другої світової війни й трагічно загинув у 1943 р. під час окупації м. Києва.

У повоєнний час кафедру акушерства і гінекології № 2 очолювали професори С.П. Виноградова, В.М. Хмелевський, В.М. Савицький, Ф.О. Петербурзький, А.О. Давиденко, Є.В. Коханевич. В її складі в різні часи працювали професори Е.Я. Ставська (Ставрополь), Р.А. Черток (Воронеж), К.М. Жмакін (Москва), академік АМН СРСР, професор А.П. Ніколаєв (Ленінград, Київ), доценти Б.Л. Логвинський, М.І. Недзвецька, М.С. Ляшенко, В.І. Бабухадія, П.М. Савицький, Є.П. Трюдін та інші, пошуками й творчістю яких створені наукова школа й міцний авторитет клініки.

З ім'ям професора Ф.О. Петербурзького, який очолював кафедру у 1959 р. й працював на ній близько 15 років, пов'язане становлення кафедри на платформі хірургічної реабілітації функцій тазових органів.

Опікуванням професорів М.К. Даля, що тривалий час очолював кафедру патологічної анатомії КІУЛ, та А.О. Давиденка, що завідував кафедрою акушерства і гінекології № 2 після Ф.О. Петербурзького, створено перший в тодішньому Радянському Союзі спеціалізований Центр діагностики й лікування трофобластичної хвороби та видано першу в СРСР монографію, присвячену хоріонепітеліомі.

Останніми роками кафедра плідно опрацьовує програму запобігання й лікування ускладнень вагітності й пологів, ендокринних порушень й техніки замісної гормональної терапії, засобів реконструктивно-відновлювальної хірургії й реабілітації функцій жіночого організму, бере участь у розробці й впровадженні сучасних методів діагностики й лікування.

З 1985 по 2006 р. кафедру очолював учень професорів І.І. Грищенка (Харків) та В.М. Савицького (Київ) професор С.С. Леуш. Співробітники кафедри доценти І.К. Гамачек, Т.М. Каюкова, О.Т. Тарасюк, Г.Ф. Роштіна, Ю.В. Олійник, Є.І. Парпалей, асистенти Л.П. Васильєва, А.Є. Жесткова, С.Б. Ходаківський, В.Г. Терентюк, В.В. Мехедко, О.П. Кононець, аспіранти й клінічні ординатори дбайливо примножують традиції кафедри, що з 1999 р. отримала порядковий № 1, сприяють впровадженню в діяльність клінічної бази кращих надбань акушерських шкіл академіка А.П. Ніколаєва, професора В.М. Савицького, Ф.О. Петербурзького, А.О. Давиденка та ін.

Кафедра добре відома у місті Києві та за його межами завдяки багаторічним плідним традиціям наукової, навчальної та лікувальної роботи в системі рододопомоги й спеціалізованої реконструктивно-відновлювальної хірургії.

З 2006 р. кафедру очолює **професор Олександр Михайлович Юзько**, з ім'ям якого пов'язано впровадження в діяльність клініки новітніх репродуктивних технологій.

Науково-дослідну програму кафедри зумовлено соціальним замовленням жіночого населення України, що ґрунтується на скринінгових дослідженнях, щорічному аналізі показників здоров'я, потреби

й місця реконструктивно-відновлювальних втручань в обсягу хірургічної діяльності спеціалізованої клініки, наслідках виконання медично-генетичних програм, впровадження в практичну діяльність науково-дослідних робіт кафедри та спільних з нею розробок НДІ НАН та АМН України.

Викладацький склад кафедри має достатній досвід, що охоплює всі розділи акушерства й гінекології, користується визнанням лікарської спільноти в Києві, Україні та за її межами.

Клінічна база кафедри є визнаним осередком багатопрофільної хірургічної діяльності.

Адреса кафедри: Київ, вул. Арсенальна, 5, Пологовий будинок № 1; тел.: (044) 294-82-82; <http://kmapo.edu.ua/ua/faculties/pediatrics/ped-gynecology/>

Кафедра дитячої анестезіології та інтенсивної терапії

Белебез'єв Геннадій Іванович (1942) — доктор медичних наук (1993), доцент (1988), завідувач кафедри дитячої анестезіології і реаніматології (1988). У 1967 р. закінчив Курський медичний інститут. У 1992 р. захистив докторську дисертацію «Клініко-

гемодинамічні варіанти інфекційно-токсичного шоку, прогнозування та корекція патофізіологічних зрушень у дітей». Учень професора А.І. Тришинського. Автор понад 70 наукових праць. Науковий напрям — діагностика та інтенсивна терапія гнійно-септичних ускладнень у дітей.

Кафедру створено 20 квітня 1988 р. наказом ректора Київського інституту удосконалення лікарів про створення кафедри «дитячої анестезіології і реаніматології». В подальшому її назва змінилася на «кафедра дитячої анестезіології та інтенсивної терапії» відповідно до зміни назви спеціальності. Клінічними базами стали і залишаються Міська дитяча клінічна лікарня № 1 і Українська дитяча спеціалізована лікарня «Охматдит». Першим завідувачем кафедри став доцент Г.І. Белебез'єв — учень професора А.І. Тришинського, а першими її викладачами — доцент С.М. Басманов, асистенти М.Б. Дмитрієва та Т.Г. Чухрай, А.М. Циба. На сьогодні кафедру продовжує очолювати д-р мед. наук, професор Г.І. Белебез'єв, який є головним дитячим анестезіологом МОЗ України. Викладачами кафедри є професор А.В. Біляєв, доценти М.Б. Дмитрієва та Т.Г. Чухрай, асистент Л.В. Кузьменко. Кафедра базова зі спеціальності «дитяча анестезіологія».

Науковий напрям кафедри — вивчення проблем інфекційно-токсичного шоку у дітей та розробка методів профілактики і лікування шоку, нових методів анестезії у дітей, визначення ролі імунологічного діагнозу в забезпеченні цілеспрямованої терапії гнійно-запальних процесів у дітей, вивчення гормональних функцій у дітей з ускладненнями інфекційних захворювань. Найважливішим науковим дослідженням кафедри є розробка методів діагностики, прогнозування і лікування інфекційно-токсичного шоку у дітей. За цією проблемою опубліковано понад 80 наукових

праць, в тому числі 14 за кордоном. На сьогодні одним з напрямків наукової роботи кафедри є оптимізація респіраторної терапії у хворих у критичних станах. Кафедра є активним організатором роботи науково-практичного товариства анестезіологів Києва, а професор кафедри Біляєв А.В. — голова товариства. Спільна робота з органами практичної охорони здоров'я пов'язана з організацією роботи відділень інтенсивної терапії МДКЛ № 1, УДСЛ «Охматдит», втіленням сучасних методів і технологій інтенсивної терапії та анестезіологічного забезпечення в дитячому віці.

Адреса кафедри: 04209, Київ, вул. Богатирська 30, КМДКЛ № 1; тел.: (044) 412-86-72; <http://kmapo.edu.ua/ua/faculties/pediatrics/anesthesiology/>

Кафедра дитячих інфекційних хвороб та дитячої імунології

Кафедра дитячих інфекційних хвороб створена при Київській медичній академії післядипломної освіти за рішенням МОЗ України у зв'язку з підвищенням інфекційної захворюваності у дітей і, зокрема, з виникненням епідемії дифтерії

25 грудня 1992 р. Першим завідувачем кафедри була призначена **професор Людмила Іванівна Чернишова**, яку було переведено за наказом МОЗ України з кафедри педіатрії Київського медичного інституту. У 1999 р. кафедру перейменовано на кафедру дитячих інфекційних хвороб та дитячої імунології.

Навчальними базами кафедри є інфекційні відділення МДКЛ № 1 та № 2. З ініціативи кафедри у 2000 р. створено Київський міський центр дитячої імунології, який виконує функції республіканського і через який проходить кожна десята дитина з імунодефіцитом з усіх регіонів України. Центр став унікальною клінічною базою для підготовки дитячих імунологів.

Кафедра базова з двох спеціальностей: дитячі інфекційні хвороби та дитяча імунологія. Для поширення знань серед педіатрів, особливо з питань дитячої імунології, співробітники кафедри проводять виїзні цикли в різні регіони України.

З початку свого існування кафедра орієнтувалась на західні підходи до діагностики та лікування, які засновані на принципах доказової медицини, і ці знання використовувалися в навчальному процесі. Становленню світогляду співробітників кафедри сприяли науково-практичні зв'язки зі спеціалістами Університету Альберта (Канада) у рамках українсько-канадського проекту «Освіта».

На кафедрі за період її існування пройшли навчання близько 3500 курсантів. Науковий напрям кафедри — вивчення особливостей діагностики та лікування первинних та вторинних імунодефіцитів у дітей, кишкових, персистоуючих інфекцій, Нів-інфекції та ВІЛ/СНІДу у дітей.

Під керівництвом професора Л.І. Чернишової захищено 7 кандидатських дисертацій, закінчено виконання 2 докторських дисертацій і ще одна виконується. У магістратурі навчалися 4 лікарі. Співробітниками кафедри опубліковано 5 навчальних посібників,

12 методичних рекомендацій, близько 200 статей, в тому числі в іноземних журналах.

Співробітники кафедри — члени Європейського товариства дитячих інфекціоністів та Європейського товариства з первинних імунodefіцитів — виступають з доповідями на щорічних конференціях, які проводять ці товариства. Майже всі викладачі пройшли стажування в закордонних університетських клініках, брали участь у міжнародних навчальних семінарах (Зальцбург та ін.). Кафедра є ініціатором і організатором проведення Всеукраїнських конференцій «Питання імунології в педіатрії», які проводяться щорічно, починаючи з 2001 р., а також Міжнародної школи-семінару з первинних імунodefіцитів в рамках Європейського проєкту (J Project). Налагоджено тісні наукові зв'язки з кафедрою дитячої інфектології та імунології Дебреценського університету (Угорщина).

Кафедра проводить широку спільну роботу з органами практичної охорони здоров'я. Співробітники кафедри курують хворих у інфекційних відділеннях та консультують дітей у всіх відділеннях МДКЛ-1 та у Миському центрі дитячої імунології, обслуговують виклики Республіканської санітарної авіації. Професор Л.І. Чернишова — головний дитячий імунолог МОЗ України з 1997 р. Вона консультує дітей з різних регіонів України в поліклініці «Охматдит», а також за необхідності в дитячих стаціонарах м. Києва з питань імунodefіцитів. Співробітники кафедри беруть участь у підготовці наказів МОЗ з питань імунопрофілактики, зокрема вдосконалення Національного календаря щеплень, організації допомоги при ВІЛ/СНІДі у дітей, у створенні національних протоколів з діагностики та лікування імунodefіцитів та інфекційних хвороб у дітей. Професор Л.І. Чернишова бере участь у роботі комісії МОЗ України, є членом редакційної колегії багатьох журналів.

За ініціативи кафедри створена Всеукраїнська асоціація «Дитяча імунологія», головою якої обрано професора Л.І. Чернишову. Професор Л.І. Чернишова нагороджена Почесною грамотою Верховної Ради України.

Адреса кафедри: 04112, Київ, вул. Дорогожицька, 9; *База кафедри:* вул. Богатирська 30, дитяче інфекційне відділення; *тел.:* (044) 412-26-98; *http://kmpo.edu.ua/ua/faculties/pediatrics/immunology/*

Кафедра дитячої оториноларингології, аудіології та фоніатрії

Першим кроком до створення окремої спеціальності — дитячої оториноларингології в Україні було започаткування у 1936 р. О.С. Коломійченком, який на той час працював на кафедрі оториноларингології в Київському інституті удосконалення лікарів (КІУЛ), курсу лекцій з дитячої ЛОР-патології.

У вересні 1968 р. професором С.І. Мостовим було відкрито при кафедрі оториноларингології КІУЛ курс дитячої оториноларингології на базі Київської обласної клінічної лікарні.

У січні 1969 р. створено самостійну кафедру дитячої оториноларингології, чим завершилося повне виділення дитячої оториноларингології в клінічну дисципліну. Базою кафедри стало ЛОР-відділення Дитячої міської спеціалізованої лікарні № 14 на 60 лі-

жок. Організатором і першим керівником кафедри (1969–1975) була професор О.А. Євдошенко.

У травні 1975 р. кафедру реорганізовано в доцентський курс, який очолив доцент А.А. Лайко — учень професора С.І. Мостового. У 1990 р. кафедра знову отримала самостійний статус, до 2001 р. нею завідував професор А.А. Лайко.

З 2002 р. кафедру очолює **професор Анатолій Лук'янович Косаковський**, учень професора О.А. Євдошенко.

У 2005 р. кафедра була перейменована в кафедру дитячої оториноларингології, аудіології та фоніатрії. Нині кафедра дитячої оториноларингології, аудіології та фоніатрії НМАПО — науковий, методичний та лікувальний центр дитячої оториноларингології в Україні.

Основна наукова тематика кафедри — розробка і удосконалення методів діагностики та лікування захворювань верхніх дихальних шляхів та вуха у дітей.

Співробітники кафедри опублікували понад 700 наукових праць, в тому числі 10 монографій, 3 підручники і 27 посібників. На кафедрі захищено 3 докторські та 8 кандидатських дисертацій, розроблено понад 50 винаходів і близько 230 раціоналізаторських пропозицій, отримано 2 свідоцтва про реєстрацію авторського твору. Запропоновано співробітниками кафедри оригінальні методи діагностики, консервативного та хірургічного лікування захворювань ЛОР-органів, нові інструменти, які широко застосовуються дитячими оториноларингологами в практичній діяльності як в Україні, так і за кордоном.

На кафедрі проводяться цикли спеціалізації, тематичного удосконалення, передатестаційні цикли для лікарів-курсантів з дитячої оториноларингології та сурдології, навчання в інтернатурі, клінічній ординатурі, аспірантурі. Кафедра здійснює післядипломну підготовку дитячих отоларингологів, лікарів сурдологів, фоніатрів, педіатрів та лікарів швидкої допомоги.

Методичне забезпечення навчального процесу включає відповідні програми та навчальні плани з інтернатури по дитячій оториноларингології, спеціалізації з дитячої отоларингології та сурдології, стажування з дитячої отоларингології, тематичного удосконалення з дитячої отоларингології, сурдології та фоніатрії.

На кафедрі розроблені сталони практичних навичок, алгоритми, ситуаційні задачі, тестові питання з дитячої оториноларингології та сурдології, підготовлено лекції з мультимедійним супроводженням та відеофільми, видано 2 підручники, 25 навчально-методичних посібників та довідників, щорічно публікуються статті навчально-методичного характеру.

Кафедра є єдиною в Україні та базовою за двома спеціальностями: з дитячої отоларингології та сурдології.

Клінічні бази кафедри: Національна дитяча спеціалізована лікарня «ОХМАТДИТ» (головна клінічна база з моменту створення кафедри з 1969 р.), Київська міська дитяча клінічна лікарня № 1 (з 1989 р.), ДУ «Інститут отоларингології ім. О.С. Коломійченка АМН України» (з 2004 р.).

Кафедра активно співпрацює з науковими закладами як в Україні, так і за кордоном. Співробітники кафедри беруть активну участь у міжнародних виставках. Кафедра є базою клінічних випробувань медичної техніки та клінічних досліджень лікарських препаратів.

Подальший розвиток дитячої оториноларингології, аудіології та фоніатрії пов'язується з поліпшенням матеріальної бази кафедри і створенням необхідних умов для впровадження нових сучасних технологій лікування, зокрема кохлеарної імплантації, нових ендоскопічних та мікроскопічних методик хірургічних втручань. Планується створення нових циклів та форм (мастер-класи) навчання, розробка та серійне виробництво нових ЛОР-інструментів.

Адреси кафедри: 03135, Київ, вул. В.Чорновола, 28/1, ЛОР-клініка, тел.: (044) 236-94-48; 04209, Київ, вул. Богатирська, 30, КМДКЛ № 1, тел.: (044) 412-03-92; 04112, Київ, вул. Дорогожицька, 9, тел.: (044) 456-10-79; <http://kmapo.edu.ua/ua/faculties/pediatrics/fono/>

Кафедра дитячих і підліткових захворювань

Завідувача кафедрою — професор Світлана Сергіївна Казак, доктор медичних наук, заслужений лікар України.

Викладачі кафедри

Г.В. Бекетова, д-р мед. наук, професор кафедри; Т.К. Знаменська, д-р мед. наук, професор, заслужений лікар України; д-р мед. наук Л.В. Квашина

доценти: канд. мед. наук Г.М. Звонарьова, канд. мед. наук С.С. Вовк

асистенти: канд. мед. наук М.Ю. Гудзій, канд. мед. наук І.П. Горячева; А.Б. Віленський, М.І. Нехаєнко; Н.В. Промська

Історична довідка

У 1980 р. заснована кафедра педіатрії № 3. Кафедру очолювали з 1980 по 1991 р. д-р мед. наук, професор Ж.П. Гудзенко; з 1991 по 1992 р. — д-р мед. наук, професор Г.М. Тебенчук; з вересня 1992 р. по сьогодні — д-р мед. наук, професор С.С. Казак.

У 2002 р. кафедру педіатрії № 3 перейменовано на кафедру дитячих і підліткових захворювань.

У різні роки на кафедрі працювали д-р мед. наук, професор Л.А. Безруков, головний нефролог МОЗ України, д-р мед. наук, професор І.В. Багдасарова, головний гематолог МОЗ України, д-р мед. наук, професор В.М. Бебешко, д-р мед. наук В.Д. Дроздова, генеральний директор ДСКБ № 14 «Охматдит» Н.Г. Каріна, доценти Н.К. Уніч, В.В. Корнійчук, А.М. Синчук, Н.А. Іроденко, Г.А. Картиш, С.П. Альвінська; асистенти Г.І. Григорець, А.М. Литовченко, О.А. Подорожний, Н.В. Алексеєнко, Е.К. Каменська, Г.П. Мозгова, Н.П. Гляделова, О.В. Рибаківа, І.Г. Прокопенко.

За час роботи кафедри підготовлено 3765 лікарів-педіатрів, дитячих гастроентерологів, дитячих кардіоревматологів і 579 лікарів-інтернів.

На кафедрі навчалися 40 клінічних ординаторів, з них — 8 іноземців, а також 1 магістр, 4 аспіранти і 1 докторант.

Навчально-методична робота

На кафедрі проводяться цикли:

спеціалізації: за фахом «дитяча гастроентерологія», «педіатрія»;

предатестаційні: за фахом «педіатрія», «дитяча гастроентерологія»;

тематичного удосконалення: «Актуальні питання педіатрії і підліткової медицини», «Захворювання дітей і підлітків», «Дитяча і підліткова кардіоревматологія»;

цикли первинної спеціалізації: для лікарів-інтернів за фахом «педіатрія» і «загальна практика — сімейна медицина».

Для оптимізації навчального процесу співробітниками кафедри вперше в НМАПО ще у 1980-ті роки створені набори контролюючих і навчаючих тестів, ситуаційні задачі й діагностичні алгоритми за різними розділами педіатрії. Викладачі кафедри одними з перших в Україні створили комп'ютерні атестаційні програми для педіатрів, лікарів-інтернів; брали участь у розробці атестаційних програм з дитячої кардіоревматології та гастроентерології, а також комп'ютерної програми спеціалізації з дитячої гастроентерології.

Наукова діяльність

За роки існування кафедри виконана і виконується велика науково-дослідна робота. Інтегрований науковий напрямок наукових досліджень:

«Оптимізація та обґрунтування терапії гастродуоденітів у дітей при поєднаній патології органів травлення»

«Клініко-експериментальне обґрунтування оптимізованої кардіопротекторної терапії гіпоксичних уражень міокарда новонароджених».

За період існування кафедри захищено 7 кандидатських та 2 докторські дисертації (Г.В. Бекетової, яка є резервом на завідування кафедрою, і О.С. Третьякової).

Співробітники кафедри опублікували понад 300 авторських робіт по фрагментах науково-дослідних робіт, 7 монографій, отримали 9 авторських свідоцтв, 25 деклараційних патентів України на винахід і корисну модель, 43 раціоналізаторських пропозиції, видали 5 навчальних посібників і 8 довідників. Викладачі трічі брали участь у виставках республіканського і міжнародного рівня. Зроблено понад 150 доповідей на наукових конференціях, республіканських і міжнародних з'їздах. Впроваджено 51 методику діагностики і лікування дітей. Видано 11 методичних рекомендацій. Розроблено 3 інформаційні листи, зроблено 6 нововведень.

Лікувальна робота

Клінічні бази кафедри:

Дитяча клінічна лікарня № 9 Подільського району м. Києва, до складу якої входить стаціонар на 200 ліжок і 5 поліклінік. На базі ДТМО функціонує Міський консультативно-діагностичний гастроентерологічний центр та центр профілактики і лікування захворювань слизової оболонки ротової порожнини і пародонту ГУОЗ м. Києва;

багатопрофільна Київська дитяча клінічна обласна лікарня на 670 ліжок у м. Боярка;

дитяча поліклініка № 5 Шевченківського району м. Києва з діагностично-лікувальним напівстаціонаром.

Адреса кафедри: Київ, вул. Копиловська, 1/7;
тел.: (044) 468-40-51; <http://kmapo.edu.ua/ua/faculties/pediatrics/teenager/>

Кафедра дитячої хірургії

Данилов Олександр Андрійович (1945) — доктор медичних наук (1992), професор (1996), завідувач кафедри дитячої хірургії. Закінчив Алтайський державний медичний інститут. У 1992 р. захистив докторську дисертацію «Хирургическое лечение травмы кисти и ее последствия у детей. Клинико-экспериментальные исследования». Автор 157 наукових праць, в тому числі 3 посібників. Науковий напрямок — дитяча хірургія, ортопедія та травматологія. Під його керівництвом виконані 2 докторські та 6 кандидатських дисертацій.

Перша і єдина в Україні кафедра удосконалення лікарів по дитячій хірургії створена на початку 1981 р. Засновником та першим завідувачем кафедри був д-р мед. наук, професор Д.Ю. Кривченя, а з 1993 р. кафедру очолює його учень д-р мед. наук, професор О.А. Данилов. На кафедрі в різні роки працювали канд. мед. наук, доценти Ю.Ю. Алмашій, М.І. Юрченко, Ю.Е. Корнев, канд. мед. наук, асистент О.Г. Дубровін. Нині на кафедрі працюють завідувач кафедри д-р мед. наук, професор О.А. Данилов, д-р мед. наук, професор О.М. Горбатюк, канд. мед. наук, доцент В.Ф. Рибальченко, канд. мед. наук, асистент В.В. Гончар, канд. мед. наук, асистент В.В. Горелік, асистенти О.Б. Доманський, В.В. Христенко. З 1993 р. головними базами кафедри дитячої хірургії є Дитяча клінічна лікарня № 1 та Дитяча клінічна лікарня № 2 м. Києва. У 2005 р. відкрита філія кафедри у м. Житомир. Навчальний процес на кафедрі спрямований на підвищення рівня кваліфікації дитячих хірургів. Всього на кафедрі пройшли перепідготовку понад 5000 дитячих хірургів, 100 дитячих травматологів і ортопедів, 300 інтернів, 900 лікарів суміжних спеціальностей.

Співробітниками кафедри створений благодійний фонд допомоги дітям з ушкодженнями і хірургічними захворюваннями (ХІТОД) у 1995 р. Викладачі кафедри беруть активну участь у проведенні діагностичних та лікувальних заходів з невідкладної, пластичної та планової хірургії, травматології та ортопедії на базах хірургічних і травматологічних відділень Дитячої клінічної лікарні № 1 м. Києва та Дитячої клінічної лікарні № 2 м. Києва, надають консультативну допомогу в Українському центрі реабілітації дітей з органічними порушеннями нервової системи, лікувальних закладах м. Києва та області, всіх регіонів України та здійснюють виїзди за викликом санітарної авіації.

Кафедра ставить на майбутнє мету щодо зростання професійної майстерності викладачів, розширення науково-практичних міжнародних зв'язків, подальше удосконалення педагогічного процесу.

Адреса кафедри: 04209, Київ, вул. Богатирська, 30, КМДКЛ № 1; тел.: (044) 412-04-87; <http://kmapo.edu.ua/ua/faculties/pediatrics/child-surgical/>

Кафедра неонатології

Шунько Єлизавета Євгеніївна (1958) — доктор медичних наук (1996), професор (2001), завідувач кафедри неонатології (1996). У 1982 р. закінчила Київський медичний інститут. У 1996 р. захистила докторську дисертацію «Прогнозування, клініко-імунологічні та мікробіологічні критерії, вдосконалення лікування та профілактики інфекцій у новонароджених». Учениця професора С.П. Катоніної. Автор 230 наукових праць. Науковий напрямок — профілактика та лікування перинатальної патології, інтенсивна терапія та виходжування дітей з недостатньою масою тіла, організації медичної допомоги новонародженим. Головний спеціаліст з неонатології МОЗ України (2004), учений секретар НМАПО (2005).

Кафедра неонатології створена в 1977 р. першою в Україні у зв'язку з розвитком неонатологічної науки та практики, необхідністю розвитку і впровадження сучасних методів медичної допомоги новонародженим та післядипломного навчання лікарів з питань фізіології, патології та інтенсивної терапії новонароджених. Протягом 1977–1996 рр. кафедру очолювала засновник неонатології в Україні, доктор медичних наук, головний неонатолог МОЗ України (1977–1992), заслужений лікар України професор С.П. Катоніна. З 1996 р. кафедрою завідує доктор медичних наук, професор Є.Є. Шунько.

Клінічні бази кафедри: УДСКЛ «ОХМАТДИТ», Пологовий будинок № 7 м. Києва, Миська дитяча лікарня № 1 м. Києва, Київський обласний центр охорони здоров'я матері та дитини. Кафедра базова за спеціальністю неонатологія. У складі кафедри працюють д-р мед. наук, професор Є.Є. Шунько — завідувача кафедри, віце-президент Українського товариства перинатальної медицини (за напрямком неонатологія); д-р мед. наук, професор О.Г. Суліма, голова Асоціації неонатологів України; д-р мед. наук, професор Н.М. Пясецька; доценти, канд. мед. наук О.О. Костюк, О.Т. Лакша, Т.В. Концаковська; асистент, канд. мед. наук Ю.Ю. Краснова.

На кафедрі проводяться наукові дослідження за напрямками: «Перинатальні та нозокоміальні інфекції у новонароджених, сучасні методи діагностики, лікування, профілактики» та «Сучасні лікувально-профілактичні технології надання медичної допомоги передчасно народженим дітям та забезпечення їх оптимального розвитку», «Організація та забезпечення лікувально-профілактичної допомоги новонародженим з регіоналізацією перинатальної та неонатологічної допомоги», «Розробка і впровадження сучасних методів профілактики та лікування анемії новонароджених», «Перинатальне супроводження багатоплідної вагітності, сучасні технології ведення багатоплідної вагітності, виходжування новонароджених в умовах багатопліддя», «Розробка та впровадження сучасних методів інтенсивної терапії та виходжування недоношених дітей».

Адреса кафедри: 04135, Київ, вул. Чорновола, 28/1; тел.: (044) 236-09-61; e-mail: dr_shunko@mail.ru; <http://kmapo.edu.ua/ua/faculties/pediatrics/neonatology/>

Кафедра педіатрії № 1

З перших днів заснування Клінічного інституту для удосконалення лікарів у жовтні 1918 р. в ньому було організовано дві педіатричні кафедри: кафедра охорони дитинства, яку очолює один з ініціаторів організації інституту професор Є.Л. Скловський, та кафедра хвороб дітей старшого віку, яку очолює професор А.З. Лазарев. Саме ці дві кафедри і стали колицюю для теперішньої кафедри педіатрії № 1, а перші завідувачі — нашими найшанованішими вчителями, які заклали основні принципи післядипломної підготовки педіатрів України. У 1930 р. після смерті професора С.Л. Скловського обидві педіатричні кафедри було об'єднано в кафедру дитячих хвороб, яка в подальшому і стала кафедрою педіатрії № 1.

З 1930 по 1951 р. кафедру очолював заслужений діяч науки України, професор А.З. Лазарев.

У 1951—1972 р. кафедру очолював учень професорів Є.Л. Скловського та А.З. Лазарева — доцент Давид Лазаревич Сігалов. Його по праву можна вважати одним із засновників української педіатричної школи. Перу Д.Л. Сігалова належить 91 наукова праця. Під його керівництвом було захищено 14 кандидатських дисертацій. За свою багатолітню педагогічну та лікарську діяльність (понад 60 років) Д.Л. Сігалов підготував кілька поколінь клінічних ординаторів і практичних лікарів. Становлення професійної та наукової діяльності академіка АМН України та РАМН, професора О.М. Лук'янової відбувалося за безпосередньої участі Д.Л. Сігалова. Під його впливом навчалися в клінічній ординатурі та аспірантурі, а також стажувалися провідні педіатри України: професори В.Г. Балабан, Л.Д. Штейнберг, Є.І. Фрідман, М.Є. Сухарева, Л.Є. Зельдич, Є.І. Кошель-Плескунова, А.М. Хвуль, А.О. Андрущук, Ю.М. Вітебський, О.Л. Переладова, Г.М. Тебенчук, М.В. Бондар та інші, які очолили кафедри педіатрії у вищих медичних закладах різних обласних центрів України.

З 1972 по 1987 р. кафедру очолювала професор Маргарита Вартанівна Бондар, учениця клінічної школи Д.Л. Сігалова. Вона є однією із засновників неонатологічної наукової школи в Україні, стояла у витоків створення неонатологічної служби нашої країни, за її пропозиції була організована перша в Україні кафедра неонатології. Її учнями є відомі фахівці — професори С.П. Катоніна і О.Р. Костенко. Під керівництвом М.В. Бондар захищено 12 кандидатських дисертацій. Вона є автором понад 80 наукових праць, в тому числі монографії «Гемолитическая болезнь плода и новорожденного», «Организация ухода за ребенком первого года жизни», «Фармакотерапия в педиатрии», «Лечение болезней новорожденных».

З 1987 по 2006 р. кафедру очолювала заслужений діяч науки і техніки України, д-р мед. наук, професор Ольга Ларіонівна Ласиця — вихованець наукової школи чл.-кор. АМН СРСР, професора О.М. Хохол і чл.-кор. АМН СРСР і України, професора В.М. Сидельникова. Як головний дитячий алерголог МОЗ України впродовж понад 17 років О.Л. Ласиця доклала великих зусиль для організації та розвитку дитячої алергологічної служби в Україні, брала активну участь у запровадженні в 1992 р. спеціальності «Дитяча алергологія». Під керівництвом О.Л. Ласиці створені навчальні плани і програми для циклів спеціалізації та

ПАЦ з фаху «Дитяча алергологія», банк комп'ютерних тестових завдань з цієї спеціальності, а також протоколи лікування алергічних захворювань у дітей. О.Л. Ласиця — автор понад 360 наукових праць, 11 монографій, присвячених актуальним проблемам педіатрії, зокрема дитячій алергології: «Діатези у дітей», «Внешняя среда и аллергические заболевания у детей», «Родителям о ребенке первого года жизни», «Бронхиальная астма у детей», «Энциклопедия дитинства», а також навчальні посібники «Дитяча алергологія», «Сучасна антибіотикотерапія захворювань дитячого віку», «Діагностика, лікування і профілактика бронхіальної астми у дітей». Під її керівництвом захищено 12 кандидатських і 3 докторські дисертації.

З 2006 р. кафедру очолює *професор Олена Миколаївна Охотнікова* — учениця і послідовниця Д.Л. Сігалова і професорів М.В. Бондар і О.Л. Ласиці. Вона стала спадкоємцем О.Л. Ласиці і на посаді головного позаштатного спеціаліста з дитячої алергології МОЗ України.

Починаючи з 1991 р. на кафедрі, крім традиційних циклів з педіатрії, вперше в Україні був проведений цикл ТУ з дитячої алергології та імунології, а потім — дитячої пульмонології. З 1994 р. постійно проводяться цикли з дитячої алергології, згодом розпочалися цикли з інтернатури з педіатрії, а з 1997 р. кафедра є однією з баз для підготовки лікарів-інтернів з сімейної медицини. За останні 5 років на кафедрі проведено 30 ПАЦ з педіатрії, алергології, 7 циклів спеціалізації з дитячої алергології, 5 циклів стажування з педіатрії для викладачів вищих медичних навчальних закладів, 10 циклів інтернатури з педіатрії. У зв'язку з реформою охорони здоров'я значно збільшилася кількість циклів інтернатури з сімейної медицини, за останні 3 роки на кафедрі щорічно проводяться по 5–7 циклів підготовки лікарів за цією спеціальністю. Протягом 2001–2006 рр. підготовлено 1100 лікарів, з них на ПАЦ — близько 700, циклах спеціалізації — 50, циклах стажування з педіатрії — приблизно 150, інтернів-педіатрів — близько 150.

Наукові інтереси співробітників кафедри були дуже різноманітними: 1918–1951 рр. — проблеми захворювань органів дихання, питання раціонального вигодовування дітей та різноманітної інфекційної патології дитячого віку; 1951–1972 рр. — особливості клініки, діагностики і лікування захворювань органів дихання у дітей раннього віку і новонароджених, проблеми туберкульозу, питання терапії туберкульозного менінгіту, хронічних отитів; 1972–1987 рр. — проблеми захворювань жовчно-вивідних шляхів у дітей старшого віку і дитячої ревматології (дифузні захворювання сполучної тканини). Основним напрямком наукової роботи кафедри впродовж останніх 20 років є дитяча алергологія.

Співробітниками кафедри створені, а зараз ґрунтовно перероблені та оновлені комп'ютерні тестові програми для спеціалізації та атестації лікарів зі спеціальностей «Педіатрія» та «Дитяча алергологія». Кафедра є базовою з навчально-методичної роботи за фахом «Дитяча алергологія» в Україні.

Впродовж останніх 80 років постійною клінічною базою кафедри залишається Національна спеціалізована

лікарня «ОХМАТДИТ». В останні роки новими базами кафедри стали поліклінічні відділення ДТМО Шевченківського та Солом'янського районів м. Києва.

Співробітники кафедри із покоління в покоління з великою шаною і вдячністю продовжують багаті традиції, цінують мудрість, професійну майстерність вчителів, зберігаючи про них світлу та добру пам'ять. За свою багаторічну історію кафедра педіатрії № 1 завжди була на вістрі сучасного життя, педагогічних і наукових пошуків, інтересів практичної медицини, у вирії подій важкої та складної клінічної роботи і в майбутньому її співробітники налаштовані на плідну працю у всіх сферах своєї багатогранної діяльності.

Адреса кафедри: 01135, Київ, вул. Чорновола, 28/1, корп. № 13; тел./факс: (044) 236-21-97; <http://kmapo.edu.ua/ua/faculties/pediatrics/pediatry-1/>

Кафедра дитячої неврології та медико-соціальної реабілітації

Мартинюк Володимир Юрійович (1951) — кандидат медичних наук (1984), доцент, завідувач кафедри дитячої неврології та медико-соціальної реабілітації (2003). У 1974 р. закінчив Тернопільський державний медичний інститут. Автор понад 360 наукових друкованих праць. Заслужений лікар України (2001),

головний дитячий невролог МОЗ України (1992), дійсний член Всесвітньої асоціації дитячих неврологів (ICNA), дійсний член Канадської асоціації дитячих неврологів (CACN), почесний професор Алматинського медичного інституту удосконалення лікарів. В.Ю. Мартинюк є одним з фундаторів проведення Українсько-Баварських симпозиумів для лікарів, педагогів, психологів, логопедів, соціальних працівників з медико-соціальної реабілітації дітей з обмеженими можливостями здоров'я. У 1996 р. В.Ю. Мартинюк очолив новостворений Український медичний центр реабілітації дітей з органічним ураженням нервової системи МОЗ України, де розробив і втілює функціонально-системний підхід в реабілітації дітей з органічним ураженням нервової системи. Створив Концепцію удосконалення неврологічної допомоги і профілактики інвалідності у дітей. За цикл наукових праць «Органічні ураження нервової системи у дітей. Розробка і впровадження в практику нових методів діагностики, лікування, профілактики, медичної реабілітації та соціальної адаптації» В.Ю. Мартинюку разом з групою фахівців у 1999 р. присуджена Державна премія України в галузі науки і техніки.

Кафедра організована у 2003 р. У складі кафедри працюють канд. мед. наук, доцент Т.В. Коноплянко, канд. мед. наук, доцент Л.О. Панасюк, канд. мед. наук, доцент І.А. Марценковський, канд. мед. наук, асистент А.А. Невірковець, канд. мед. наук, доцент Р.О. Моїсенко, канд. мед. наук, асистент В.О. Свистільник. Клінічними базами кафедри є Український медичний центр реабілітації дітей з органічним ураженням нервової системи МОЗ України, Київська міська дитяча клінічна лікарня № 1 та Українська дитяча спеціалізована лікарня «ОХМАТДИТ».

Співробітники кафедри активно беруть участь у створенні протоколів лікування хвороб нервової системи у дітей. Кафедра — активний співорганізатор Міжнародного Українсько-Баварського симпозиуму з проблем діагностики та медико-соціальної реабілітації захворювань нервової системи у дітей. У 2004 — 2007 рр. на кафедрі пройшли підготовку 900 слухачів.

Вивчаються можливості співпраці з Європейською академією реабілітації дітей, Російською академією медико-соціальної реабілітації, Інститутом соціальної педіатрії, епідеміології та підліткової медицини при Людвіг-Максиміліан-Університеті та Інститутом проблем медичної реабілітації.

Адреса кафедри: 04209, Київ, вул. Богатирська, 30, КМДКЛ № 1; тел./факс: (044) 412-10-68; <http://kmapo.edu.ua/ua/faculties/pediatrics/nevro/>

МЕДИКО-ПРОФІЛАКТИЧНИЙ І ФАРМАЦЕВТИЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

Кафедра вірусології

Кафедру вірусології засновано 10 березня 1985 р. за наказом № 822 МОЗ СРСР від 02.08.1984 р. у складі Київського інституту удосконалення лікарів (КІУЛ). Засновником і першим завідувачем кафедри вірусології став доктор медичних наук, професор, академік АН ВШ України, заслужений діяч науки і техніки, ректор КІУЛ Гирін Віталій Миколайович — вихованець Київської наукової школи мікробіологів і вірусологів, один із засновників санітарної мікробіології і вірусології в Україні. З квітня 2002 р. і до сьогодні кафедру очолює доктор медичних наук **професор Дзюблик Ірина Володимирівна** — фахівець з проблем хіміотерапії та профілактики вірусних захворювань, ротавірусної інфекції, вірусних гастроентеритів, ВІЛ-інфекції, автор понад 300 публікацій, 11 патентів та авторських свідоцтв, співавтор 9 підручників та посібників з вірусології.

На кафедрі вірусології працюють висококваліфіковані спеціалісти-вірусологи та досвідчені викладачі: доцент С.Г. Вороненко, доцент В.Г. Порохницький, доцент Г.Г. Ковалишин, доцент О.В. Ковалюк, доцент А.П. Міроненко, асистент І.Ф. Самборська, старший науковий співробітник О.П. Трохименко, лікар-лаборант О.В. Обертинська, науковий співробітник В.М. Плугатир. Кафедра вірусології є базовою зі спеціальностей «вірусологія» та «мікробіологія та вірусологія». Головний напрямок діяльності кафедри — навчально-методична та наукова робота. Навчально-методична робота здійснюється на базі кафедри, яка має достатній набір приміщень загальною площею 400 м², сертифіковані приміщення для роботи з вірусними 3–4 групи патогенності, сучасне медичне обладнання та апаратуру, віварій. На кафедрі широко використовують доступ до інтернету, комп'ютерну техніку, ксерокопіювальну, проекційну та відеоапаратуру. Підготовку лікарів, спеціалістів за фахом «вірусологія» та середніх медичних працівників кафедра проводить також на 2 навчальних базах у лікувально-профілак-

тичних закладах міста Києва різних форм власності: у Миській клінічній лікарні № 5 (Київ, вул. Відпочинку 11, Миський центр СНІДу) та в Інституті клітинної терапії (Київ, просп. Космонавта Комарова, 3, Медмістечко). Для боротьби з поширенням ВІЛ-інфекції/СНІДу та вірусних гепатитів на базі кафедри вірусології з 1992 р. створений і працює Центр підготовки лікарів з питань етіології, клініки, патогенезу, лабораторної діагностики та профілактики цих захворювань. Підготовлені нові програми, методичні рекомендації, тематичні цикли з актуальних питань боротьби зі СНІДом та вірусними гепатитами. Розроблені оригінальні програми та навчальні плани для нових циклів ТУ з проблем TORCH-інфекцій, полімеразної ланцюгової реакції та імуноферментного аналізу в лабораторній діагностиці вірусних інфекцій, з проблем грипу в світі можливого поширення нових пандемічних штамів, в тому числі пташиного грипу, нових стратегій діагностики ВІЛ-інфекції/СНІДу. Всі вони затверджені вченою радою НМАПО або в МОЗ України.

Найважливіші наукові досягнення кафедри: запропоновані сучасні методи виділення, очистки та концентрування вірусів з клінічного матеріалу від хворих та об'єктів довкілля з використанням бентоніту, аміноксиаеросилу-2 та гідрогелю метилкремніевої кислоти; розроблені високоімуногенна інактивована вакцина для профілактики ротавірусного гастроентериту та нова біотехнологія культивування вірусів з використанням макромолекулярних комплексів платини; запропонований новий спосіб культивування поверхнево-залежних культур клітин тварин і людини на полімерних носіях і новий засіб, що зв'язує та виводить з організму патогенні віруси і бактерії, важкі метали та відновлює недостатність макро- і мікроелементів.

Адреса кафедри: 04112, Київ, вул. Дорогожицька, 9; тел.: (044) 205-49-88, 456-28-89; <http://kmapo.edu.ua/ua/faculties/farmacia/virusologia/>

Кафедра гігієни та екології людини

Створена у 1993 р. шляхом об'єднання кафедри комунальної гігієни з кафедрою загальної гігієни і токсикології хімічних речовин.

Кафедра комунальної гігієни з курсом шкільної гігієни організована в 1965 р. на чолі з чл.-кор. АМН СРСР, професором Д.М. Калюжним. У 1971–1987 рр. її очолював академік АМН СРСР, професор М.Г. Шандала; у 1988–1993 рр. — д-р мед. наук, професор О.Г. Волощенко. У різні роки на кафедрі комунальної гігієни працювали доценти М.П. Гордіня, Г.І. Мелешко, М.А. Баран, Л.М. Авраменко, Д.І. Головань, О.С. Волошук, Т.В. Дядичева, ст. викладач С.П. Любченко, асистенти О.Г. Волощенко, О.О. Масленко, П.І. Косачевська, Г.М. Єрьоменко, Н.О. Єрмакова.

Кафедра гігієни, токсикології і клініки отруєнь пестицидами була створена у 1968 р. за ініціативою директора НДІ гігієни і токсикології пестицидів, полімерних матеріалів і пластичних мас, академіка АМН СРСР, професора Л.І. Медведя на базі керіваного ним інституту. У 1983 р. кафедру очолив про-

фесор М.О. Попович. У 1990 р. кафедру перейменовано в кафедру загальної гігієни і токсикології хімічних речовин. З 1999 кафедрою завідує чл.-кор. АМН України, директор Інституту екології і токсикології ім. Л.І. Медведя, **професор Проданчук Ми-кола Георгійович**. На кафедрі працювали відомі спеціалісти: професори О.М. Сидоренко, С.Є. Катаєва, доценти Л.П. Даниленко, Г.І. Московко, Л.С. Самосват, І.І. Павлова, В.І. Горбатенко, асистенти В.І. Кафанов, М.П. Нестерова, Л.І. Комарова.

З 1998 р. об'єднана кафедра має назву «Гігієни та екології людини» і є базовою серед профільних кафедр вищих навчальних закладів післядипломної медичної освіти. Для забезпечення повноцінного навчального процесу кафедра має достатню кількість обладнаних сучасною апаратурою та комп'ютерною технікою аудиторій, має можливість використовувати лабораторну базу інституту. До навчального процесу залучаються провідні спеціалісти профільних інститутів та досвідчені фахівці практичної служби.

Кафедра веде післядипломну підготовку спеціалістів СЕС з загальної та комунальної гігієни, гігієни праці, з лабораторних досліджень хімічних та фізичних факторів навколишнього середовища на циклах інтернатури, спеціалізації, передатестаційної підготовки, тематичного удосконалення, інформації та стажування. Спеціалістами кафедри розроблена методична база циклів, в тому числі 5 комп'ютерних тестових програм, що дозволяє проводити підготовку слухачів ефективно та якісно.

Основний напрямок наукової роботи кафедри — гігієнічне нормування і регламентація, розробка методів досліджень хімічних забруднювачів довкілля (пестицидів, полімерів, харчових барвників, тощо). На кафедрі виконано і захищено 3 кандидатські дисертації (І.І. Павлова, В.М. Проценко, С.Є. Катаєва), 2 докторські (М.О. Попович, С.Є. Катаєва). Працівниками кафедри опубліковано понад 850 наукових статей, 29 монографій і підручників, розроблено 56 методик визначення хімічних речовин у різних об'єктах, одержано 14 авторських свідоцтв, розроблено 90 гігієнічних нормативів і регламентів застосування пестицидів і полімерних матеріалів.

Велику увагу кафедра приділяє роботі з органами та установами практичної санітарно-епідеміологічної служби. Доценти О.Ф. Бабічева, В.М. Проценко, Н.Г. Гончаренко — члени атестаційних комісій лікарів та лікарів-лаборантів.

Викладачі кафедри беруть активну участь у роботі МОЗ України як експерти та члени комісій за профілем.

Серед професорсько-викладацького складу кафедри 2 професори і 3 доценти:

професор М.Г. Проданчук, завідувач кафедри; д-р мед. наук, чл.-кор. АМН України; заслужений лікар України; директор Інституту екології і токсикології ім. Л.І. Медведя. Наукові праці (понад 300, серед яких 3 підручники і 1 посібник) стосуються фундаментальних проблем гігієни і токсикології ксенобіотиків, вивчення віддалених наслідків їх дії на організм, сучасних та прогностичних тенденцій здоров'я населення України та шляхів профілактики їх негативного впливу

професор А.А. Калашніков, д-р мед. наук, віце-президент Української технологічної академії; наукова

діяльність пов'язана з забезпеченням охорони здоров'я шахтарів Донбасу; автор понад 90 наукових робіт з гігієни праці та професійної патології, у тому числі монографій, санітарних правил, методичних рекомендацій, ГДК

доцент О.Ф. Бабичева, канд. хім. наук, автор понад 60 друкованих праць; основний науковий напрямок — розробка методів аналізу токсичних речовин в об'єктах навколишнього середовища та харчових продуктах

доцент Н.Г. Гончаренко, канд. мед. наук, автор понад 70 друкованих праць, коло наукових інтересів — гігієна і токсикологія хімічних речовин, гігієна праці

доцент В.М. Проценко, канд. мед. наук, науковий напрямок — гігієна і токсикологія хімічних речовин, автор 42 наукових праць, у тому числі санітарних правил, методичних рекомендацій, ГДК.

Адреса кафедри: 03127, Київ, вул. Героїв Оборони, 6; тел.: (044) 526-95-54, 526-93-21; факс: (044) 526-95-54; e-mail: chair@medved.kiev.ua; <http://kmapo.edu.ua/ua/faculties/farmacia/ecologia/>

Кафедра гігієни харчування і гігієни дітей та підлітків

Кафедра була організована у 1939 р. на базі Українського інституту харчування. Першим завідувачем кафедри (1939–1941) був доцент Б.Л. Гордін. Відновлену у 1944 р. кафедру очолював доцент І.В. Свершков, а в 1948 р. — знову доцент Б.Л. Гордін. У 1953 р. кафедра увійшла до складу кафедри комунальної гігієни. Об'єднана кафедра отримала назву «Кафедра гігієни», її очолював доцент Д.М. Калюжний. З 1956 по 1963 р. завідувачем кафедри був доцент М.А. Баран. У 1963 р. згідно з рішенням Колегії МОЗ СРСР знову була створена самостійна кафедра гігієни харчування, а її завідувачем обраний професор Г.С. Яцула. З 1992 р. і по сьогодні кафедру очолює *професор Іван Петрович Козярін*. У 1997 р. до кафедри приєднано курс гігієни дітей та підлітків. З 2003 р. кафедра стала базовою по профілю серед вузів післядипломної освіти.

На сьогодні на кафедрі працюють завідувач кафедри, професор Козярін Іван Петрович; 4 доценти: Хоменко Ірина Михайлівна, Івахно Олександра Петрівна, Слободкін Валерій Іванович, Чернова Ольга Іванівна; ст. лаборант Мельниченко Тетяна Іванівна; лаборант Гайнутдінова Світлана Микитівна.

На кафедрі відповідно до навчальних програм проходять підготовку лікарі з гігієни харчування та гігієни дітей і підлітків санепідстанцій МОЗ України, відомчої санслужби, МВС та Міністерства шляхів сполучення на передатестаційних циклах, стажування, спеціалізації та тематичного удосконалення.

Кафедра проводить широку спільну роботу з фахівцями санепідстанцій міста Києва, Київської та Черкаської областей.

Напрямки наукової роботи кафедри за роки її існування неодноразово змінювалися. У перші повоєнні роки співробітники кафедри проводили дослідження, які були присвячені профілактиці харчових

отруєнь та вивченню впливу на харчові продукти і організм людини пестицидів.

У зв'язку з широким використанням атомної енергії в мирних цілях кафедра розпочала проведення науково-дослідних робіт по вивченню радіоактивного забруднення навколишнього середовища та розробку заходів щодо захисту населення від шкідливого впливу іонізуючого випромінювання.

На сьогодні співробітники кафедри проводять роботи з гігієнічної регламентації якості харчових продуктів, з оцінки фізичного і психічного розвитку дітей та підлітків та розробляють стандарти їх фізичного розвитку.

Адреса кафедри: 04112, Київ, вул. Дорогожицька, 9; тел.: (044) 205-49-91, 205-49-92; факс: (044) 205-49-92; e-mail: k-gh@nmapo.edu.ua; <http://kmapo.edu.ua/ua/faculties/farmacia/harchi/>

Кафедра медичної статистики

Кафедра розпочала свою роботу з вересня 2001 р. на базі Київського міського науково-інформаційного центру медичної статистики (МНІАЦ МС), її очолює доктор медичних наук, *професор Михайло Васильович Голубчиков*, який водночас керує Центром медичної статистики МОЗ України.

За час свого існування колектив кафедри здійснив велику роботу щодо формування принципової моделі та навчально-методичної бази післядипломної підготовки лікарів-статистиків, зокрема розроблені та затверджені Координаційною радою МОЗ України навчальні плани та програми циклів спеціалізації, передатестаційного циклу, атестаційна програма для комп'ютерного кваліфікаційного іспиту за фахом «Організація і управління охороною здоров'я» (для лікарів-статистиків), підготовлені та постійно оновлюються методичні матеріали до всіх видів занять на цих циклах.

У навчальних програмах зазначених циклів передбачено такі основні розділи: актуальні проблеми розвитку системи охорони здоров'я та вдосконалення статистичної служби; теоретичні основи медичної статистики та методичні підходи їх практичного використання в галузі охорони здоров'я; статистика здоров'я населення; статистика охорони здоров'я. Зазначені розділи програми створюють основну теоретичну та практичну базу, необхідну лікарю-статистику для виконання його професійних обов'язків, та забезпечення сучасних вимог до збору та аналізу статистичної інформації для подачі її керівникам і лікарям закладів та органів практичної охорони здоров'я.

Кафедра медичної статистики забезпечує післядипломну підготовку не тільки лікарів-статистиків, а й лікарів клінічного профілю на циклах тематичного удосконалення «Основи медичної демографії з обліком випадків смерті та захворюваності вивчення з використанням МКХ-10», метою яких є вивчення лікарями різних лікувальних відділень лікувально-профілактичних закладів принципів побудови та технології використання МКХ-10 та одержання необхідних практичних навичок з реєстрації захворюваності та випадків смерті відповідно до МКХ-10.

За час існування кафедри її колективом виконано значну навчально-видавничу роботу, яка сприяє створенню навчально-методичної бази для забезпечення безперервного професійного розвитку лікарів-статистиків. Підготовлено та видано один посібник і один підручник «Статистика охорони здоров'я», які мають гриф Міністерства освіти та науки України, навчальний посібник, рекомендований ЦМК з вищої медичної освіти МОЗ України як посібник для лікарів-інтернів вищих медичних навчальних закладів III–IV рівня акредитації «Інструкції та рекомендації щодо заповнення форм облікової медичної документації» (Посібник для інтернів-хірургів). За редакцією професора М.В. Голубчикова укладено та видано 5 альбомів медичної облікової документації та типові інструкції щодо їх заповнення, затверджені МОЗ України. Впродовж 2001–2008 рр. колективом кафедри підготовлено 7 методичних рекомендацій МОЗ України, 2 відомчі інструкції.

Колектив кафедри бере активну участь у науковій роботі, зокрема, виконав (2002–2007) плану науководослідну роботу «Інформаційне забезпечення реформ галузі охорони здоров'я в Україні» № держреєстрації: 0103 U000519. Впродовж 2001–2007 рр. співробітники кафедри підготували та опублікували 105 наукових робіт, з них — 4 монографії, 35 статистично-аналітичних довідників, а також отримали 2 авторських свідоцтва. Результати наукової роботи колективу кафедри широко впроваджені в практику охорони здоров'я. За час існування кафедри її здобувачами захищені 2 кандидатські дисертації.

Співробітники кафедри беруть участь у вирішенні проблемних питань та досліджень, які проводяться службою медичної статистики, спільно готують матеріали до наукових та науково-методичних конференцій з медичної статистики.

На майбутнє кафедра медичної статистики планує продовжувати докладати максимум зусиль щодо підготовки висококваліфікованих, творчих та переконаних у важливості статистичної інформації для управління галуззю охорони здоров'я фахівців з медичної статистики, а також підготувати та проводити цикли тематичного удосконалення для організаторів охорони здоров'я різного рівня та для науковців.

Адреса кафедри: Київ, пров. Георгіївський, 9, к. 209; тел./факс; (044) 278-77-79; <http://kmapo.edu.ua/ua/faculties/farmacia/stat/>

Кафедра мікробіології та епідеміології

Кафедра мікробіології організована в 1921 р., її засновник і перший завідувач — д-р мед. наук, професор М.Г. Беняш, який очолював кафедру до 1941 р. До 1932 р. кафедра готувала в основному лікарів — клінічних лаборантів, у зв'язку з чим мала назву «мікробіології та лабораторної діагностики», а з 1932 р., коли почали спеціалізуватися головним чином лікарі-мікробіологи, — «кафедра мікробіології».

У довоєнний період випуск курсантів за рік становив в середньому 30–40 осіб за умов 6-місячних циклів спеціалізації.

Кафедра відновила свою діяльність в 1944 р. під керівництвом (до 1953 р.) дійсного члена АН України професора В.Г. Дроботька.

У 1953–1963 рр. кафедру очолював д-р мед. наук, професор С.С. Речменський; у 1963–1975 рр. — доцент Ф.Д. Повелиця; у 1976–1997 рр. — лауреат Державної премії СРСР, д-р мед. наук, професор В.О. Знаменський; у 1997–2007 рр. — д-р мед. наук, професор І.П. Білько.

У 1999 р. до кафедри мікробіології приєднана кафедра епідеміології на правах секції, об'єднана кафедра, яку очолював професор І.П. Білько, отримала назву «мікробіології та епідеміології».

У 2007–2008 рр. кафедру очолювала д-р мед. наук, професор Н.О. Виноград, а з 2008 р. до сьогодні виконує обов'язки завідувача кафедри **професор Іван Петрович Білько**.

Нині викладацькою та науковою роботою на кафедрі зайняті доктори медичних наук, професори В.В. Гавура, М.М. Колесников, Д.Л. Кирик, канд. мед. наук, доценти В.М. Благодатний, О.В. Григор'єв, О.І. Нікольська, Н.Г. Шелкова, О.М. Солонина, О.М. Вернер.

В останні роки на кафедрі щорічно навчаються понад 500 спеціалістів за спеціальністю «бактеріологія» і «епідеміологія».

Співробітниками кафедри опубліковано більше 350 наукових праць, у тому числі 6 монографій, 4 навчальні посібники, 2 довідники, 11 методичних рекомендацій, 6 інформаційних листів, отримано 20 авторських свідоцтв на винаходи і 52 посвідчення на раціоналізаторські пропозиції.

Адреса кафедри: 04112, Київ, вул. Дорогожицька, 9; тел.: (044) 205-49-74 (секція мікробіології); тел.: (044) 205-49-69 (секція епідеміології); <http://kmapo.edu.ua/ua/faculties/farmacia/mikrobiologia/>

Кафедра організації і економіки фармації

Кафедра організації фармацевтичної справи створена при Київському інституті удосконалення провізорів (нині — НМАПО) у 1939 р. і у цьому ж році реорганізована в курс з включенням його до складу кафедри технології лікарських форм та галенових препаратів. Під час Великої Вітчизняної війни курс, як і весь інститут, не працював, а більшість співробітників інституту були призвані до лав Радянської Армії. У січні 1945 р. кафедра відновила роботу.

У грудні 1977 р. за наказом МОЗ СРСР № 1105 на базі курсу було створено кафедру організації і економіки фармацевтичної справи, пізніше перейменовану в кафедру організації і економіки фармації (ОЕФ). Отже, кафедра ОЕФ має великі традиції, започатковані ще в 1930-х роках.

Вагомий внесок у розвиток кафедри вніс канд. фарм. наук, доцент, завідувач курсу, а потім кафедри ОЕФ Іван Максимович Губський (1966–1986). І.М. Губський пройшов трудовий шлях від завідувача аптеки, директора фармацевтичної школи до начальника спочатку обласного аптекоуправління, потім Головного аптечного управління і завідувача кафедри ОЕФ.

З 1986 по 1991 р. кафедру очолила канд. фарм. наук, доцент Людмила Трохимівна Загорівська, яка вміло продовжувала спрямовувати колектив на вдоскона-

лення навчального процесу та впровадження наробок співробітників кафедри у практичну фармацію. На кафедрі створюються передумови для творчої наукової діяльності. Вперше на кафедрі ОЕФ ст. викладачем М.С. Пономаренко підготовлена і у 1990 р. захищена докторська дисертація на тему «Організаційні принципи, методичні основи та форми вдосконалення системи післядипломного навчання провізорів».

З 1991 р. до сьогодні кафедру очолює **професор Микола Семенович Пономаренко**. Під керівництвом завідувача кафедри ОЕФ творчий колектив професорсько-викладацького складу втілює в навчальний процес новітні технології управління та організації роботи суб'єктів фармацевтичної діяльності в сучасних умовах (маркетинг, раціональний фармацевтичний менеджмент, формулярні системи, фармакоеконіміка тощо).

В останні роки кафедра акцентує наукову й педагогічну діяльність, пов'язану з вивченням та розробкою комплексного науково-теоретичного обґрунтування закономірностей історичного, сучасного стану та перспективного розвитку фармації з ноетичних позицій у співпраці всіх учасників фармацевтичного ринку України.

Адреса кафедри: 04112, Київ, вул. Дорогожицька, 9; тел.: (044) 205-49-89; факс: (044) 467-14-15; <http://kmapo.edu.ua/ua/faculties/farmacia/efarmacia/>

Кафедра промислової, клінічної фармації та клінічної фармакології

Уперше в системі післядипломної освіти МОЗ України у травні 1997 р. за клопотанням Державного комітету з медичної та мікробіологічної промисловості і згоди МОЗ України створено кафедру промислової фармації.

Організатором та її завідувачем протягом 10 років є доктор фармацевтичних наук, професор **Володимир Антонович Загорій**, Генеральний директор ЗАТ «Фармацевтична фірма «Дарниця». Професор В.А. Загорій — провідний фахівець в галузі промислової фармації.

Він співавтор близько 200 наукових статей, 7 патентів і авторських свідоцтв, 6 монографій, 11 інструктивно-методичних рекомендацій та положень.

Реалізацію навчального процесу на кафедрі здійснює кваліфікований професорсько-викладацький склад, до штату якого входять д-р фарм. наук, професор Є.Є. Борзунов та канд. фарм. наук доцент В.Є. Буцька. Залучаються до навчального процесу багато фахівців-сумісників з різних установ МОЗ України та фармацевтичних підприємств. Відповідно з наказом по НМАПО № 1532 від 28.05.2008 р. проведено підготовчий етап з реорганізації кафедри та зміни її назви на **кафедру промислової, клінічної фармації та клінічної фармакології**. Колектив кафедри займає активну позицію у формуванні стратегії підвищення кваліфікації спеціалістів фармацевтичної промисловості.

Кафедра має базове підприємство ЗАТ «Фармацевтична фірма «Дарниця». Практичні заняття циклів слухачів безпосередньо проходять на технологічних дільницях та лабораторіях цього сучасного фармацевтичного підприємства, яке одне з перших в Україні сертифіковане відповідно до належної виробничої практики (НВП).

За час існування кафедри пройшли вперше післядипломне навчання майже 750 фахівців з 56 фармацевтичних підприємств України.

Колектив кафедри займається науково-дослідною роботою. За період існування кафедри захищені 1 докторська і 2 кандидатські дисертації, затверджені 1 докторська та 4 кандидатські дисертації, які виконуються згідно з планом. Співробітниками кафедри опубліковано понад 110 наукових статей, видано 6 монографій і підручників. Професорсько-викладацький склад бере активну участь у створенні нормативно-законодавчої бази фармацевтичного сектора України.

При кафедрі створено «Центр для виконання робіт із стандартизації в галузі медичної промисловості» (ЦСМП) на госпрозрахунковій основі. Співробітники кафедри та КМАПО залучалися до розробки та експертизи проектів стандартів на лікарські засоби та їх своєчасного перегляду.

Адреса кафедри: 04112, Київ, вул. Дорогожицька, 9; тел.: (044) 467-14-13; http://kmapo.edu.ua/ua/faculties/farmacia/prom_farmacia/

Кафедра фармацевтичної технології і біофармації

Завідувач кафедри — **професор Коритнюк Райса Сергіївна**, доктор фармацевтичних наук.

Викладачі кафедри

професор Давтян Лена Левонівна, д-р фарм. наук; *доценти:* канд. фарм. наук Торхова Тамара Вікторівна, Руденко Володимир Васильович;

старші викладачі: Припула Руслан Леонідович, канд. фарм. наук; Власенко Ірина Олексіївна; *асистент* Оліфірова Тетяна Федорівна; *допоміжний склад:* ст. лаборанти Зубко Наталія Вікторівна, Борисенко Тетяна Анатоліївна; лаборант Пушкіна Людмила Миколаївна.

Історична довідка

Кафедра заснована у 1939 р. на базі Київського інституту підготовки і перепідготовки фармацевтичних кадрів в (ППФК) за активною участю чл.-кор. АН УРСР, д-ра фарм. наук, професора Я.А. Фіалкова і відновила свою діяльність у 1944 р.

Кафедра технології ліків (завідувач кафедри — доцент Є.С. Сквирська) і технології галенових препаратів (завідувач кафедри — доцент Г.А. Вайсман) займали провідне положення в Інституті удосконалення провізорів. У 1953 р. Інститут удосконалення провізорів реорганізований у фармацевтичний факультет Київського інституту удосконалення лікарів, після чого зазначені кафедри були об'єднані в одну — кафедру технології лікарських форм та галенових препаратів під керівництвом д-ра фарм. наук, професора Г.А. Вайсмана. З 1992 р. кафедра технології лікарських форм та галенових препаратів реорганізо-

вана у кафедрі технології ліків. У 1999 р. до кафедри була приєднана секція клінічної фармації і кафедра перейменована на кафедру технології ліків та клінічної фармації. У 2008 р. кафедра реорганізована у кафедрі фармацевтичної технології і біофармації.

Понад 20 років (1973–1994) кафедрою завідував д-р фарм. наук, професор Є.Є. Борзунов, а з 1994 р. кафедрою завідує доктор фармацевтичних наук, **професор Р.С. Коритнюк**.

Навчально-методична робота

На кафедрі проводяться цикли: *спеціалізації та стажування* за фахом «Загальна фармація»; *перед-атестаційний* за спеціальністю «Загальна фармація»; *тематичного удосконалення* «Актуальні питання фармакодинаміки та фармакокінетики фармакологічно активних речовин в лікарських формах».

Здійснюється підготовка провізорів-інтернів за спеціальністю «Загальна фармація». Вперше у 2006 р. кафедра почала готувати провізорів-інтернів зі спеціальності «Клінічна фармація».

Підготовка науково-педагогічних кадрів

Кафедра проводить підготовку аспірантів за спеціальністю «Технологія ліків та організація фармацевтичної справи», магістрів за спеціальністю «Загальна фармація». За останні 5 років захищені 1 докторська, 5 кандидатських дисертацій та 3 магістерські роботи.

Наукова діяльність

Основний науковий напрямок — «Науково-практичне обґрунтування технології парентеральних та м'яких лікарських засобів». На кафедрі проводяться дослідження з метою створення і розробки науково обґрунтованої технології нової лікарської форми — стоматологічних пародонтальних плівок для лікування запальних захворювань ротової порожнини. За останні 5 років отримано 8 патентів, опубліковано 1 підручник та 1 посібник, 7 методичних рекомендацій, близько 100 наукових статей. Три інфузійних розчини, розроблені на кафедрі, випускаються вітчизняною промисловістю. Викладачі кафедри постійно беруть участь у різного виду форумах. Кафедра проводить консультативну роботу з аптечними закладами та фармацевтичними виробництвами України з питань технології різних лікарських форм.

Адреса кафедри: 01112, Київ, вул. Дорогожицька, 9; тел.: (044) 205-49-56; <http://kmapo.edu.ua/ua/faculties/farmacia/liky/>

Кафедра управління охороною здоров'я

За роки існування академії кафедра пройшла шлях від курсу соціальної гігієни (до 1934 р.), який викладали різні викладачі на різних циклах, через кафедри соціальної гігієни (1935–1941), організації охорони здоров'я (1941–1966), соціальної гігієни та організації охорони здоров'я (1966–1988) до першої в Україні кафедри управління охороною здоров'я, визнаної МОЗ України (1992) провідною у викладанні наукових основ управління галуззю.

Першим завідувачем кафедри став доцент К.Ф. Дупленко (1899–1990), обраний за конкурсом у 1938 р. У довоєнні роки кафедрою була проведена певна робота по придбанню літератури, виготовленню навчальних таблиць, створенню картотеки з питань

теорії та практики охорони здоров'я, розпочата підготовка організаторів охорони здоров'я.

Відновлення діяльності кафедри у післявоєнні роки період відбулося до середини 1944 р. У перші повоєнні роки підготовку на кафедрі проходили в основному медичні статистики і методисти санітарної освіти, а перший цикл безпосередньо організаторів охорони здоров'я — завідуючих міськ(рай)здороввідділами — розпочався у 1947 р. Починаючи з 1953 р. зростає питома вага головних лікарів районних лікарень, що відповідало основним напрямкам реорганізації управління районною ланкою охорони здоров'я щодо посилення ролі головного лікаря районної лікарні та ліквідації посади завідуючого райздороввідділом. Середина 1950-х років позначилася прибуттям перших курсантів з інших республік колишнього СРСР. Таким чином «інтернаціональний» характер слухачів кафедри визначився ще задовго до передачі інституту у підпорядкування МОЗ колишнього СРСР (1965).

У 1965 р. у зв'язку з виходом на пенсію професора К.Ф. Дупленка кафедру на громадських засадах очолює міністр охорони здоров'я України П.Л. Шупик, який двічі займав цю посаду (1952–1954, 1956–1969) та ім'я якого в 1998 р. присвоєно Київській медичній академії післядипломної освіти.

До кінця 1960-х років слухачами кафедри були в основному представники сільської охорони здоров'я. У 1971 р. введено два нових цикли: головних лікарів республіканських, крайових і обласних лікарень та їх заступників, а також головних лікарів міських лікарень, у січні 1972 р. вперше проведені заняття з наукових основ управління системою охорони здоров'я. У 70–80-х роках ХХ ст. управління вже викладалось окремим курсом «Теоретичні основи науки управління», який з самого початку передбачав використання методик системного підходу в діяльності керівників органів та закладів охорони здоров'я, технології процесу управління, методів управління тощо, що надалі стало основним напрямком діяльності кафедри. Кафедру послідовно очолювали відомі організатори охорони здоров'я професори А.Д. Ярменчук (1979–1985), Б.П. Криштопа (1986–2004). У 2004 р. кафедру очолює чл.-кор. АМН України, доктор медичних наук, **професор Вороненко Юрій Васильович**.

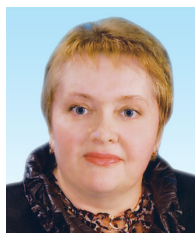
Після переходу інституту з жовтня–листопада 1991 р. у підпорядкування МОЗ України акценти були зміщені на використання в навчальному процесі основних положень сучасного менеджменту. У 1997 р. відбувся перший цикл підвищення кваліфікації з наукових основ управління ректорів вищих медичних навчальних закладів України, у 1998 р. — начальників обласних управлінь охорони здоров'я і директорів науково-дослідних інститутів.

Таким чином, за роки існування кафедра у своїй методичній спрямованості пройшла складний творчий шлях від викладання переважно розділу статистики до найвищого ступеня — викладання наукових основ управління і формування національного менеджменту в системі охорони здоров'я України, що становить складову її реформи в умовах ринкових відносин.

Майже всі викладачі, поряд з основною роботою, працюють на громадських засадах у спеціалізованих, експертних, редакційних радах, є членами атестаційних комісій. Викладачі кафедри беруть участь у реалізації міжнародних програм, зокрема проектів Європейського Союзу, Американського агентства з міжнародного розвитку, Українсько-Швейцарського проекту.

Адреса кафедри: 04112, Київ, вул. Дорогожицька, 9; тел.: (044) 205-49-69; <http://kmapo.edu.ua/ua/faculties/farmacia/ohorona/>

Кафедра контролю якості і стандартизації лікарських засобів

Завідувач кафедри — професор Ветиутніва Наталія Олександрівна, доктор фармацевтичних наук, декан медико-профілактичного і фармацевтичного факультету.

Викладачі кафедри

професор Грищенко Олена Миколаївна, д-р фарм. наук; *професор*

Максютіна Ніна Павлівна, д-р хім. наук; *доценти:* д-р фарм. наук Сур Сергій Володимирович, кандидати фарм. наук Баланда Павло Павлович, Пилипчук Любов Борисівна, Тодорова Віолета Іванівна, Марусенко Наталія Анатоліївна, канд. мед. наук Мошич Олександр Петрович; *ст. викладач* — канд. фарм. наук Паршина Надія Іванівна.

Історична довідка

Кафедра заснована у 1938 р. в Українському інституті удосконалення провізорів, який пізніше перейшов до складу Київського інституту удосконалення лікарів. Метою створення кафедри було підвищення кваліфікації провізорів у галузі контролю якості лікарських засобів і вона функціонувала як кафедра фармацевтичної хімії. Першим завідувачем кафедри був видатний вчений, д-р фарм. наук, професор Я.А. Фіалков. У 1953 р. до кафедри була приєднана кафедра фармакогнозії, яка з 1956 р. у складі цього ж інституту функціонувала окремо, а з 1992 р. кафедра фармацевтичної хімії реорганізована у кафедру фармацевтичної хімії і фармакогнозії. У 2008 р. кафедру фармацевтичної хімії і фармакогнозії перейменовано на кафедру контролю якості і стандартизації лікарських засобів. На сьогодні кафедра є провідною в академії з питань забезпечення якості, стандартизації лікарських засобів та фармацевтичного лікознавства.

Навчально-методична робота

На кафедрі проводяться цикли: *спеціалізації* за фахом «Аналітично-контрольна фармація» та «Загальна фармація»; *передатестаційний* за спеціальністю «Аналітично-контрольна фармація»; *тематичного удосконалення:* «Актуальні питання забезпечення якості та запобігання фальсифікації лікарських засобів», «Сучасна система забезпечення якості ліків на етапах їх реалізації та медичного застосування», «Наукові основи та сучасні засоби фітотерапії», «Основи гомеопатії», «Фітотерапевтичні та гомеопатичні засоби», «Застосування апі-, фітозасобів та медичних п'явок у профілактиці та лікуванні захворювань». *Здійснюється підготовка провізорів-інтернів* за спеціальностями «Загальна фармація», «Клінічна фармація».

Підготовка науково-педагогічних кадрів вищої кваліфікації

Кафедра проводить підготовку аспірантів за спеціальностями «Фармацевтична хімія та фармакогнозія», «Технологія ліків та організація фармацевтичної справи», магістрів за спеціальністю «Загальна фармація». За останні 5 років захищені 1 докторська та 2 кандидатські дисертації, виконуються 4 кандидатські дисертації.

Наукова діяльність

Основний науковий напрямок — «Наукові основи створення та забезпечення якості лікарських засобів». На кафедрі проводяться дослідження з фармацевтичної розробки лікарських засобів синтетичного та природного походження, у тому числі вивчення розчинності та профілів розчинення твердих дозованих лікарських засобів, розробляються методи аналізу та обґрунтовуються елементи системи забезпечення їх якості. Основна наукова продукція: аналітична та нормативно-технічна документація на лікарські та лікувально-профілактичні засоби, патенти, методичні рекомендації для практичної медицини і фармації, педагогічного процесу, наукові та науково-методичні публікації, виступи з доповідями на науково-практичних конференціях, конгресах, з'їздах. Співробітниками кафедри створені нові лікарські засоби Корвітин для ін'єкцій, гранули кверцетину, промисловий випуск яких здійснюється НВЦ «Борщагівський хіміко-фармацевтичний завод».

Адреса кафедри: 04112, Київ, вул. Дорогожицька, 9; тел.: (044) 205-49-69; <http://kmapo.edu.ua/ua/faculties/farmacia/himia/>

ФАКУЛЬТЕТ ПІДВИЩЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЇ ВИКЛАДАЧІВ

Кафедра гематології та трансфузіології

Кафедра гематології та трансфузіології заснована у 1968 р. на базі Київської обласної клінічної лікарні. Організатором і першим завідувачем кафедри був д-р мед. наук, професор І. П. Сарницький, який очолював кафедру до 1987 р.

З 1987 по 1989 р. завідувачем кафедри була д-р мед. наук, професор Л.М. Тищенко, з 1989 до 1992 р. кафедра була у складі кафедри терапії I (завідувач кафедри д-р мед. наук, професор І.М. Ганджа). З моменту заснування кафедри в її складі працювали в різні роки висококваліфіковані фахівці: канд. мед. наук Т.Л. Фоменко, канд. мед. наук Г.І. Довбиш, канд. мед. наук Б.І. Оберемко, канд. мед. наук І.О. Трофимець, д-р мед. наук В.В. Сатмарі, канд. мед. наук П.Ф. Демідюк.

З травня 1992 р. кафедру очолює доктор медичних наук, *професор Гайдукова Світлана Миколаївна*, заслужений діяч науки і техніки України.

Нині на кафедрі працюють завідувач кафедри — С.М. Гайдукова; професор, заслужений винахідник України С.А. Гусева; професор С.В. Видиборець, який водночас є деканом факультету підвищення кваліфікації викладачів і головним позаштатним ге-

матологом МОЗ України; доцент Л.А. Сивак, який водночас є заступником декана терапевтичного факультету; доцент Л.О. Ковалкіна; доцент Г.І. Мороз; асистент О.А. Карнабеда.

Основним напрямком діяльності кафедри є підготовка кадрів для практичної медицини з трьох спеціальностей: гематології, дитячої гематології та трансфузіології. Крім того, проводиться наукова, організаційно-медична, консультативна та лікувальна робота. Лише за останні 15 років підготовлено понад 3000 лікарів з вищезазначених спеціальностей.

Кафедра займається підготовкою вітчизняних і іноземних клінічних ординаторів та аспірантів та є базовою з двох спеціальностей — гематології та трансфузіології.

Науково-дослідна робота кафедри спрямована на вивчення та впровадження в практичну роботу нових методів діагностики та лікування хворих з анеміями та захворюваннями крові.

За період існування кафедри її співробітниками захищено 4 докторських та 15 кандидатських дисертацій; виконуються 1 докторська та 6 кандидатських дисертацій. Викладачі кафедри підвищували свій професійний рівень у науково-дослідних установах країни та за її межами — в Німеччині, Швейцарії, Японії, Франції, Австрії.

Слід відзначити постійне збільшення кількості наукових розробок кафедри. За роки існування кафедри її співробітниками отримано понад 60 патентів на винаходи, видано 12 методичних розробок. Співробітниками кафедри опубліковано 4 підручники (за редакцією професора С.М. Гайдукової), 27 посібників та понад 1000 наукових праць. Професор С.М. Гайдукова — член Спеціалізованої вченої ради за спеціальністю 03.00.01 — «Радіобіологія» в Науковому центрі радіаційної медицини АМН України; член Спеціалізованої вченої ради Д26.613.06 за спеціальністю 14.01.02 — «Внутрішні хвороби»; член вченої ради інституту гематології та трансфузіології АМН України; головний редактор міжнародного науково-практичного збірника «Нове в гематології та трансфузіології», член редакційної колегії журналів «Український медичний часопис», «Український журнал гематології та трансфузіології». Професор С.В. Видиборець — член Спеціалізованої вченої ради Д26.613.06 за спеціальністю 14.01.02 — «Внутрішні хвороби», заступник головного редактора міжнародного науково-практичного збірника «Нове в гематології та трансфузіології». Професор Гусєва С.А. — головний редактор часопису «Український журнал гематології та трансфузіології».

Кафедра розташована на базі гематологічного відділення для дорослих та відділення дитячої онкогематології Київського обласного онкологічного диспансеру. Базою кафедри є Головний військовий клінічний госпіталь МО України, Дорожня станція переливання крові. Співробітники кафедри виконують великий обсяг лікувально-консультативної роботи в гематологічному відділенні, а також плідно співпрацюють з Інститутом гематології та трансфузіології АМН України.

Адреса кафедри: 04112, Київ, вул. Багговутівська, 1; тел.: (044) 483-16-61; <http://kmapo.edu.ua/ua/faculties/qualification/transport/>

Кафедра філософії

У 1948 р. була відкрита кафедра марксизму-ленінізму у складі трьох викладачів (до числа яких входив М.А. Гінзбург — почав працювати з 1946 р.). Цю кафедру очолила А.М. Окунь (працювала в академії до 1960 р.), а з 1952 р. завідувачою стала доцент В.У. Брик.

У другій половині 1960-х років кафедра марксизму-ленінізму була перетворена на курс філософських питань медицини та біології. Цей курс у 1968 р. очолила доцент, канд. філос. наук О.О. Давиденко (працювала до 1987 р.).

З 1988 р. завідувачем курсом став канд. філос. наук, доцент В.Л. Кулініченко (лікар за фахом), який в тому ж році очолив новостворену кафедру марксистсько-ленінської філософії (з 1993 р. — курс філософії). У його складі у різні роки працювали завідувач, доцент В.Л. Кулініченко, професор М.І. Михальченко (за сумісництвом), доцент Б.Т. Титаренко, старші викладачі канд. філос. наук О.Ю. Мережинська, А.М. Гірник, Н.В. Коваленко.

З березня 1999 р. в Академії була створена кафедра гуманітарних дисциплін у складі 2 підрозділів — філософії та іноземних мов, завідувачем якої став доцент В.Л. Кулініченко.

У 2005 р. кафедра філософії була відновлена. На сьогодні кафедру очолює д-р філос. наук, професор **Валентин Леонідович Кулініченко**, голова Комітету з етики НМАПО. Співробітники кафедри: чл.-кор. НАН України, д-р філос. наук, професор М.І. Михальченко, д-р мед. наук, професор О.Ю. Карагодіна, канд. філос. наук, доцент О.Ю. Мережинська, канд. біол. наук, доцент С.В. Пустовіт, ст. викладач С.М. Глизь, асистент Н.В. Коваленко, ст. лаборант Л.М. Мазур. На кафедрі проводяться курси «Методологія та логіка клінічної діяльності лікаря», «Деонтологічні та гуманітарні аспекти діяльності лікаря», «Методологія та логіка науково-дослідницької роботи», «Організація та проведення етичної експертизи біомедичних досліджень», «Етика біомедичних досліджень», «Основні напрямки сучасної психосоматичної медицини», «Духовні аспекти практичної діяльності лікаря та провізора», «Основи конституційного права», «Історія українського народу та культури. Минуле, сучасне та стратегії майбутнього», для циклів спеціалізації, передатестаційної підготовки, тематичного удосконалення лікарів, інтернів, клінічних ординаторів, магістрів, аспірантів та здобувачів.

На кафедрі вивчаються актуальні проблеми філософії медицини, соціокультурного розвитку України, охорони здоров'я, соціально-психологічні особливості політичних процесів в Україні, питання біоетики та валеології. Значне місце у науковій роботі посідають питання розвитку системи післядипломної медичної освіти.

Адреса кафедри: 04112, Київ, вул. Дорогожицька, 9; тел.: (044) 205-49-87; <http://kmapo.edu.ua/ua/faculties/qualification/filosof/>

Кафедра іноземних мов

У 1962 р. за завданням МОЗ колишнього СРСР з метою підготовки лікарів та викладачів медичних дис-

циплін для роботи за кордоном була створена кафедра іноземних мов. Засновник кафедри — В.О. Зінкевич, учасник Великої Вітчизняної війни.

З 1983 до 1999 р. кафедру очолювала старший викладач Т.І. Усова, відмінник охорони здоров'я України.

На кафедрі плідно працював великий колектив викладачів — старші викладачі Л.Ф. Лахтіонова, С.А. Мальцева, Л.М. Билицька, С.М. Матешко, Т.Ю. Кучинська, Н.М. Сергійчук, викладачі Р.І. Кравченко, Н.Ю. Бродська У 1999 р. кафедра іноземних мов увійшла до складу кафедри гуманітарних дисциплін як підрозділ іноземних мов.

У 2005 р. підрозділ іноземних мов знову отримав статус кафедри, на якій наразі працюють 7 викладачів англійської, французької, німецької, української та російської мов: завідувач кафедри — кандидат педагогічних наук, **доцент Лада Юріївна Лічман**, ст.викладач Т.Г. Будківська, ст. викладач Т.І. Усова, канд. філол. наук, ст. викладач М.В. Гусар, асистенти І.Ю. Марченко, В.М. Табере, Л.А. Палей.

Викладачі кафедри іноземних мов працюють над проблемою удосконалення методики викладання іноземних мов, займаються відбором та розширенням словникового запасу з урахуванням різних медичних спеціальностей, займаються науковим перекладом.

У навчанні використовуються сучасні методики викладання, засоби презентації матеріалу, активізації лексико-граматичного матеріалу, що дає змогу скоротити термін формування умінь та навичок володіння іноземною мовою. Завдяки зворотному зв'язку кафедра має цінні матеріали та медичну документацію з різних фахів, які оптимально спрямовують навчальний процес та профільне навчання.

Викладачами кафедри проводяться заняття на циклах підготовки аспірантів та здобувачів з англійської та французької мови, з іноземними громадянами, які отримали вищу медичну освіту у себе на батьківщині, з російської мови. Всі цикли проводяться як на умовах держзамовлення, так і на госпрозрахункових засадах. На кафедрі проводяться вступні іспити до магістратури та аспірантури з англійської, французької, німецької, російської (для іноземців), української мов.

Наукова робота кафедри іноземних мов спрямована на оптимізацію та інтенсифікацію навчального процесу, дослідження сучасних концепцій навчання іноземних мов, пошук і відбір медичної термінології та граматичних структур з оригінальної медичної наукової літератури. За цими напрямками систематично публікуються наукові статті. Викладачі кафедри іноземних мов також виконують значний обсяг перекладацької роботи на міжнародних конференціях, конгресах та симпозиумах.

Адреса кафедри: Київ, вул. Дорогожицька, 9; тел.: (044) 205-49-36; <http://kmapo.edu.ua/ua/faculties/qualification/inostr/>

Кафедра судової медицини

Кафедра була створена у 1938 р. Її засновником і першим завідувачем була д-р мед. наук, професор

А.М. Гамбург. Базами кафедри у той час були Київський судово-медичний морг і судово-медична амбулаторія.

У 1972 р. кафедру очолив д-р мед. наук, професор В.П. Хоменок, а з 1987 р. завідувачем кафедри став д-р мед. наук, професор Ю.П. Шупик. Базами кафедри в цей час були Київське міське бюро судово-медичної експертизи і Головне бюро судово-медичної експертизи.

З 2006 р. кафедру очолив доктор медичних наук, **професор Володимир Дем'янович Мішалов**. Співробітниками кафедри є д-р мед. наук, професор Ю.П. Шупик; канд. мед. наук, доценти Т.В. Хохолева, В.Г. Бурчинський, О.О. Гуріна, В.Д. Сухий; викладач, канд. мед. наук Г.А. Зарицький та старший лаборант Т.І. Корнієнко. Базами кафедри є Київське міське бюро судово-медичної експертизи і Головне бюро судово-медичної експертизи.

На кафедрі здійснюється підготовка інтернів, магістрів, клінічних ординаторів, а також лікарів судово-медичних експертів на циклах тематичного удосконалення, стажування та передестаційних циклах.

Основним науковим напрямком НДР кафедри є «Судово-медична оцінка вогнепальних ушкоджень тіла і одягу» з термінами виконання 2006–2010 рр.

Експертна робота: всі викладачі кафедри беруть участь у виконанні складних судово-медичних експертиз, рецензуванні експертних висновків експертів Головного бюро судово-медичної експертизи МОЗ України, наданні консультативної допомоги як експертам баз і бюро судово-медичної експертизи, так і працівникам слідчо-судових органів.

Адреса кафедри: 04112, Київ, вул. Оранжерейна, 9; тел.: (044) 440-97-98; факс: (044) 440-03-65; <http://kmapo.edu.ua/ua/faculties/qualification/sud/>

Кафедра клінічної лабораторної діагностики

Кафедра заснована у 1960 р. Першим завідувачем кафедри став професор І.Г. Федоров, який очолював її до грудня 1972 р.

З грудня 1973 до листопада 1990 р. кафедру очолювала професор М.А. Базарнова — учениця професора А.Я. Альтаузіна

З листопада 1990 р. завідувачем кафедри стає професор Г.М. Липкан — учень професорів І.Г. Федорова та Г.А. Даштаянца.

З лютого 2007 р. кафедру очолює доктор медичних наук, **професор Луньова Ганна Геннадіївна**, автор 85 друкованих робіт, 2 монографій, 6 патентів. Під її керівництвом навчаються та виконують наукову роботу 2 аспіранти, 5 клінічних ординаторів (з яких 2 іноземних) та 3 магістри.

На кафедрі працюють 5 доцентів, 1 асистент, 2 лаборанти з вищою освітою. Колектив сформований з висококваліфікованих фахівців, які забезпечують

високий рівень навчання. Кафедра є базовою за фахом «клінічна біохімія». Щорічно кафедра проводить 12 циклів.

З 2007 р. кафедра виконує планову наукову роботу «Роль генетичних детермінант та імунних механізмів у розвитку ендотоксикозу як базисного стану формування метаболічних розладів з метою розробки засобів корекції у хворих на ішемічну хворобу серця».

Колектив кафедри бере активну участь у розробці навчальних планів і програм, проводить велику методичну та консультативну роботу на допомогу органам охорони здоров'я, роботу з практичними лікарями-лаборантами щодо наставництва, бере участь у атестаціях лікарів-лаборантів та лікарів інших спеціальностей, у роботі Всеукраїнської асоціації клінічної хімії та лабораторної медицини.

Адреса кафедри: Київ, вул. Дорогожицька, 9; тел.: (044) 205-49-86; <http://kmapo.edu.ua/ua/faculties/qualification/labor/>

Кафедра медичної генетики

Кафедру організовано в 1989 р. на базі самостійного курсу медичної генетики, який існував з 1987 р. при кафедрі неонатології Київського державного інституту удосконалення лікарів. Засновником як курсу, так і кафедри була лікар-педіатр та лікар-генетик вищої категорії, лауреат Державної премії України, член Нью-Йоркської академії наук, д-р мед. наук, професор Т.І. Бужієвська.

З квітня 2000 р. до сьогодні кафедрою керує заслужений діяч науки і техніки, член-кореспондент АМН України, доктор медичних наук, **професор Наталія Григорівна Горovenко**, яка є головним фахівцем МОЗ України з медичної генетики, членом Вченої ради

МОЗ України.

Нині на кафедрі працюють доценти: канд. мед. наук Л.П. Шейко та канд. біол. наук С.В. Подольська, асистенти: канд. мед. наук Н.О. Пічкур, канд. біол. наук О.Г. Євсеєнкова, Л.І. Брішевац.

Висококваліфіковані співробітники кафедри проводять педагогічну, лікувальну та наукову роботу в різних напрямках медичної та клінічної генетики, медико-генетичного консультування родин, дородової діагностики спадкових та вроджених патологічних станів плода, хромосомного аналізу, біохімічної діагностики порушень метаболізму, ДНК-діагностики генетичних ушкоджень у пре- та післянатальний період.

Кафедра є базовою в системі післядипломної освіти з медичної та лабораторної генетики в Україні.

Клінічними базами кафедри є: медико-генетичний центр УДСЛ «Охматдит», Центральна поліклініка Печерського району м. Києва, відділення пульмонології та доказової медицини Інституту фтизіатрії та пульмонології АМН України. Кафедра є базою для клінічних випробувань лікарських засобів Фармакологічного центру МОЗ України.

У 2002 р. на території лабораторного корпусу НМАПО організовано та відкрито Міжнародний генетичний центр, оснащений найсучаснішою діагностичною апаратурою для молекулярно-генетичних та

цитогенетичних досліджень, що дозволяє працювати на високому науково-методичному рівні.

На кафедрі у 2005 р. створено Референс-центр з молекулярної діагностики МОЗ України.

Кафедра постійно піклується про професійний та науковий ріст фахівців з медичної генетики: співробітниками та аспірантами кафедри виконані та захищені 2 докторські та 7 кандидатських дисертацій. Нині виконуються 3 докторські та 4 кандидатські дисертації з медичної генетики. Через аспірантуру підготовлено 5 кандидатів медичних наук, зараз навчається 1 аспірант.

Співробітники кафедри брали активну участь в організації та проведенні науково-практичних конференцій згідно реєстру МОЗ України: «Сучасні досягнення медичної генетики» (1999), «Генетика мультифакторіальної патології» (2004), «Сучасні лабораторні методи дослідження спадкової патології» (2004), «Актуальні питання медичної генетики» (2007).

Адреси кафедри: Київ, вул. Підвисоцького, 4А, Київ, вул. Дорогожицька, 9; тел.: (044) 258-15-55, 205-48-13; e-mail: medgen@nmapo.kiev.ua; <http://kmapo.edu.ua/ua/faculties/qualification/genetic/>

Кафедра медичної інформатики

Створена у 1986 р. згідно з наказом № 1 від 02.01.1986 р. ГУУЗ Міністерства охорони здоров'я колишнього СРСР відповідно до рішення Всесоюзної наради активу робітників МОЗ щодо прискорення науково-технічного прогресу. Спочатку кафедра називалася «кафедра медичної інформатики та обчислювальної техніки», з 1996 р. — *кафедра медичної інформатики*. У 1999 р. до складу кафедри ввійшов *підрозділ педагогіки та психології*. Кафедра є базовою в системі післядипломної освіти.

Ініціатором створення першої кафедри медичної інформатики не лише в Україні, а й в колишньому СРСР став відомий вчений, заслужений діяч науки і техніки України, дійсний член Міжнародної академії інформатизації та Української академії інформатики, доктор медичних наук, **професор Мінцер Озар Петрович**, який її очолює й нині. Ім'я професора О.П. Мінцера широко відоме в наукових колах не лише нашої країни, а й далеко за її межами. Він учень видатного вченого, академіка АН України М.М. Амосова. Творчий доробок О.П. Мінцера становить понад 550 наукових праць у галузі медицини, медичної інформатики та кібернетики, теорії та методики навчання, під його керівництвом підготовлено та захищено понад 100 кандидатських та докторських дисертацій.

Історія розвитку кафедри, як і самої науки інформатики досить коротка. Проте за цей час на кафедрі пройшли підготовку понад 6 тис. слухачів, серед яких майже половина практичних лікарів, решта — наукові співробітники та викладачі вищих медичних навчальних закладів України. Короткострокові цикли на кафедрі пройшли понад 15 тис. інтернів та слухачів суміжних циклів. Інформація про всіх слухачів, які навчалися на кафедрі, зберігається в автоматизованій

базі даних, створеній силами професорсько-викладацького складу.

Співробітниками кафедри медичної інформатики з підрозділом педагогіки та психології проведено понад 350 циклів тематичного вдосконалення, серед яких найбільшою популярністю користуються такі: «Використання персональних комп'ютерів у медичній практиці», «Сучасні аспекти навчання в медицині», «Математичні методи обробки інформації», «Інтернет — втілення сучасних інформаційних технологій», «Безперервна медична освіта в контексті Болонського процесу», «Доказова медицина», «Дистанційне навчання в медицині» тощо. На кафедрі створена і видана *Уніфікована програма* з основ медичної інформатики та кібернетики в охороні здоров'я для післядипломного навчання лікарів та провізорів.

З 2005 р. кафедра разом з *Науковим навчально-методичним центром дистанційної освіти* вперше в Україні розпочала впровадження *технологій дистанційного навчання та надання телемедичних консультацій*.

Сьогодні на кафедрі працюють 12 співробітників: завідувач кафедри (професор О.П. Мінцер), професор (доцент К.О. Чалий), 5 доцентів (О.В. Гойко (зазвичай кафедри), В.В. Краснов (куратор підрозділу педагогіки та психології), Л.Ю. Бабінцева, Л.О. Скрипченко, М.В. Банчук), 3 асистенти (С.І. Мохначов, Т.Б. Кодлубовська, С.О. Смольнікова), 2 лаборанти.

Кафедра медичної інформатики щорічно оновлює перелік циклів тематичного навчання. Лише за останні 2 роки на кафедрі розроблено 6 навчальних планів для циклів тематичного вдосконалення, а саме: «Доказова медицина», «Інформаційні технології в фармації», «Електронна медична документація і технологія електронної медичної паспортизації», «Безперервна медична освіта лікарів та провізорів у контексті Болонського процесу», «Фінансування та управління у сфері охорони здоров'я», «Дослідження операцій (аналіз наукових проблем з точки зору отримання грантів)» тощо.

Наукові, педагогічні, технологічні та організаційні інновації кафедри є свідченням її потужного творчого потенціалу. Багато результатів роботи кафедри супроводжує слово «вперше».

Сьогодні співробітниками кафедри виконується декілька науково-дослідних робіт: «Медичний електронний паспорт громадянина України» (на замовлення МОЗ України), «Системно-інформаційна методологія оцінки ефективності та управління якістю медичних послуг і медичної освіти» та спільна науково-дослідна робота «Розробка нормативної бази системи безперервного професійного розвитку лікарів для забезпечення високої якості надання медичної допомоги населенню України».

У 2006 р. за ініціативи професора О.П. Мінцера відроджено спеціальність 14.03.11 — «Медична та біологічна інформатика і кібернетика» (медичні та біологічні науки) та створено спеціалізовану вчену раду Д 26.613.10 по захисту дисертацій на здобуття наукового ступеня доктора (кандидата) наук, яку він очолює. Раду відкрито у НМАПО.

У 2007 р. створено новий науково-практичний журнал «Медична інформатика та інженерія». Поява

профільного журналу стала важливим фактором сприяння розвитку нової спеціальності.

Кафедра є ініціатором створення Всеукраїнської громадської організації «Асоціація спеціалістів з медичної інформатики, статистики та біомедичної техніки», разом з якою щорічно проводить науково-методичні конференції з міжнародною участю «Інформаційні технології в охороні здоров'я та практичній медицині». Кафедра активно співпрацює з Європейським співтовариством за програмою створення єдиної системи медичної освіти в Європі та з питань використання новітніх інформаційних технологій у практичній медицині. Кафедра неодноразово брала участь у міжнародних виставках, симпозіумах, семінарах та конференціях, де представляла свої розробки з питань створення електронної медичної документації та впровадження у навчальний процес дистанційної системи освіти, за що буда відзначена почесним дипломом.

Співробітниками кафедри за останні 5 років було опубліковано понад 200 наукових праць, видано 5 монографій, 10 методичних та навчальних посібників, отримано 6 авторських свідоцтв, підготовлено 4 кандидатських і 1 докторську дисертації.

Адреса кафедри: Київ, вул. Дорогожицька, 9; <http://kmapo.edu.ua/ua/faculties/qualification/informatika/>

Кафедра патологічної та топографічної анатомії

1. Патологічна анатомія

Заснована у 1922 р. Перший завідувач кафедри, професор І.Т. Титов, учень професора В.К. Високовича, перший декан Клінічного інституту для удосконалення лікарів. У довоєнний час кафедру очолювали професор П.А. Кучеренко, автор першого підручника з патанатомії українською мовою, та В.В. Лауер. У роки Великої Вітчизняної війни кафедра була розграбована. Свою діяльність кафедра відновила у 1944 р. Майже 30 років кафедрою завідував професор М.К. Даль. В той час була поновлена матеріальна база кафедри, почали регулярно проводитися цикли спеціалізації та удосконалення лікарів-патанатомів. У різний час на кафедрі працювали професор Н.О. Максимович, В.Л. Бялик, доцент І.М. Естрін, викладачі В.С. Вятченко та Д.О. Закусило. З 1973 по 1992 р. кафедру очолював професор А.П. Федотов, видатний український гістохімік, на ній працювали доценти І.М. Естрін, В.П. Сільченко, А.С. Костромін, асистенти, канд. мед. наук: В.О. Войтенко, А.М. Птиця, К.М. Шатрова та С.В. Дейнека.

З 1992 р. кафедрою завідує учень професорів Є.І. Чайки та А.П. Федотова, доктор медичних наук, **професор Валерій Петрович Сільченко**, автор 145 наукових праць, керівник 4 кандидатів медичних наук. На сьогодні на кафедрі працюють д-р мед. наук, професор В.П. Сільченко, д-р мед. наук, професор І.В. Іркін, доцент К.М. Шатрова, асистенти С.О. Руденко та В.І. Заріцька. Навчаються 2 клінічні ординатори: Т.В. Тімоніна та А.В. Філіпенко.

За період існування кафедри її співробітники були керівниками понад 130 дисертацій, з них понад 40 — з фаху «Патологічна анатомія». Всі аспіранти кафедри захистили кандидатські дисертації. Працівниками кафедри опубліковано 5 монографій та понад 600 наукових праць.

Співробітники кафедри досконало володіють сучасними методами гістохімічного, гістоензимологічного та електронно-мікроскопічного аналізу, вони неодноразово удосконалювали методики фарбування препаратів на виявлення різних інгредієнтів тканин. Колектив кафедри створив програми та робочі плани з усіх видів інтернатури, спеціалізації та удосконалення зі спеціальності «Патологічна анатомія» та «Дитяча патологічна анатомія». На кафедрі створений унікальний музей мікроскопічних препаратів практично з усіх видів сучасної патології, який налічує близько 35 тис. одиниць. За програмами та комп'ютерними тестами, розробленими на кафедрі, навчаються і підвищують кваліфікацію практично всі лікарі-патологоанатоми України. Усі завідувачі патологоанатомічними обласними відділеннями та бюро України є учнями кафедри. Кафедра — консультативний центр для патологоанатомів та судово-медичних гістологів України.

2. Секція топографічної анатомії та оперативної хірургії

З 1945 по 1996 р. — кафедра оперативної хірургії та топографічної анатомії. Завідувач кафедри К.І. Числовський. З 1970 р. кафедру очолив професор М.Н. Умовіст, на кафедрі працювали професори: М.Н. Умовіст, М.І. Симорот, доценти: Д.Л. Горбатюк, В.О. Гудзенко, Н.О. Марей, Ю.Б. Чайковський, канд. мед. наук: П.С. Кризина, І.М. Леоненко, В.Б. Раскалей. У 1991 р. кафедру очолив професор М.І. Симорот. З 1996 р. кафедра реорганізована в курс. Колишня кафедра топографічної анатомії та оперативної хірургії зустрічає 90-річчя КМАПО як секція топографічної анатомії при кафедрі патологічної анатомії у складі д-ра мед. наук, доцента П.С. Кризини.

Адреса кафедри: Київ, вул. Багговутівська, 1, Київська обласна клінічна лікарня, корпус № 12; тел.: (044) 483-71-05; <http://kmapo.edu.ua/ua/faculties/qualification/anatomia/>

Кафедра радіології

Кафедра радіології (під назвою рентгенології) заснована як курс у 1936 р. За 72 роки свого існування вона тричі реорганізувалася: у 1957 р. на дві самостійні (рентгенологія та медична радіологія), у 1999 р. — на об'єднану (радіологія), у 2008 р. — знову на дві самостійні (променева діагностика і радіологія).

У різні роки нині діючу кафедру радіології очолювали: чл.-кор. АН України, професор Олексій Опанасович Городецький (1957–1960), д-р біол. наук, професор Микола Федорович Ліпкан (1960–1966), заслужений діяч науки і техніки України, лауреат Державної премії України, д-р мед. наук, професор Тамара Порфиріївна Сиваченко (1966–1993), заслужений

діяч науки і техніки України, д-р мед. наук, професор *Дмитро Сергійович Мечев* (з 1993 р. і до сьогодні).

Нині на кафедрі працюють 10 співробітників професорсько-викладацького складу: професори Д.С. Мечев, О.І. Авраменко, О.В. Щербіна, Д.А. Лазар; доценти В.О. Мурашко (завідувач курсу радіаційної гігієни), В.П. Іщенко, В.П. Івчук, Т.І. Чеботарьова, М.М. Фірсова, асистент М.В. Соколовська; інженер Ю.О. Рибкін і 5 осіб допоміжного складу.

З 2000 р. кафедра є базовою (головною) в Україні з трьох радіологічних спеціальностей: променева терапія, радіонуклідна діагностика і терапія, радіаційна гігієна.

Щорічно співробітники кафедри публікують в середньому 40–50 наукових праць, серед яких за останні 7 років — 3 монографії, 8 навчальних посібників, 2 підручники, опубліковано 9 методичних рекомендацій і лекцій, отримано 9 деклараційних патентів на винаходи. У 2004 р. Російською академією природознавчих наук зареєстровано (№ 241) Відкриття професора Д.С. Мечева зі співавторами «Закономерность патогенеза местных лучевых повреждений мягких тканей организма человека» з нагородженням почесними медалями ім. І. Павлова (срібна) і С. Капіці.

Закінчена переробка унікального двотомного підручника «Променева діагностика» (Т. 1 — 1998 р. — 527 с., Т. 2 — 2002 р. — 639 с.; перероблений підручник подано до друку в 2008 р.).

За останні роки (2001–2008) на кафедрі захищено 4 докторські (О.І. Солодянникова, О.В. Щербіна, Д.А. Лазар, С.С. Макеєв) і 5 кандидатських (С.С. Макеєв, А.М. Абрамюк, Ю.П. Северін, Р.Б. Костриця і М.В. Соколовська) дисертацій.

З 2004 р. під егідою НМАПО почав функціонувати журнал «Радіологічний вісник» (головний редактор — д-р мед. наук В.О. Рогожин, заступник — професор Д.С. Мечев).

Адреса кафедри: 04112, Київ, вул. Дорогожицька, 9; тел.: (044) 483-06-05; e-mail: kmapo-rad@ukrpost.net; <http://kmapo.edu.ua/ua/faculties/qualification/radiologia/>

Кафедра променевої діагностики

Кафедра рентгенології (променевої діагностики) заснована у 1936 р. Першим керівником кафедри був доцент М.І. Шор. Спочатку на кафедрі проводилися лише цикли спеціалізації з рентгенології. З 1944 р. на кафедрі під керівництвом професора О.О. Городецького почали проводити цикли тематичного удосконалення з рентгенології, а з 1954 р. — і з медичної радіології.

У 1957 р. кафедра була розділена на дві самостійні кафедри: рентгенології та медичної радіології. У різні періоди кафедру очолювали: д-р мед. наук, професор А.Є. Рубашова (1957–1967), д-р мед. наук, професор Г.Ю. Коваль (1967–1994), канд. мед. наук, доцент О.О. Гончар (1994–1999), д-р мед. наук, професор Д.С. Мечов.

З появою нових методів променевого дослідження збільшився обсяг роботи кафедри, почалася підготовка спеціалістів з ультразвукової діагностики (1988), комп'ютерної томографії (1991). У зв'язку з цим у 1989 р. змінено назву кафедри з «рентгенології» на «променевої діагностики». У цей період на кафедрі

вперше в Україні розроблена і впроваджена в практику система автоматизованого комп'ютерного контролю знань лікарів-курсантів і навчальний план та програма з інтернатури за фахом «Радіологія-діагностика».

У 1999 р. за наказом ректора КМАПО професора В.М. Гиріна відбулося об'єднання кафедр променевої діагностики та медичної радіології в єдину кафедру радіології під керівництвом д-ра мед. наук, професора Д.С. Мечова.

За весь період існування кафедри на основі розробки наукових досліджень професорсько-викладацького колективу створені фундаментальні роботи, що знайшли широке визнання в науковій та практичній рентгенології. На кафедрі захищено 7 докторських і 29 кандидатських дисертацій, опубліковано 10 монографій, настанова «Променева діагностика» (у 2 томах), збірник тестових питань з рентгенології «Променева діагностика», 8 збірників наукових праць, 18 методичних рекомендацій, 7 навчальних посібників, понад 1700 статей і тез. Одержано авторське посвідчення на винахід та впроваджено у практичну охорону здоров'я понад 52 раціоналізаторських пропозицій; підготовлено 15 аспірантів, 3 магістри, 38 вітчизняних і 42 іноземних клінічних ординаторів. Викладачі кафедри виконують великий обсяг лікувально-діагностичної роботи (до 9000 променевих досліджень щорічно). З 2004 р. на кафедрі під егідою НМАПО засновано журнал «Радіологічний вісник». Кафедра є головною базовою в Україні з рентгенології та ультразвукової діагностики.

З 2008 р. знову відбувся розподіл кафедри на дві самостійні: променевої діагностики та радіології. Кафедру променевої діагностики очолює доктор медичних наук, **професор Ірина Миколаївна Дикан**, яка є головним рентгенологом МОЗ України.

За невеликий період роботи кафедри під керівництвом професора І.М. Дикан проведена велика робота: розширено кількість клінічних баз, які обладнані новітніми КТ-, МРТ-, УЗ- і рентгеновськими апаратами; інтенсифікована робота по проведенню навчального процесу на високому науковому і технічному рівні, підвищений вклад викладачів кафедри у розвиток радіологічної науки.

Кафедра спортивної медицини та санології

Кафедра спортивної медицини та санології заснована у 1992 р. Створення кафедри було зумовлено тим, що у 1991 р. в Україні вперше в світі з ініціативи **професора Геннадія Леонідовича Апанасенка** була затверджена нова лікарська спеціальність — санологія (медичний розділ валеології). Крім того, з'явилася необхідність спеціалізації та удосконалення лікарів, які забезпечують спортивні та оздоровчі тренування. Базу кафедри: Київський центр спортивної медицини та Київський центр здоров'я. Серед викладачів 2 професори, 2 кандидати наук на посаді доцентів та 2 кан-

дидати наук на посаді асистентів. Усі викладачі мають вищу кваліфікаційну категорію. Кафедра розробила навчальні програми спеціалізації, ПАЦ, ТУ, інтернатури, клінічної ординатури і кандидатського мінімуму з відповідних дисциплін.

У перші роки роботи були визначені критерії санології як науки, її теоретико-методологічні основи, понятійний апарат. Зараз кафедра розвиває такі наукові напрямки:

Діагностика, прогнозування і управління здоров'ям людини. Цей напрямок, сформований професором Г.Л. Апанасенком, є основою санології як науки. Теоретичні принципи проблеми викладені в монографіях Г.Л. Апанасенка «Еволюція біоенергетики і здоров'я людини» (1992) та «Медична валеологія» (1998, у співавторстві з Л.О. Поповою).

Інтегративний підхід в управлінні здоров'ям, основним принципом якого є немедикаментозна психосомаатична гармонізація. Цей напрямок сформований професором Л.О. Поповою і втілений у педагогічно-му процесі у вигляді циклів ТУ «Психовалеологія» та «Інтегративна медицина» (у співавторстві з доцентом Л.М. Волгіною).

Технології збереження здоров'я. Цей напрямок представлений такими аспектами: тілесноорієнтовані підходи та методики (доцент М.В. Морозов, асистент Ю.В. Бушуев), антигомотоксична терапія (доцент Л.М. Волгіна зі співавторами), якість життя, вода та здоров'я (професор Г.Л. Апанасенко), музикотерапія тощо.

Теоретичні та практичні аспекти здоров'я спортсменів (професор Г.Л. Апанасенко, асистент Ю.С. Чистякова).

Проблеми ранньої смерті у спортсменів (асистент Ю.С. Чистякова).

За матеріалами досліджень доповідали співробітники кафедри на ряді міжнародних, національних з'їздів та симпозіумів. На кафедрі захищено 3 докторських та 12 кандидатських дисертацій. Кафедра є базовою за фахом «Спортивна медицина» та «Санологія». Завідувач кафедри, професор Г.Л. Апанасенко — голова Проблемної комісії МОЗ та АМН України «Санологія і валеологія», член редколегії 2 закордонних та 3 українських наукових журналів, член Національної ради з питань охорони здоров'я при Президентів України.

Адреса кафедри: 01033, Київ, вул. Тарасівська, 6; тел.: (044) 235-42-09; e-mail: ksmv-nmapo@ukr.net; <http://kmapo.edu.ua/ua/faculties/qualification/sanologia/>

ІНСТИТУТ СТОМАТОЛОГІЇ

Інститут стоматології НМАПО створений 2 червня 2003 р. наказом МОЗ України № 1241 від 03.06.2003 р. «Про створення Інституту стоматології КМАПО імені П.Л. Шупика». Директор інституту — доктор медичних наук, **професор Павленко Олексій Володимирович**. Підпорядкованість і структура Інституту стоматології НМАПО: МОЗ України — НМАПО — Інститут стоматології:

Вчена рада Інституту

Спеціалізована Вчена рада

Рада трудового колективу

Дирекція (сектори: плано-фінансовий; навчально-методичний; науково-дослідний; інформаційно-аналітичний; міжнародних зв'язків; господарчий)

Методичний кабінет

Кафедра стоматології (завідувач — професор, д-р мед. наук О.В. Павленко)

Кафедра терапевтичної стоматології (завідувач — професор, д-р мед. наук Г.Ф. Білоклицька)

Кафедра ортопедичної стоматології (завідувач — професор, д-р мед. наук В. І. Біда)

Кафедра щелепно-лищевої хірургії (завідувач — професор, д-р мед. наук О.О. Тимофеев)

Кафедра стоматології дитячого віку (завідувач — професор, д-р мед. наук Н.О. Савичук)

Кафедра ортодонції (завідувач — канд. мед. наук М.С. Драгомирецька)

Курси удосконалення зубних техніків, підготовки та перепідготовки асистентів стоматологів та медичних сестер стоматологічного профілю

Фантомний клас

Стоматологічна поліклініка.

Мета діяльності Інституту стоматології НМАПО — забезпечення потреб закладів охорони здоров'я у підготовці, перепідготовці та підвищенні кваліфікації лікарів-стоматологів за спеціальностями стоматологічного профілю згідно з наказом МОЗ України № 359, 621 (інтернатура).

Науково-педагогічний потенціал структурних підрозділів стоматологічного профілю становить: 7 докторів наук; 7 професорів; 37 кандидатів медичних наук; 22 доценти; 22 асистенти, 9 аспірантів, планується 2 докторські дисертації.

Силами Інституту стоматології забезпечується науково-методичний супровід видання фахових журналів:

«Современная Стоматология»

«Дентальные технологии»

«Зубопротезная техника»

«Эскулап-Дантист».

Співробітники кафедр, які є головними фахівцями МОЗ України, ГУОЗ та МЗ м. Києва:

О.В. Павленко — головний позаштатний стоматолог МОЗ України

О.О. Тимофеев — головний позаштатний хірург-стоматолог МОЗ України

Н.О. Савичук — головний позаштатний дитячий стоматолог МОЗ України, ГУОЗ та МОЗ м. Києва;

М.С. Драгомирецька — головний позаштатний ортодонт МОЗ України.

9 червня 2003 р. організована Вчена рада Інституту стоматології КМАПО згідно з наказом № 1257 від 04.06.2003 р. «Про створення Вченої ради Інституту стоматології КМАПО ім. П.Л. Шупика», 10 березня 2004 р. створена спеціалізована Вчена рада по захисту кандидатських дисертацій за спеціальністю «стоматологія».

Інститут стоматології бере участь у міжнародних конгресах, у тому числі «Міжнародному форумі лікарів-стоматологів FDI», ОАЕ; III Східно-Європейській конференції з дентальної імплантології, м. Львів,

«Інноваційні технології в стоматології», м. Воронеж, Росія, «Дні високої стоматології в Криму» та ін.

Проведено 4 наради з головними фахівцями МОЗ України.

<http://kmapo.edu.ua/ua/faculties/stomatology/>

Кафедра стоматології

Кафедра стоматології заснована 9 лютого 2001 р. у Київській медичній академії післядипломної освіти ім. П.Л. Шупика згідно з наказом МОЗ України для забезпечення висококваліфікованою стоматологічною допомогою населення України шляхом післядипломної підготовки лікарів — стоматологів загального профілю. Очолює кафедру стоматології доктор медичних наук, професор Павленко Олексій Володимирович, заслужений діяч науки і техніки України.

Підготовка викладацького складу кафедри

Викладацький склад кафедри включає 2 докторів медичних наук, 7 доцентів, 3 асистентів. Пріоритетним напрямком діяльності кафедри є підготовка високопрофесійних викладачів. З 2001 р. підготовлено на кафедрі 1 доктора медичних наук — Мазур Ірину Петрівну, заплановано виконання 2 докторських робіт доцентами Т.М. Волосовець та П.В. Сидельниковим. За 7 років існування кафедри підготовлено молодих викладачів, які виконали і захистили кандидатські дисертації, — К.М. Лихота, О.В. Савчук, О.М. Ступницька, В.С. Табачнікова. На базі кафедри шляхом навчання в аспірантурі підготовлені молоді викладачі: С.В. Кабанчук, І.В. Дацько, М.О. Павленко, Н.М. Юнакова, Г.В. Пальчикова.

Основні напрямки навчально-педагогічної роботи кафедри

Основні завдання, поставлені перед колективом кафедри, — підготовка висококваліфікованих лікарів-стоматологів широкого профілю, тематичне удосконалення їх знань і практичних навичок. Навчально-педагогічна робота кафедри спрямована на підвищення кваліфікації лікарів-стоматологів на циклах тематичного удосконалення, передатестаційних циклах; 3-місячних циклах стажування за фахом «стоматологія», після закінчення яких лікар-стоматолог має юридичне право займатися терапевтичним, ортопедичним та хірургічним лікуванням хворих; післядипломне навчання лікарів-інтернів на циклах спеціалізація за фахом «стоматологія»; підготовка та тематичне удосконалення з сімейними лікарями; підвищення кваліфікації викладачів кафедр стоматологічного профілю вищих навчальних закладів України. Організація навчального процесу на кафедрі при проведенні практичних занять спрямована на відпрацювання практичних навичок на рівні «оволодів», «засвоїв», демонстрацію сучасних технологій у стоматології в клініці, демонстрація практичних маніпуляцій за допомогою відеофільмів; відпрацювання сучасних стоматологічних технологій на фантомах, муляжах. Для проведення практичних занять, майстер-класів організовано фантомний клас, який обладнано сучасними комп'ютерними технологіями, стоматологічним устаткуванням. При проведенні семінарських занять з лікарями обговорюються сучасні клінічні, інструментальні та лабораторні методи діагностики основних стоматологічних захворювань, питання клінічних проявів за-

хворювань внутрішніх органів та систем на слизовій оболонці порожнини рота. Проводяться конференції, підготовлені лікарями — курсантами, інтернами з основних питань стоматології.

Заняття з лікарями проводять висококваліфіковані викладачі в умовах повного методичного забезпечення навчального процесу та технічного оснащення (проекційна техніка, відеодвійка, слайдотека, відео-тека). Оволодіння новими технологіями у стоматології проводиться на практичних заняттях із застосуванням на перших етапах муляжів, фантомів, а в подальшому — у клініці на стоматологічних установках.

Перспективним напрямком навчально-педагогічної роботи кафедри є проведення дистанційних форм навчання. У травні 2007 р. співробітники кафедри вперше провели передатестаційний цикл для лікарів Закарпаття із залученням дистанційних технологій.

Лікувально-консультативна допомога

Професори та викладачі кафедри надають лікувально-консультативну допомогу населенню міста Києва та регіонів України за направленнями стоматологічних поліклінік. Проводять розробку, апробацію та впровадження у практичну діяльність нових методів діагностики, сучасних методів лікування і профілактики стоматологічних захворювань. Пріоритетним напрямком діяльності кафедри є оволодіння сучасними технологіями, розробленими як за кордоном, так і в Україні з подальшим їх впровадженням в навчальний процес. Довгострокові договори, що заключає кафедра з іноземними та вітчизняними фірмами-виробниками стоматологічної продукції, дають змогу викладачам більш детально ознайомитись із сучасними технологіями, а в подальшому інформувати лікарів про можливість їх практичного застосування у клініці. Клінічною базою кафедри є Міська стоматологічна поліклініка, (вул. Пимоненко, 10А). Клінічна база кафедри, де проводиться навчання, оснащена сучасним стоматологічним устаткуванням, інструментарієм. Клінічна база кафедри постійно оновлюється, в нових клінічних залах зосереджено спеціальне матеріально-технічне обладнання для створення профільних вузькоспеціалізованих кабінетів — кабінету для реставрації твердих тканин зубів, пародонтологічного кабінету, ортодонтичного кабінету, кабінету складного протезування, консультативно-діагностичного кабінету.

Одним із важливих напрямків роботи кафедри є впровадження нових технологій у лікувальну роботу та в навчальний процес: налагоджена методика вакуумної штампівки кап з використанням термопластичних матеріалів; удосконалена методика лікування захворювань пародонта і періодонтитів з використанням депозитів гідроокису міді; розроблені методики лікування захворювань слизової оболонки і тканин пародонта за допомогою діодного лазера; удосконалена методика відновлення коронкової частини зуба за допомогою скловолоконних еластичних штифтів та сучасних фотополімерних матеріалів; освоєна комп'ютерна програма об'єктивного визначення об'єму зруйнованих твердих тканин зуба; освоєна і впроваджена методика цифрової рентгенологічної діагностики з використанням радіовізіографа «Sirona» (Німеччина) та комп'ютерної програми «Trophy» (Франція).

Наукова робота кафедри

Науковий напрямок кафедри — удосконалення діагностики, лікування та профілактика стоматологічних захворювань з використанням сучасних технологій у медицині та інформатиці. Одним з них є вивчення факторів ризику, механізмів розвитку, діагностики, лікування та профілактики захворювань пародонта при порушенні кісткового метаболізму із застосуванням антирезорбентів та стимуляторів формування альвеолярного відростка.

За 7 років існування кафедри викладачами підготовлено понад 200 наукових публікацій у спеціалізованих стоматологічних виданнях як в Україні, так і за кордоном. Видано монографії «Костная система и заболевания пародонта» (Мазур І.П., 2002; 2003; 2005), «Захворювання слизової оболонки порожнини рота та шкіри» (Заварна А.М., 2007), підручник «Скорая неотложная помощь» (Заварна А.М., 2002), книга «Традиционная народная медицина и современная физиотерапия в стоматологической практике» (Бургонський В.Г., 2008).

Під керівництвом О.В. Павленка підготовлено та захищено 3 докторських і 20 кандидатських дисертацій. На кафедрі заплановано 12 кандидатських дисертацій (6 — науковий керівник О.В. Павленко; 5 — науковий керівник І.П. Мазур; 1 — науковий керівник Т.М. Волосовець).

Викладачі кафедри беруть участь у науково-практичних конференціях з доповідями про досягнення науково-дослідної роботи кафедри, про результати застосування сучасних стоматологічних технологій на кафедрі.

Громадсько-просвітницька робота викладачів кафедри

З 2006 р. професор О.В. Павленко є головним позаштатним стоматологом МОЗ України та координує діяльність стоматологічної служби.

З 2004 р. професор О.В. Павленко очолює спеціалізовану вчену раду із захисту кандидатських дисертацій К 613. — «стоматологія» організовану при НМАПО. Вченим секретарем спеціалізованої ради є **професор Ірина Петрівна Мазур**.

Співробітники кафедри беруть участь у навчальному процесі поза кафедрою, співпрацюючи з Асоціацією стоматологів України, а саме через навчальний центр АСУ. Викладання передового досвіду про результати застосування сучасних стоматологічних технологій здійснюється на лекторіях під час проведення стоматологічних та медичних виставок. Викладачі кафедри беруть участь в організації та проведенні науково-практичних конференцій, семінарів, майстер-класів для лікарів України. Віце-президент АСУ — професор О.В. Павленко, заступник директора навчального центру АСУ — професор І.П. Мазур.

З 2003 р. кафедра — клінічна база Державного фармакологічного центру України і активно бере участь у клінічній апробації нових лікарських засобів (еліксир «Шалфейний», «Трахісан», «Гексаліз», «Гівалекс»), а професор І.П. Мазур — експерт зі стоматології Державного фармакологічного центру.

Співробітники кафедри стоматології входять до складу редакційних рад спеціалізованих стоматологічних видань «Дентальные технологии» (редактор — О.В. Павленко), «Современная стоматология» (О.В. Павленко), «Зубное протезирование», «Имплантология, пародонтология, остеология» (І.П. Мазур).

Адреса кафедри: 04050, Київ, вул. Пимоненка, 10А; тел.: (044) 246-88-41; тел./факс: (044) 246-88-52; <http://kmapo.edu.ua/ua/faculties/stomatology/isstomat/>

Кафедра терапевтичної стоматології

Кафедра терапевтичної стоматології Київського інституту удосконалення лікарів — перша в колишньому СРСУ в системі інститутів удосконалення лікарів — заснована 7 квітня 1964 р. Засновником кафедри та її першим керівником з 1964 до 1990 р. був д-р мед. наук, професор М.А. Кодола — учасник Великої Вітчизняної війни, оригінальний дослідник і наполегливий науковець, співавтор понад 200 наукових праць (7 монографій). Керівник 17 кандидатських дисертацій. З 1990 р. по 2003 р. кафедру очолював професор А.П. Грохольський — талановитий вчений, співавтор понад 220 наукових праць, керівник 6 кандидатських дисертацій.

З січня 2003 р. кафедру очолює доктор медичних наук, **професор Галина Федорівна Білокліцька** — автор нової класифікації і теорії патогенезу генералізованого пародонтиту, теорії виникнення гіперестезії дентину, оригінальних новітніх методів профілактики та лікування захворювань пародонту і слизової оболонки порожнини роту, а також новітніх методів удосконалення реставраційних технологій зубів. Вона є автором понад 230 наукових праць (3 навчальних посібники), під її керівництвом захищено 8 кандидатських дисертацій, виконується 5 кандидатських дисертацій.

У різні роки на кафедрі працювали такі фахівці: професори О.В. Удовіцька та О.М. Солнцев, доценти О.Ф. Кононович, С.А. Павлик, С.І. Козловський, А.Р. Скарбенчук. На сьогодні на кафедрі працюють 4 доценти, 6 асистентів, 4 аспіранти очні та 2 заочні, 7 клінічних ординаторів. Викладачі кафедри: доценти А.П. Пруднікова, Т.Д. Центіло, Л.М. Заноздра, Т.О. Солнцева, асистенти О.Л. Коваленко, Г.В. Погребняк, О.Я. Коритнюк, О.В. Копчак, О.В. Решетняк.

У 2003—2007 рр. на кафедрі терапевтичної стоматології проведено: планових циклів — 72, позапланових — 123. За рахунок освітньої роботи на госпрозрахунковій основі кафедра заробила 1 275 423 грн. На різних циклах на кафедрі пройшли підготовку 2338 слухачів, 382 лікарів-інтернів. Виконання плану комплектування циклів — 127,4%. Співробітниками кафедри повністю перероблені тести для автоматизованої системи тестування слухачів ПАЦ, розроблено нові навчальні плани та програми циклів ТУ, тестові завдання для іспиту лікарів-інтернів КРОК-3, поновлені методичні розробки лекцій, практичних та семінарських занять за всіма навчальними циклами. На кафедрі виконується 2 планові науково-дослідні роботи. Опубліковано 178 наукових праць (76 — у фахових журналах), видано 1 навчальний посібник, 1 навчальний

посібник, 4 методичних рекомендацій, отримано 13 патентів України на винаходи, зроблено 48 доповіді на з'їздах та науково-практичних конференціях, у тому числі 27 — з міжнародною участю.

З 2004 р. колектив кафедри щорічно проводить науково-практичні конференції з міжнародною участю з виданням тез.

За ініціативою кафедри у 2006 р. створено ВГО «Асоціація лікарів-пародонтологів України» (нараховує 14 регіональних відділень), президентом якої обрана професор Г.Ф. Білокліцька.

Адреса кафедри: 01004, Київ, бульв. Шевченка, 1; тел.: (044) 235-63-94; <http://kmapo.edu.ua/ua/faculties/stomatology/istherapy/>

Кафедра ортопедичної стоматології

Історична довідка

Кафедра ортопедичної стоматології заснована в 1964 р. і працює на базі КП «Міська стоматологічна поліклініка».

Професорсько-викладацький склад

Завідувач кафедри — доктор медичних наук, **професор Біда Віталій Іванович**.

Викладачі кафедри
Онищенко Валерій Степанович — д-р мед. наук, професор кафедри

Дорошенко Олена Миколаївна — канд. мед. наук, доцент, завуч кафедри, куратор передатестаційних циклів

Леоненко Павло Вікторович — канд. мед. наук, доцент, відповідальний за наукову роботу, куратор циклів інтернатури

Овчаренко Олександра Миколаївна — канд. мед. наук, доцент, куратор стажування лікарів за індивідуальним планом, клінічних ординаторів та стажистів

Радько Валерій Іванович — канд. мед. наук, доцент, куратор циклів удосконалення зубних техніків

Клочан Світлана Миколаївна — канд. мед. наук, асистент, відповідальна за лікувальну роботу, куратор циклів спеціалізації

Гурин Петро Олексійович — канд. мед. наук, асистент, куратор циклів стажування

Пальчиков Анатолій Володимирович — асистент кафедри

Навчально-методична робота

На кафедрі проводяться наступні навчальні цикли: спеціалізації з ортопедичної стоматології, передатестаційні цикли з ортопедичної стоматології, цикли інтернатури зі стоматології, цикли стажування з ортопедичної стоматології.

Наукова діяльність

Науковцями кафедри опубліковано 496 наукових робіт, 1 довідник, 2 навчально-методичних посібники, отримано 30 патентів, 8 винаходів, 8 інформаційних листів, 44 посвідчення на раціоналізаторські пропозиції, 3 методичні рекомендації, 25 навчальних планів і програм.

На кафедрі виконується планова науково-дослідна робота за темою: «Особливості діагностики, лікування та реабілітації пацієнтів з дефектами зубів і зубних рядів».

Керівник теми: завідувач кафедри ортопедичної стоматології, д-р мед. наук, професор В.І. Біда.

Теми фрагментів планової науково-дослідної роботи та їх виконавці:

Професор В.С. Онищенко — «Лікування та профілактика непереносимості сплавів металів зубних протезів у стоматологічних хворих».

Доцент О.М. Дорошенко — «Реабілітація хворих з патологією тканин пародонту».

Доцент П.В. Леоненко — «Лікування та профілактика непереносимості сплавів металів зубних протезів у стоматологічних хворих».

Доцент В.І. Радько — «Реабілітація стоматологічних хворих з дефектами зубних рядів».

Доцент О.М. Овчаренко — «Методи захисту твердих тканин живих зубів при їх підготовці до незнімних видів протезів».

Асистент С.М. Клочан — «Особливості діагностики, лікування та реабілітації спортсменів високих професійних досягнень із дефектами зубів та зубних рядів».

Асистент П.О. Гурін — «Шляхи оптимізації зубно-протезування незнімними металевими конструкціями».

Старший лаборант О.А. Трофименко — «Обґрунтування вибору конструкцій зубних протезів при захворюваннях тканин пародонту».

Асистент А.В. Пальчиков — «Клініко-експериментальне обґрунтування виготовлення безметалових конструкцій для заміщення дефектів коронок зубів».

Аспірант Д.С. Андрієнко — «Особливості зубного протезування хворих з низьким порогом індивідуальної електрочутливості слизової оболонки порожнини рота».

Також на кафедрі виконується ініціативні науково-дослідні роботи:

«Ефективність профілактики та медикаментозної корекції патологічних змін тканин протезного ложа та поля в період адаптації до знімних протезів» (експериментально-клінічне дослідження) — керівник НДР, доцент, канд. мед. наук О.М. Дорошенко. Термін виконання — 2007–2011 рр.

«Клініко-експериментальне обґрунтування комплексу ортопедичних стоматологічних заходів на етапах лікування хворих на генералізований пародонтит» — керівник НДР, доцент кафедри, канд. мед. наук П.В. Леоненко. Термін виконання — 2007–2011 рр.

Лікувальна робота

На кафедрі ортопедичної стоматології співробітниками кафедри проводяться:

1. Консультативний прийом хворих у повному обсязі з додатковими та спеціальними методами обстеження, зокрема діагностика ускладнень і протезування при непереносимості сплавів металів зубних протезів.

2. Зубне протезування хворих незнімними і знімними протезами з використанням сучасних матеріалів і технологій виготовлення.

3. Лікування системних захворювань (патологічної стертості зубів, пародонтиту, пародонтозу, захворювань скронево-нижньощелепного суглоба), реабілітація хворих післятравматичних ушкоджень зубів.

Міжнародна діяльність

За останні роки на базі кафедри ортопедичної стоматології пройшли підготовку клінічні ординатори та аспіранти з різних країн світу, а саме: Сирії, Марокко, Китаю, Ірану, Індії, Вірменії, Грузії.

Викладачі кафедри проходили стажування в ряді фірм — виробників стоматологічної продукції (Ivoclar, Willams, Vivadent — Німеччина; Planmeka — Фінляндія).

Випускники кафедри працюють викладачами Дамаського медичного університету (Сирія).

За участю співробітників кафедри (професора В.С. Онищенко та професора В.І. Біди) видаються фахові журнали «Современная стоматология», «Зубное протезирование», «Дентальные технологии» та «Український медичний часопис».

Кафедра ортопедичної стоматології закликає до співробітництва медичні університети, академії, інститути стоматологічного профілю, науковців, виробників стоматологічної продукції, а також заклади практичної охорони здоров'я.

Адреса кафедри: Київ, вул. Пимоненка 10А, 5-й поверх; тел./факс: (044) 484-01-63, 482-08-50, 482-08-51; e-mail: ortstom.nmapo@gmail.com; http://kmapo.edu.ua/ua/faculties/stomatology/isorto/

Кафедра щелепно-лицевої хірургії

Кафедра щелепно-лицевої хірургії НМАПО створена у 1931 р. як кафедра щелепно-лицевої хірургії та стоматології при Київському інституті удосконалення лікарів МОЗ СРСР. Вона розташовувалася на клінічній базі НДІ ортопедії і травматології і включала 3 співробітників: завідувачий — професор С.Н. Вайсблат і 2 асистенти. Свою власну навчальну базу, якими стали Республіканський щелепно-лицевий шпиталь для лікування інвалідів Великої Вітчизняної війни та стоматологічні відділення районних поліклінік м. Києва, кафедра щелепно-лицевої хірургії та стоматології почала створювати у 1950 р., коли її очолила професор М.М. Великанова, що займала цю посаду до 1957 р.

У 1957 р. кафедру очолила професор Е.А. Александрова. У цей період на кафедрі працювали 5 співробітників (1 завідувач і 4 асистенти). До 1959 р. склад кафедри щелепно-лицевої хірургії та стоматології збільшився до 14 чоловік, а в 1961 р. — до 20. Це дозволило на одній кафедрі викладати різні розділи: щелепно-лицеву хірургію, хірургічну, терапевтичну та ортопедичну стоматологію, ортодонтію і дитячу стоматологію.

У 1964 р. від кафедри щелепно-лицевої хірургії та стоматології відокремилися кафедри терапевтичної та ортопедичної стоматології. У 1964 р. кафедра одержала назву «кафедра щелепно-лицевої хірургії».

В наступні роки аспіранти М.П. Барчуков та Л.Г. Щербина були переведені в асистенти, а асистенти М.А. Кодола, О.М. Солнцев та В.С. Мороз атестовані на посаду доцентів. У січні 1967 р. завідувачем кафедри терапевтичної стоматології обраний д-р мед. наук О.М. Солнцев.

У 1968 р. кафедра щелепно-лицевої хірургії складалася з 12 співробітників: завідувача кафедри, про-

фесора Е.А. Александрової; доцентів: М.П. Барчукова, С.П. Мудрого; асистентів: Е.О. Колеснікова, І.Н. Вайсблата, А.Г. Фетисової, О.М. Короленко; аспіранта В.С. Процика, клінічних ординаторів та лаборантів. З березня 1974 р. завідувачем кафедри щелепно-лицевої хірургії обраний професор О.М. Солнцев, який очолював її до 1989 р.

У той час на кафедрі продовжували працювати доценти: М.П. Барчуков, О.М. Короленко, В.С. Мороз, асистенти: Е.О. Колесніков, Г.М. Марченко (з 1981 р.), доцент В.С. Колесов, асистенти О.О. Тимофеев (з 1983 р.), Г.П. Бернадська (з 1985 р.), І.Б. Кіндрась (з 1987 р.), старший лаборант Л.Х. Пінський (з 1975 р.). Аспірантами були І.Б. Кіндрась (з 1984 р.) та А.М. Лихота (з 1985 р.).

О.О. Тимофеев у 1982 р. захищає кандидатську дисертацію «Рання діагностика і лікування гострих одонтогенних запальних захворювань щелеп», а в 1988 р. докторську дисертацію — «Діагностика, лікування і профілактика гострих запальних захворювань м'яких тканин».

У цей період кафедра одержує назву «хірургічної стоматології», що зберігається за нею до 1989 р. Протягом 10 років (1973–1983) базою кафедри було щелепно-лицеве відділення клінічної лікарні № 24 (вул. Рейтерська), а з 1983 р. до сьогодні — щелепно-лицеве відділення Київської міської клінічної лікарні № 12 (вул. Підвисоцького), Міська стоматологічна поліклініка м. Києва, Київська центральна басейна стоматологічна поліклініка МОЗ України.

У 1989 р. за узгодженням із МОЗ СРСР кафедра відновлює свою стару назву «щелепно-лицевої хірургії». У 1989 р. (за наказом ректора КМАПО), а з 1990 р. (за конкурсом) і до сьогодні кафедра щелепно-лицевої хірургії очолює доктор медичних наук, **професор Олексій Олександрович Тимофеев**, заслужений діяч науки і техніки України, академік Української академії наук, головний спеціаліст МОЗ України за спеціальністю «хірургічна стоматологія», член Європейської та Міжнародної асоціації щелепно-лицевих хірургів, Президент Української асоціації щелепно-лицевих хірургів і хірургів-стоматологів, керівник Центру щелепно-лицевої і пластичної хірургії, DDG (заступник Генерального директора Міжнародного біографічного центру, Кембридж, Англія), DG (Американський біографічний інститут, Північна Кароліна, США). О.О. Тимофеев обраний почесним членом рад Американського біографічного інституту (АВІ) та Міжнародного біографічного центру, нагороджений дипломом «За досягнення в 20-му сторіччі» (Інтернаціональний біографічний Центр, Кембридж, Великобританія). Нагороджений медаллю «Свободи» у 2006 р. (США), орденом «За заслуги» III ступеня у 2008 р. (Україна) та ін.

Новими співробітниками кафедри в той час були доцент Л.Ф. Корчак (з 1991 р.), асистенти А.М. Лихота (1989), М.І. Бабич (1988), Ю.Д. Гершуні (1989), С.С. Александров (1988–1991), Д.В. Топчій (1993–1995), О.П. Весова (1994).

У аспірантурі на кафедрі в той же період навчалися: Д.В. Топчій, О.П. Весова, О.М. Лихицький, О.В. Горобець, Жезніні Аднан Аббас, В.В. Камінський, В.Л. Леснухін, капітани м/с В.В. Коваленко і В.П. Цислюк (з Української військово-медичної академії). Магістратуру на кафедрі закінчили В.В. Камінський, В.Л. Леснухін, ст. лейтенант м/с С.В. Приходченко (Вітківська) і С.В. Кабанчук (Українська військово-медична академія). На кафедрі за останні 15 років клінічну ординатуру закінчили 25 лікарів (з них 15 — іноземці з Лівану, Сирії, Індії, Ірану, Йорданії, Палестини, Єгипту, Конго, Азербайджану, Грузії та інших країн). Професором О.О. Тимофеевим видані монографії та підручники: «Одонтогенні запальні захворювання» (разом з О.М. Солнцевим, 1989), «Гнійна хірургія щелепно-лицевої ділянки і шиї» (Київ, 1995), «Руководство по челюстно-лицевой хирургии и хирургической стоматологии», Київ (I видання — 1999 р., II — 2000 р., III — 2002 р., IV — 2004 р.), «Основы челюстно-лицевой хирургии» (Москва, 2007), «Хирургические методы дентальной имплантации» (Київ, 2007), «Заболювання слинних залоз» (Львів, 2007) тощо.

Професор О.О. Тимофеев тривалий час розробляє та вдосконалює такі напрямки: непухлинні захворювання та пухлини слинних залоз, щелеп і м'яких тканин, посттравматичні ушкодження тканин щелепно-лицевої ділянки і їх ускладнення, запальні захворювання щелеп і м'яких тканин, дентальна імплантація, деформації щелеп і м'яких тканин, пластична і естетична хірургія тощо. Професор О.О. Тимофеев виконує оперативні втручання найвищого ступеня тяжкості. У перелік його найбільш складних оперативних втручань входять пухлини привушної залози (з виділенням стовбура і гілок лицевого нерва), пухлини щелепно-лицевої ділянки і шиї, а також поєднаних локалізацій, кістково-пластичні операції, усунення посттравматичних і післяопераційних деформацій і дефектів щелеп і м'яких тканин, хірургічне лікування неврогенних захворювань, естетичні (косметичні) операції та ін.

Співробітники кафедри займаються науковими дослідженнями в різноманітних напрямках щелепно-лицевої хірургії: канд. мед. наук Л.Ф. Корчак (лікування запальних захворювань щелеп і їх ускладнень); канд. мед. наук І.Б. Кіндрась (захворювання слинних залоз, запальні процеси щелепно-лицевої ділянки); канд. мед. наук О.П. Весова (лікування ушкоджень щелеп і їх ускладнень, неврогенні захворювання щелепно-лицевої ділянки); канд. мед. наук В.В. Камінський (ушкодження щелеп, кісткова пластика, дентальна імплантація), канд. мед. наук О.В. Горобець і канд. мед. наук С.В. Максимча (хірургічне лікування ушкоджень щелеп), О.М. Вахненко (невідкладна стоматологічна допомога), канд. мед. наук Ю.В. Чаленко — лікар-стоматолог (захворювання пародонту, лікування захворювань слизової оболонки порожнини рота) та ін. Всі викладачі кафедри атестовані як лікарі вищої категорії.

Під керівництвом професора О.О. Тимофеева за цей період на кафедрі захистили кандидатські ди-

сертації О.М. Лихицький (нині — асистент кафедри стоматології Вінницького національного медичного університету ім. М.І. Пирогова); О.П. Весова, О.В.Горобець і В.В. Камінський, С.В. Максимча — доценти кафедри щелепно-лицевої хірургії НМАПО; С.В. Вітковська, С.В. Максимча, М.В. Ковальов — доценти кафедри хірургічної стоматології та щелепно-лицевої хірургії Київського медичного інституту Української асоціації народної медицини (КМІ УАНМ); В.В. Коваленко (нині — доцент кафедри щелепно-лицевої хірургії і стоматології Військово-медичного інституту НМАПО); В.П. Цислюк (асистент цієї ж кафедри); Жеззіні Аднан Аббас — викладач університету м. Бейрут, Ліван; докторські дисертації: І.Г. Лісова — нині завідувач кафедри, професор Харківської академії післядипломної освіти, декан хірургічного факультету, О.І. Мірза — нині професор, завідувач кафедрою ортопедичної стоматології КМІ УАНМ, О.С. Баріло — доцент кафедри хірургічної стоматології Вінницького національного медичного університету ім. М.І. Богомольця та ін.

Завершує роботу над докторською дисертацією доцент О.П. Весова на тему «Ураження трійчастого нерва при непухлинних та пухлинних захворюваннях щелепно-лицевої ділянки: механізми виникнення, діагностика, обґрунтування лікування». Заплановані теми кандидатських дисертацій у асистентів кафедри хірургічної стоматології КМІ УАНМ: Т.В. Компанієць, А.В. Дакал, В.А. Грохотов, О.А. Ухарська, Н.О. Ушко, Н.В. Стецюк, О.О. Серга, К.М. Кишковська та ін.

Співробітниками кафедри за період її утворення отримано понад 50 авторських посвідчень і патентів, видано 14 монографій і 9 підручників (рекомендованих МОЗ і Міністерством освіти і науки України), понад 20 методичних рекомендацій та інформаційних листів, понад 800 наукових праць. Наукові розробки співробітників кафедри і здобувачів опубліковані в матеріалах міжнародних конференцій, що проходили у США, Англії, Німеччині, Франції, Голландії, Австрії, Швейцарії, Угорщині, Італії, Іспанії та багатьох інших країн.

Кафедра щелепно-лицевої хірургії є базовою в системі медичної освіти в Україні (наказ МОЗ України № 317 від 09.11.1998 р.). На базі кафедри створено Центр щелепно-лицевої та пластичної хірургії (у 1998 р.). Основну частину планових оперативних втручань (понад 90%) виконують співробітники кафедр щелепно-лицевої хірургії НМАПО та КМІ УАНМ.

У стаціонарі відділення щелепно-лицевої хірургії (на 60 ліжок) щорічно лікуються понад 2 тис. хворих. Двічі на тиждень (понеділок і четвер) проводять обхід у стаціонарі та консультації для виявлення хворих, що потребують щелепно-лицевої допомоги (за рік консультується близько 1,5 тис. осіб). У стаціонарі оперуються як громадяни України, так і іноземні громадяни.

Співробітники кафедри чергують у щелепно-лицевому травмопункту (за графіком), м. Києву (у другій половині місяця) і санавіації (по Україні). Професор О.О. Тимофеев та співробітники кафедри

надають консультативну допомогу у лікувальних закладах (державному закладі «Поліклініка № 1 Державного управління справами», МВС, СБУ, Шпіталі прикордонних військ України, пульмонологічному центрі, районних поліклініках та ін.).

Результати досліджень співробітників клініки щелепно-лицевої хірургії НМАПО впроваджені у практику щелепно-лицевих стаціонарів і в навчальний процес профільних кафедр вищих медичних навчальних закладів України, Росії, Білорусі та ін. Розробки співробітників кафедри відзначені увагою і в інших країнах (Англія, США, Франція, Швеція, Ліван, Німеччина, Австрія, Італія, Угорщина, Іспанія, Голландія, Йорданія, Іран та ін.).

Адреса кафедри: Київ, вул. Підвисоцького, 4, Київська міська клінічна лікарня № 12; тел.: (044) 268-35-17, 268-35-08, факс 268-35-17; e-mail: kaf15@kmapo.edu.ua; <http://kmapo.edu.ua/ua/faculties/stomatology/jaw/>

Кафедра стоматології дитячого віку

Перша в Україні кафедра стоматології дитячого віку організована 6 січня 1977 р. Завідували кафедрою, згодом — секцією професор, головний дитячий стоматолог МОЗ України О.В. Удовицька, професор А.П. Грохольський, професор, головний стоматолог України О.В. Павленко. З 26 серпня 2003 р. діяльність кафедри поновлено під керівництвом доктора медичних наук, магістра державного управління, *професора Наталії Олегівни Савичук*, головного дитячого стоматолога ГУОЗ м. Києва та МОЗ України, віце-президента Асоціації дитячих стоматологів України.

Кафедра проводить післядипломне навчання дитячих стоматологів і стоматологів на циклах ПАЦ, ТУ, спеціалізації та стажування, навчання лікарів-інтернів, аспірантів та клінічних ординаторів. Цю роботу за 20 навчальними програмами, розробленими співробітниками кафедри, виконують 7 викладачів: 1 професор, 2 доценти, 4 асистенти. Допомагають їм 2 старших лаборанти і 1 лаборант. У педагогічному арсеналі кафедри — сучасні інтерактивні технології. Розроблено навчально-методичний комплект, до складу якого входять посібник «Дитяча стоматологія», методичні розробки для усіх видів занять, сучасний ілюстративний матеріал.

Колектив кафедри здійснює велику науково-дослідну діяльність за проблематикою визначення рівня стоматологічного здоров'я дітей. Виконано 2 докторські, 9 кандидатських та 2 магістерські дисертації. Співробітниками опубліковано 1012 праць наукового і навчально-методичного характеру, з них 3 монографії, 18 підручників, 56 навчальних посібників; зареєстровано 15 патентів на винаходи, 86 раціоналізаторських пропозицій, розроблено 2 експертні діагностичні програми.

Лікувально-консультативна робота співробітників є вагомим внеском у діяльність базових лікувальних закладів.

Велику громадську діяльність ведуть викладачі кафедри, які є членами різних спеціалізованих рад, ред-

колегій наукових видань, керівниками громадських професійних об'єднань, учасниками низки міжнародних проєктів.

За плідну роботу співробітники відзначені урядовими нагородами.

Адреса кафедри: Київ, просп. Оболонський, 34Д; тел.: (044) 412-57-61; <http://kmapo.edu.ua/ua/faculties/stomatology/ischildstomat/>

Кафедра ортодонції

Кафедра заснована в лютому 2008 р. згідно з рішенням вченої ради та наказу ректора НМАПО, чл.-кор. АМН України, професора Ю.В. Вороненка і стала вагомою структурною одиницею Інституту стоматології. Завідувач кафедри — головний спеціаліст МОЗ України з ортодонції, академік Української академії наук національного прогресу, *заслужений лікар України Мирослава Стефанівна Дрогомирецька*.

На кафедрі працюють 6 асистентів, серед яких 3 кандидати медичних наук. Колектив кафедри: А.В. Якимець, Д.В. Лепорський, Т.Я. Сухомлинова, Н.В. Амеліна, І.В. Мельник, А.Г. Круть.

Основні напрямки діяльності кафедри — підготовка висококваліфікованих ортодонтів, тематичне удосконалення їх знань та практичних навичок. Навчально-педагогічна робота кафедри спрямована на підвищення кваліфікації ортодонтів на циклах тематичного удосконалення, передатестаційних циклах, 3-місячних циклах стажування за фахом «ортодонція», а також на післядипломне навчання лікарів-інтернів.

Співробітники кафедри постійно підвищують свої знання з ортодонції під час відвідування науково-практичних конференцій, конгресів та лекцій, які відбуваються за участі провідних українських та закордонних лекторів. Великий практичний досвід та засвоєння нових методів діагностики і лікування зубошелепних аномалій дозволяють співробітникам кафедри впроваджувати нові технології в лікувальну роботу та науково-педагогічний процес. Лекції та семінарські заняття проводяться з демонстрацією мультимедійних презентацій і базуються на всебітних розробках сучасних методів діагностики та лікування в ортодонції. На кафедрі приділяється значна увага диференційованому підходу до лікування дітей залежно від вікового періоду зі скелетними чи зубоальвеолярними порушеннями із застосуванням знімної та незнімної техніки. Ортодонтична допомога дорослим пацієнтам розглядається як один з етапів мультидисциплінарної реабілітації, де багато уваги приділяється співпраці з хірургами, ортопедом та парадонтологами. Також дуже важливе місце відводиться питанням мікро- та макростетики при проведенні ортодонтичного лікування. Під час циклів лікарям надається інформація щодо всієї ортодонтичної продукції, яка може бути застосована для більш ефективної праці лікаря-ортодонта. У курсантах кафедри є можливість поспілкуватися з представниками провідних стоматологічних фірм, які розробляють ортодонтичну продукцію, дізнатися про новинки та про особливості їх використання.

За короткий час існування кафедри підготовлено 25 спеціалістів за фахом «ортодонція», 22 лікарі-ортодonti

підвищили свою кваліфікацію на передатестаційних циклах. На сьогодні проходять підготовку 11 іноземних клінічних ординаторів з Польщі, Ірану, Сирії, Лівану.

Колективом кафедри створено плани та програми спеціалізації за фахом «ортодонція», плани і програми передатестаційного циклу за фахом «ортодонція», плани та програми циклу тематичного удосконалення. На кафедрі проводиться розробка змін та доповнень до національної програми атестації лікарів за фахом «ортодонція».

На допомогу практичним лікарям-ортодонтам працівниками кафедри ведеться активна робота щодо підготовки фахового журналу «Світ ортодонції», головним редактором та засновником якого є завідувач кафедри М.С. Дрогомирецька.

Науково-дослідна робота кафедри ведеться згідно з договорами про співробітництво за програмою «ортодонція» з НДІ стоматології АМН України.

Наукова спрямованість кафедри відображається в удосконаленні діагностики, лікування та профілактики зубошелепних аномалій у дітей та дорослих з використанням сучасних технологій.

Клінічними базами кафедри є Інститут стоматології НМАПО (вул. Пимоненка, 10А) і приватні та бюджетні стоматологічні клініки м. Києва.

Колективу новоствореної кафедри випала честь працювати в колі видатних та талановитих клініцистів і педагогів, які прагнуть розвитку ортодонції в Україні.

Адреса кафедри: Київ, вул. Пимоненка, 10А; <http://kmapo.edu.ua/ua/faculties/stomatology/ortodon/>

Стоматологічна поліклініка

У наказі МОЗ УРСР № 79 від 17 лютого 1964 р. «Про організацію кафедри терапевтичної стоматології при Київському інституті удосконалення лікарів» за підписом міністра П.Л. Шупика окремим пунктом зазначено про створення стоматологічної поліклініки КІУЛ.

Це було реальним втіленням задуму завідувача кафедри терапевтичної стоматології М.А. Кодолі про створення міцної лікувальної бази, що давало б можливість на належному рівні проводити лікувальну, наукову та навчальну роботу з удосконалення лікарів-курсантів.

Першим головним лікарем з 1964 по 1980 р. був А.Л. Бельський.

З лютого 1994 р. наказом ректора КМАПО за № 46 на базі стоматологічної поліклініки та кафедри терапевтичної стоматології створено навчально-науково-лікувальне стоматологічне об'єднання КМАПО. Управління об'єднанням, а отже і поліклінікою, здійснювалося завідувачем кафедри професором А.П. Грохольським.

З січня 2007 р. стоматологічну поліклініку очолює Г.І. Лесик.

Стоматологічна поліклініка є структурним підрозділом Інституту стоматології НМАПО і заснована на державній власності. Стоматологічна поліклініка Інституту стоматології НМАПО — навчально-лікувально-наукова база кафедр стоматологічного профілю та інших структурних підрозділів, що входять до складу Інституту стоматології.

У поліклініці забезпечуються оптимальні умови для проведення навчально-лікувального та наукового

процесу кафедрами Інституту стоматології, надається висококваліфікована та спеціалізована хірургічна, терапевтична, ортопедична та ортодонтічна стоматологічна допомога населенню, функціонують зуботехнічна лабораторія та кабінет фізіотерапевтичних процедур, працює рентгенологічний кабінет.

На базі стоматологічної поліклініки проводяться освоєння сучасних медичних технологій діагностики та лікування стоматологічних захворювань. Лікарі стоматологічної поліклініки сприяють впровадженню нових технологій та методик у стоматологічних закладах України.

МІЖНАРОДНИЙ ГЕНЕТИЧНИЙ ЦЕНТР

У 2002 р. на території лабораторного корпусу НМАПО організовано та відкрито Міжнародний генетичний центр, оснащений найсучаснішою діагностичною апаратурою для молекулярно-генетичних та цитогенетичних досліджень, що дозволяє працювати на високому науково-методичному рівні. Ідея створення центру стала реальною після налагодження тісного співробітництва кафедри медичної генетики з директором Інституту медичної генетики університету м. Цюриха (Швейцарія), всесвітньо відомим фахівцем, нині почесним доктором НМАПО, професором Альбертом Шинцелем та його співробітниками.

Особливості в організації Центру полягають в абсолютній відповідності приміщень лабораторій Центру санітарно-гігієнічним нормам та міжнародним технологічним стандартам, що дозволило пройти сертифікацію лабораторій комісією МОЗ України, а також поєднання двох лабораторій — молекулярно-генетичної та цитогенетичної зі спільним використанням сучасного обладнання, що дозволило виконувати в Україні дослідження на основі сучасних молекулярно-цитогенетичних методів: FISH-технологія — флуоресцентна *in situ* гібридизація та мікросателітний аналіз ДНК.

Третя особливість Центру — це активна наукова робота з розробки і впровадження нових методів дослідження спадкової та набутої патології, на основі яких не лише виконуються гранти і дисертаційні роботи українських та іноземних науковців, але й розширюється спектр захворювань, діагностику яких можна буде в найближчому майбутньому здійснювати, не виїжджаючи за кордон. Особлива увага приділяється налагодженню методів визначення спадкової схильності до виникнення соціально значущих захворювань, що дозволяє дуже рано сформулювати групи ризику та застосувати для них технології індивідуальної профілактики. Нині у Центрі активно розробляється та впроваджується у практику методологія фармакогенетичних досліджень для України.

Крім того, у Центрі активно проводиться навчальний процес за усіма методиками, які в ньому виконуються. При цьому фахівці генетики та лабораторної генетики на циклах спеціалізації, тематичного удосконалення чи на робочому місці оволодівають навичками роботи з найсучаснішим молекулярно-генетичним та цитогенетичним обладнанням, незалежно від відомчого підпорядкування, місця чи кра-

їни проживання спеціаліста. Так, у лабораторіях Центру навчалися 3 аспіранти та 3 клінічних ординатори — громадяни Ісламської Республіки Іран, Індії, Лівану, близько 100 українських фахівців, які оволодівали методами молекулярно-генетичних досліджень.

ДЕРЖАВНИЙ НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНИЙ ГЕРАТРИЧНИЙ ЦЕНТР

З метою підвищення ефективності підготовки кадрів для системи геріатричної допомоги у липні 2005 р. згідно з наказом МОЗ України створено Державний навчально-методичний геріатричний центр (ДНМГЦ) як окремий підрозділ НМАПО на базі Інституту геронтології АМН України. Основне завдання ДНМГЦ — стандартизація до- та післядипломної геріатричної підготовки медичних і соціальних працівників, а також волонтерів і населення для системи медико-соціальної допомоги людям літнього віку. Директор ДНМГЦ — **професор Леонід Антонович Стаднюк**, завідувач кафедри терапії та геріатрії НМАПО. Заступник директора ДНМГЦ — завідувач лабораторії соціальні геронтології Інституту геронтології АМН України, професор В.В. Чайковська, яка водночас є головним геріатром МОЗ України, членом Експертної ради та головою медичної атестаційної комісії Міністерства праці та соціальної політики України.

ДНМГЦ тісно співпрацює з Комітетом у справах пенсіонерів і інвалідів Верховної Ради України, департаментом по наданню та розвитку медичної допомоги населенню МОЗ України, Міністерством праці та соціальної політики, державними і недержавними структурами, які надають медико-соціальну допомогу людям похилого віку, проводять до- та післядипломне навчання медичних і соціальних працівників, соціологів, психологів. Проводиться активна робота щодо підвищення ролі геріатрів у медико-соціальній допомозі населенню похилого віку. У співпраці з різними спеціалістами проводиться підготовка та впровадження програм для циклів мультидисциплінарної (багато-рівневої) підготовки фахівців геріатричної служби.

ДНМГЦ співробітничав з Фондом народонаселення ООН, Українським фондом соціальних інвестицій та Міжнародним благодійним фондом «Карітас України». У 2006–2007 рр. проведені 7 семінарів для працівників медико-соціальних закладів та керівників волонтерського руху у різних регіонах України. Разом з кафедрою терапії та геріатрії ДНМГЦ проведено 4 науково-практичні конференції, у тому числі 3 міжнародні, під час яких відбулися наради обласних геріатрів та міжнародна школа-семінар з геронтопсихіатрії.

У 2006 р. для представників законодавчої та виконавчої влади на базі Верховної Ради України під патронатом Комітету Верховної Ради у справах пенсіонерів, ветеранів та інвалідів та Програми ООН зі старіння було проведено дводенний семінар «Законодавчі підходи до вирішення питань, пов'язаних з постарінням населення України». Створення ДНМГЦ і проведення за його участю семінару з проблем старіння у Верховній Раді України були відзначені у доповіді Генерального секре-

таря ООН у 2006 р. серед значних світових досягнень у організації допомоги людям похилого віку.

Центр розробляє і впроваджує програми для мультидисциплінарної гериатричної підготовки у бригадах (лікар — медсестра — соціальний працівник/молодший медичний персонал — волонтер). Разом з Асоціацією паліативної допомоги України ДНМГЦ проводить підготовку до циклів навчання з паліативної допомоги, зокрема до міжнародного навчального семінару за цією проблемою.

Центром закладена методологічна основа для створення в Україні гериатричних реабілітаційних закладів нового типу та проведені навчальні 2-тижневі семінари з підготовки персоналу у 3 інноваційних гериатричних закладах.

ДНМГЦ бере участь у міжнародних дослідженнях щодо вдосконалення гериатричної системи підготовки кадрів, зокрема у проекті МАТРА з розробки програми гериатричної підготовки медичних сестер.

ДНМГЦ має ліцензію на підготовку медичних і соціальних працівників для допомоги людям похилого віку та державне фінансування.

ДНМГЦ запрошує державні, громадські та релігійні установи та заклади до співпраці у питаннях спільного проведення стандартизованого багаторівневого навчання медичних і соціальних працівників та населення для допомоги людям похилого віку, а також щодо удосконалення системи гериатричної допомоги (розробка нових структур та методів роботи).

РЕФЕРАТИВНА ІНФОРМАЦІЯ

Первый безрецептурный антибиотик для лечения хламидиоза в Великобритании

По материалам www.actavis.com; MHRA — Medicines and Healthcare products Regulatory Agency

6 августа Агентство по регулированию лекарственных средств и продуктов для здравоохранения Великобритании (UK Medicines and Healthcare products Regulatory Agency — MHRA) одобрило в качестве доступного после консультации с фармацевтом (без назначения врача) препарат для лечения хламидийной инфекции. Препарат азитромицин в таблетках 500 мг под названием Clamelle показан пациентам в возрасте 16 лет и старше с лабораторно подтвержденной инфекцией, отсутствием симптомов заболевания, а также их сексуальным партнерам. Режим приема — 2 таблетки разово. Пациенты смогут получить Clamelle после подтверждения диагноза и консультации фармацевта.

Компания «Actavis» приветствовала известие о смене статуса своего препарата из рецептурного (prescription-only) на доступный после консультации с фармацевтом (Pharmacist Only Medicine).

Как отметила Джун Рейне (June Raine), директор по фармаконадзору и менеджменту риска лекарственных средств, хламидиоз в Великобритании является наиболее распространенным заболеванием, передаваемым половым путем. У более 70% инфицированных пациентов не отмечают симптомов, поэтому заболевание может оставаться недиагностированным. Это означает, что они подвергаются огромному риску серьезных последствий для здоровья, включая бесплодие и развитие эктопической беременности. По словам Д. Рейне, предпринятая мера позволит неиспытывающим симптомов пациентам с диагностированной инфекцией получить удобное эффективное лечение в своей местной аптеке.

«MHRA активно поддерживает доступность без рецепта многих лекарственных средств, когда это является безопасным, — подчеркнула Д. Рейне. — Мы знаем, что многие фармацевты также готовы к этому. Обеспечение доступности этих препаратов в

аптеках является реальным примером нашего прогресса, позволяющего людям играть активную роль в заботе о собственном здоровье».

Неэффективность подходов к лечению бесплодия первой линии

По материалам *British Medical Journal*

7 августа в журнале «BMJ» опубликованы результаты исследования, согласно которым обычные терапевтические подходы лечения бесплодия с неустановленными причинами — прием кломифена и нестимулированная внутриматочная инсеминация не превосходят выжидательную тактику в отношении частоты родов живым плодом. Эти результаты позволяют ставить под сомнение рекомендации руководства Национального института здоровья и качества медицинской помощи (NICE). Причины бесплодия остаются неустановленными у четвертой части пар, а более ранние небольшие рандомизированные исследования свидетельствовали в пользу применения в таких случаях кломифена.

В этом исследовании участвовали пары (580 женщин) с бесплодием на протяжении 2 лет и более с подтвержденной овуляцией, проходимыми маточными трубами и подвижными сперматозоидами. Участники были рандомизированно разделены на три группы: с применением выжидательной тактики, получавших кломифена цитрат или внутриматочную инсеминацию на протяжении 6 мес. Частота родов живым плодом составила 17, 14 и 23% соответственно и за период проведения клинического испытания 101 женщина родила живого ребенка. Интересно, что среди женщин, получавших активное лечение, было больше испытывающих удовлетворение лечением, чем среди тех, кто попал в группу выжидательной тактики.

Авторы редакционной статьи, посвященной этому исследованию, — представители страхового фонда Национальной службы здравоохранения, считают, что руководство в связи с результатами этого клинического испытания должно быть пересмотрено. Они призвали также к проведению новых клинических исследований высокого качества.